

**SPOR ALANINDA TÜRK İDARİ
TEŞKİLAT YAPISI**

Tolgahan ŞAFAK

**Kamu Hukuku Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi
Yrd. Doç. Dr. Özgür TEMİZ
2016
Her Hakkı Saklıdır**

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI

Tolgahan ŞAFAK

SPOR ALANINDA TÜRK İDARİ TEŞKİLAT YAPISI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Yrd. Doç. Dr. Özgür TEMİZ

ERZURUM – 2016

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TEZ BEYAN FORMU

17/ 05/2016

SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

BİLDİRİM

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum "Spor Alanında Türk İdari Teşkilat Yapısı" adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

- ☐ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim/Raporum sadece Atatürk Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☒ Tezimin/Raporumun 1 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

17/05/2016

Tolgahan ŞAFAK

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Yrd. Doç. Dr. Özgür TEMİZ danışmanlığında, Tolgahan ŞAFAK tarafından hazırlanan bu çalışma 17/05/2016 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından. Kamu Hukuku Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Yrd. Doç. Dr. Engin SAYGIN

İmza:

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Özgür TEMİZ

İmza:

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Fethullah BAYRAKTAR

İmza:

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir. 17/05/2016

Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM
Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	III
ABSTRACT	IV
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ	V
TABLolar DİZİNİ	VI
ÖNSÖZ.....	VII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

SPOR ALANINDA TÜRK İDARİ TEŞKİLAT YAPISI

1.1. TÜRKİYE İDMAN CEMİYETLERİ İTTİFAKI.....	3
1.2. TÜRK SPOR KURUMU	4
1.3. BEDEN TERBİYESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	5
1.4. SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	8
1.4.1. Spor Genel Müdürlüğü İdari Yapısı	11
1.4.1.1. Spor Genel Müdürlüğü Merkez Teşkilatı	11
1.4.1.2. Spor Genel Müdürlüğü Taşra Teşkilatı	11
1.5. SPOR FEDERASYONLARI	12
1.5.1. Spor Genel Müdürlüğü'ne Bağlı Olan Ulusal Federasyonlar	15
1.5.2. Bağımsız Spor Federasyonları.....	16
1.5.2.1. Bağımsız Spor Federasyonlarının Hukuki Niteliği.....	17
1.5.2.2. Bağımsız Spor Federasyonlarının Görevleri	22
1.5.2.3. Bağımsız Spor Federasyonları Teşkilat Yapısı.....	23
1.5.2.4. Bağımsız Federasyonlar Açısından Tahkim Kurulu.....	29

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU

2.1. HUKUKİ NİTELİĞİ	41
2.2. ORGANLARI.....	44
2.2.1. Genel Kurul	44
2.2.2. Türkiye Futbol Federasyonu Başkanı.....	45

2.2.3. Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu	46
2.2.4. Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulu	47
2.2.4.1. TFF Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'na Başvuru ve İnceleme Usulü	57
2.2.5. Türkiye Futbol Federasyon Denetim Kurulu	62
2.2.5.1. TFF İç Denetimi	62
2.2.5.2. TFF Dış Denetimi	62
2.3. TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU TAHKİM KURULU.....	63
2.3.1. TFF Tahkim Kurulu'nun Yapısı, Hukuki Niteliği	64
2.3.2. TFF Tahkim Kurulu'nun Görev ve Yetkileri	73
2.3.3. TFF Tahkim Kurulu'na Başvuru ve Yargılama Usulü.....	78
2.3.4. TFF Tahkim Kurulu Kararlarının Hukuki Mahiyeti	81
2.3.4.1. TFF Tahkim Kurulu Kararlarının Kesinliği Konusunda Anayasa Mahkemesi Kararı	82
2.3.4.2. TFF Tahkim Kurulu Kararları Konusunda Anayasal Güvence Dönemi	86
2.3.4.3. TFF Tahkim Kurulu Kararları ve Olağan Tahkim	89
SONUÇ.....	97
KAYNAKÇA	100
ÖZGEÇMİŞ.....	107

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SPOR ALANINDA TÜRK İDARİ TEŞKİLAT YAPISI

Tolgahan ŞAFAK

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Özgür TEMİZ

2016, 107 sayfa

Jüri: Yrd. Doç. Dr. Özgür TEMİZ
Yrd. Doç. Dr. Engin SAYGIN
Yrd. Doç. Dr. Fethullah BAYRAKTAR

Günümüzde spor, her ülkede birçok şekilde icra edilmektedir. Her yerde ve herkes tarafından yapılmakta olan sporun neredeyse bütün çeşitlerinin birden fazla kişi ile birlikte yapılması gereği de beraberinde sporun belli bir teşkilatlanma ile yürütülmesini zorunlu kılmıştır. Devletin bir kamu hizmeti olarak gördüğü ve üstlendiği spor faaliyetlerinin zamanla bağımsız federasyonlarca yürütülmesinin daha yararlı olacağı düşüncesi neticesinde spor alanındaki mevzuat, çeşitli zamanlarda ve şekillerde değiştirilmiş ve spor faaliyetlerinin genel idare dışına çıkarılarak yürütülmesi sağlanmıştır.

Bu çalışma ile öncelikle spor faaliyetlerinin teşkilatlanma yapısındaki değişiklikler, tarihsel süzgeçten geçirilerek anlatılmıştır. Daha sonra bağımsız spor federasyonları, tahkim kurulları ve özellikle de Türkiye Futbol Federasyonu, bazı temel organları ve Türkiye Futbol Federasyonu'nun Türk idari teşkilatı içerisindeki yeri incelenmiştir. Türkiye Futbol Federasyonu'nun bağımsız, atipik bir otorite olmasındaki nedenler geniş bir alana yayılarak anlatılmış, Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulu ile Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu'nun idari yapısı, işleyişi ve verdikleri kararların hukuki niteliğinden ayrıntılı olarak bahsedilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Futbol Federasyonu, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu.

ABSTRACT**MASTER THESIS****TURKISH ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN THE SPORTS FIELD****Tolgahan ŞAFAK****Advisor: Assist. Prof. Dr. Özgür TEMİZ****2016, page 107****Jury: Assist. Prof. Dr. Özgür TEMİZ****Assist. Prof. Dr. Engin SAYGIN****Assist. Prof. Dr. Fethullah BAYRAKTAR**

Today, sport has been performed in a wide range in every country. The fact that almost all varieties of the sport done everywhere and by everybody need to be done by more than one person has brought about the requirement of carrying out the sports in a specific organization. As a result of the idea that sports activities, which state regards and undertakes as a public service, can be conducted by independent federations will be better, the legislation in the sport field has been changed in various times and forms, and sport activities have been provided to be conducted by excluding from the governing of general administration.

In this study, firstly the changes of the sport activities' organizational structure have been discussed in historical context. Then, more independent federations, related arbitration to committees and especially Turkish Football Federation (TFF), some of its basic organs and the place of TFF within Turkish administrative organization have been examined. The reasons for TFF's being independent atypical authority have been given by spreading them on a large area, and the administrative and operational structure of TFF Dispute Resolution Committee with TFF Arbitration Committee and the legal characteristic of their decisions have been mentioned.

Keywords: Turkish Football Federation, Dispute Resolution Committee, Football Federation Arbitration Committee.

KISALTMALAR ve SİMGELER DİZİNİ

Any	: Anayasa
Any. Mah.	: Anayasa Mahkemesi
AÜHF	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Bkz	: Bakınız
C	: Cilt
CAS	: Court of Arbitration for Sport
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
E	: Esas
Ed	: Editör
FIFA	: Federation Internationale de Football Association
GÜHF	: Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi
HUMK	: Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
İYUK	: İdari Yargılama Usulü Kanunu
K	: Karar
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
Md	: Madde
MÜHF	: Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
S.	: Sayı
SGMTGHK	: Spor Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TC	: Türkiye Cumhuriyeti
TFF	: Türkiye Futbol Federasyonu
TİCİ	: Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı
TSK	: Türk Spor Kurumu
UÇK	: Uyuşmazlık Çözüm Kurulu
UEFA	: Union of European Football Associations
UNESCO	: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
Vd.	: ve devamı

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1.1. Spor Faaliyetinin Tarihsel Bağlamda İdari Teşkilatlanma Şeması	8
Tablo 1.2. 3289 Sayılı Kanun’da Yapılan Değişiklik Şeması.....	10
Tablo 1.3. Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu İşleyiş Şeması.....	37
Tablo 2.1. Futbol Faaliyetlerinin İdari Teşkilat Alanındaki Yeri Şeması	41
Tablo 2.2. TFF Tahkim Kurulu ve Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu Karşılaştırma Şeması.....	80

ÖNSÖZ

Toplumun en temel yapı taşı olan insanların değişimi ve gelişimi neticesinde doğal olarak toplum da değişmektedir. İnsanların aynı zamanda sosyal varlık olduğu gerçeği, beraberinde devletlerin ve insanların birbirleriyle iletişimde ve etkileşimde olması sonucunu doğurmaktadır. Bu iletişim ve etkileşim kimi zaman siyasi, politik, ekonomik nedenlerle, kimi zaman ise kültürel veya sportif faaliyet gibi nedenlerle gerçekleşmektedir. Hele ki günümüzde futbol hem ilgiyle takip edilmekte hem de insanların en fazla yaptığı spor alanı olma özelliğini taşımaktadır.

Dünya genelinde verilen öneme rağmen kanaatimce fazla çalışılan bir alan olmaması nedeniyle spor faaliyetleri alanında, fakat ulusal çerçevede, tez konumu belirlememin uygunluğuna karar verdim. Spor faaliyetlerinin diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de belirli ve hızlı değişen kurallara göre ve belirli bir organizasyon içerisinde gerçekleştirilmesi durumunu göz önüne aldığım da genelde spor federasyonları, özelde ise Türkiye Futbol Federasyonu üzerine araştırma yaparak tez çalışmamı hazırlamış bulunmaktayım.

Çalışmalarım süresince yardımlarını esirgemeyen, danışman olmaktan çok daha öte desteğini gösteren, güler yüzlü ve içten olan danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Özgür TEMİZ’e; çalışmalarına destek vermesi dışında birçok konuda da varlığını hissettiren, yanımda olan Yrd. Doç. Dr. M. Alpertunga AVCİ’ya; fikirleriyle ve eleştirileriyle çalışmama destek olan jüri başkanı Yrd. Doç. Dr. Engin SAYGIN ve jüri üyesi Yrd. Doç. Dr. Fethullah BAYRAKTAR’a; tezimi büyük bir titizlikle okuyarak olumlu eleştiri ve katkılarda bulunan mesai arkadaşım Öğr. Gör. Fatima KANDEMİR ERGÜN’e; avukatlıktan akademik çalışma alanına geçmemde vesile olup yol gösteren abim Gökhan ŞAFAK’a ve ablam Neslihan KARADAĞ’a; kendilerine ayırmam gereken zamandan fedakârlık ederek bana her zaman destek olan eşim Rana ŞAFAK’a, annem Filiz ŞAFAK’a ve biricik kızım Fatıma Betül ŞAFAK’a teşekkürlerimi en derim hissiyatımla sunarım.

GİRİŞ

Sporun, belli kurallar çerçevesinde bedensel ve zihinsel gelişimi desteklemek ve boş zamanları değerlendirmek için araç olduğu herkes tarafından bilinen bir gerçektir. Spor, hızlı bir şekilde Türkiye’de ve tüm dünyada gelişmiş olup artık hukuksal, toplumsal ve özellikle ekonomik yönlerden irdelenmesi gereken bir olgu konumuna gelmiştir. Hatta spor, ulusal ve uluslararası ilişkileri düzenleyen, etkileyen ve yerine göre de biçimlendiren bir hal almıştır.

Cumhuriyet öncesindeki dönemde Cemiyetler Kanunu hükümleri ile hukuksal varlık kazanan spor kulüpleri Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşuyla birlikte, bir araya gelerek spor alanında örgütsel bir yapının temelini atmışlardır. Böylece spor kulüplerinin girişimi ile Türk spor yönetimi konusunda ilk çok kulüplü, ilk çok sporlu ve ilk resmi spor örgütü olan Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı varlık kazanmıştır. Sonrasında ise bir kamu hizmeti olarak görülen spor faaliyetleri, değişik hukuksal şekillere bürünerek örgütsel yapısını günümüze kadar devam ettirmiştir.

Geleneksel sporlardan olan güreş, okçuluk, at biniciliği eski spor alanlarından olmakla birlikte çalışmanın kapsamı gereği bu alanlara değinilmemiştir. Ayrıca sporun uluslararası boyutunun ayrı bir çalışma alanı olması gerektiği düşüncesiyle uluslararası spor hukuku çalışmamızda incelenmemiş, ulusal mevzuatımız çerçevesinde gerekli incelemeler yapılarak açıklamalarda bulunulmuştur.

Bu çalışmanın birinci bölümünde Türk Spor Tarihi, örgütsel yapılanma çerçevesinde Cumhuriyet sonrasında günümüze kadar genel hatlarıyla anlatılmıştır. Cumhuriyet Döneminde Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı, Türk Spor Kurumu, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü bünyesinde varlığını devam ettiren spor faaliyetlerinin, günümüzde de Spor Genel Müdürlüğü ve spor federasyonları bünyesinde varlığını devam ettirdiği belirtilerek ilgili örgütsel yapıların hukuki nitelikleri, yapıları, görevleri ve yetkileri ayrı ayrı açıklanmıştır. Birinci bölümün ağırlıklı kısmını spor federasyonlarından Ulusal Spor Federasyonları ile Bağımsız Spor Federasyonları oluşturmuş olup spor federasyonlarından üçüncüsünü oluşturan Türkiye Futbol Federasyonu ise hukuki niteliği ve önemi dolayısıyla çalışmanın ikinci bölümünde ayrıca incelenmiştir.

Günümüze bakıldığında, spor dallarından özellikle futbol branşı, dünya genelinde neredeyse herkes tarafından izlenen ve uluslararası ilişkileri de en fazla biçimlendirebilen bir spor alanı olma konumuna yükselmiştir. Ulusal ve uluslararası bağlamda görmüş olduğu ilginin yanı sıra Türkiye Futbol Federasyonu'nun diğer spor federasyonlarından farklı olarak idari işlem ile değil de kanun ile kurulması ve atipik bir yapı arz etmesi neticesinde Türkiye Futbol Federasyonu'nun daha ayrıntılı anlatılmasında yarar görülmüş ve bu çalışmanın ikinci bölümü Türkiye Futbol Federasyonu'na ayrılmıştır. Birinci bölümde anlatılan spor federasyonlarından farklı olarak idari işlem ile değil de ayrı bir kanun ile kurulan, atipik bir yapılanma olan Türkiye Futbol Federasyonu'nun Hizmet Yerinden Yönetim Kuruluşları, Özel Hukuk Tüzelkişilikleri ve diğer Spor Federasyonları ile arasındaki temel farklılıklar bölüm genelinde yeri geldikçe belirtilmiştir. Türkiye Futbol Federasyonu organlarının genel hatlarıyla ve mevzuat çerçevesinde açıklanmasının ardından, Türkiye Futbol Federasyonu'nun ilk derece hukuk kurullarından biri olan Uyuşmazlık Çözüm Kurulu konusunda 25.06.2015 tarihinde yapılan köklü değişiklikler nedeniyle Uyuşmazlık Çözüm Kurulu bölüm içerisinde ayrıca ele alınmıştır. Böylece TFF Statüsü ile UÇK Talimatı'ndaki söz konusu değişiklikler ve değişiklikler sonucu oluşan hukuki durum da incelenmiş ve açıklanmaya çalışılmıştır. Son olarak ise Türkiye Futbol Federasyonu'nun organlarından biri olan Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu dışında, diğer organlardan ayrı tutularak ve diğer organlarına nazaran daha ayrıntılı şekilde incelenerek kurul kararlarının hukuki mahiyeti üzerine de gerekli açıklamalar yapılarak çalışma tamamlanacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

SPOR ALANINDA TÜRK İDARİ TEŞKİLAT YAPISI

Türkiye Futbol Federasyonu'nun örgütlenme süreci ilk olarak, 3461 sayılı Türkiye Futbol Federasyonunun Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun ile 1988 yılından itibaren başlamıştır. Fakat 3461 sayılı Kanun öncesinde de yine spor, kamu hizmeti olarak görülmüş ve 03.08.1909 tarihli Cemiyetler Kanunu'ndan günümüze kadar çeşitli şekillerde teşkilatlanmalarla mevzuat içerisinde yer alarak varlığını günümüze değin sürdürmüştür.

1.1. TÜRKİYE İDMAN CEMİYETLERİ İTTİFAKI

Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı (TİCİ), İstanbul'da bulunan spor kulüplerinin bir araya gelerek oluşturduğu spor kuruluşudur. Cumhuriyet'in kurulmasının hemen ardından İstanbul'daki spor kulüpleri, birbirleriyle iletişimde olabilmek ve yabancı federasyonlarla aynı zamanda bağlantı kurabilmek için dönemin Bakanlar Kurulu'na başvuru yaparak isteklerini bildirmeleri neticesinde TİCİ kurulmuştur¹.

TİCİ için Bakanlar Kurulu, 02.01.1924 tarih ve 170 sayılı kararıyla kamu yararına çalışan dernek “*amme menfaatini hadim cemiyet*” nitelendirmesinde bulunmuştur. Ayrıca aynı tarihli ve 173 sayılı TİCİ Genel Merkezine Ödenek Verilmesi Hakkındaki Bakanlar Kurulu Kararı neticesinde, 1924 olimpiyat karşılaşmalarına Türk sporcularının katılması konusunda TİCİ, spor faaliyetleri alanında tek sorumlu ve yetkili temsilci konumuna gelmiştir². Tüm bu gelişmeler neticesinde TİCİ, 1923 yılında kurulacak olan Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk çok kulüplü, ilk çok sporlu ve ilk resmi spor örgütü olmuştur³. Dolayısıyla TİCİ, devlet tarafından önce kamu yararına çalışan bir dernek sayılmış ve ardından 1924 Olimpiyatları'na katılma konusunda TİCİ'ye yetki verilmiş ve kendisine yapılan maddi yardımlar da zaman geçtikçe artış göstermiştir⁴. 1928 yılında Amsterdam'da Olimpiyat Oyunları düzenlenmiş ve yapılan bu Olimpiyat

¹ Recep Gülşen, *Spor Hukuku*, Adalet Yayınları, Ankara 2013, 9.

² Aytaç Özelçi, *Türkiye Futbol Federasyonunun Türk Hukukundaki Yeri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2010, 49; Ramazan Çağlayan, *Spor Hukuku*, Asil Yayıncılık, Ankara 2007, 95.

³ Kurthan Fişek, *100 Soruda Türkiye Spor Tarihi*, Gerçek Yayınevi, İstanbul 1985, 32; Hacıoğlu, *Türk Spor Yönetiminde Yapısal Değişiklikler ve Güncel Sorunlar- (1922-1998)*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara 1998, 9.

⁴ Mustafa Zahit Serarslan, *Spor Yönetimi ve Örnek Olay Analizi*, Morpa Yayınları, İstanbul 2005, 19.

Oyunları'na Türk sporcuları, TİCİ aracılığı ve devletin yardımları sayesinde katılabilmişlerdir⁵.

Sportif faaliyetler alanında ve ülke çapında örgütlenme konusunda TİCİ'nin başarısız olması neticesinde ülkedeki spor yönetimi 1936 yılında, dönemin tek parti yönetimi olan Cumhuriyet Halk Partisi'nin (CHP) denetimine girmiştir⁶. TİCİ, Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk'ün gözetiminde ve Başbakan İsmet İnönü'nün fahri başkanlığında etkinliklerini yerine getirmeye devam etmiş ve son olarak da 13.02.1936-18.02.1936 tarihlerinde TİCİ Sekizinci Genel Kongresi yapılarak TİCİ feshedilmiş, yerini Türk Spor Kurumu'na bırakmıştır⁷.

1.2. TÜRK SPOR KURUMU

Türkiye'de sporun yurt içinde ve yurt dışında temsil edilerek ve geniş alana yayılarak gelişmesi için TİCİ'nin sekizinci genel kongresi ile adı değiştirilerek kurulan ve özel hukuk tüzelkişiliğine sahip olan Türk Spor Kurumu'nun (TSK) merkezi Ankara'dır⁸.

TSK'nın merkez teşkilatı Büyük Kongre, Genel Başkan ve Genel Merkez Kurulu ve Federasyonlardan oluşurken taşra teşkilatı ise Spor Bölgeleri, Bölge Kongresi, Lig Kurulları, Spor Çevreleri, Spor Kulüpleri ve Spor Yuvalarından oluşmaktadır⁹,

Büyük Kongrede, spor bölgeleri ve kulüplerinin gönderdiği birer delege ile Kültür ve Sağlık Bakanlıkları ve Genel Kurmay Başkanlığı'nca gönderilen delegeler haricinde ayrıca CHP tarafından da gönderilen birer delege bulunmaktadır. TSK'nın bu yapısından dolayı siyasi parti ve yetkililerinin kişisel çıkar ve amaçlarının spora

⁵ Cem Atabeyoğlu, *Sporda Devlet Mi, Devlette Spor Mu?*, TMOK Yayınları, İstanbul 2001, 13.

⁶ Rıza Sümer, *Türkiye'de Spor Yönetiminin Tarihsel Gelişimi ve Sporda Demokrasi*, Türk Spor Vakfı Yayınları, Ankara 1990, 28; CHP, spor faaliyetlerinin derneklere bırakılamayacak düzeyde önemli bir alan olduğundan yola çıkarak sporcuların da kendilerini yönetemeyecekleri gerekçesiyle partinin kontrolündeki dernek olan Halkevleri vasıtasıyla sporu yönetmeye karar vermiştir. Aynı yöne açıklamalar için bkz. Mollaoğulları, 134.

⁷ Özelçi, 48; Zübeyt, Aydın, "Spor Genel Müdürlüğü'nün Kuruluşu ve Spor Örgütlenmesi", Tacar Çağlar (Ed.), *Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av.İsmail İnönü Armağanı*, (ss. 35-120) Ankara Barosu Yayınları, Ankara 2013.

⁸ Özelçi, 55.

⁹ Özelçi, 56 vd.

karişması kaçınılmaz sonuç olup karşılığında da spordaki bazı olumsuz olaylar partiye sıçramıştır¹⁰.

TSK da 1936-1938 yılları arasında, yalnızca iki yıl kadar spor faaliyetlerini yürüten idari teşkilat olmuş ve 3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanunu¹¹ ile TSK'nın varlığı sona ermiştir.

1.3. BEDEN TERBİYESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanunu ile kurulan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü, Başbakanlığa bağlı olarak faaliyetlerini yürüten, ayrı bir tüzelkişiliğe sahip olan özel bütçeli idari bir teşkilat olup merkezi Ankara'dır¹².

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü, kurulmuş olduğu yıl olan 1938'den başlayarak çeşitli zamanlarda ve şekillerde Başbakanlık ya da Bakanlık gibi değişik üst kuruluşlara bağlanarak hukuki varlığını 1986 yılına kadar sürdürmüştür¹³.

3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanunu'nun ilk şekline bakıldığında spora verilen önemin üst düzeyde olduğu, Beden Terbiyesi Kanunu'nun 4'üncü maddesi¹⁴ ile gençlere spor yapma yükümlülüğü getirilmesiyle anlaşılabileceği kanaatindeyiz. Her ne kadar Beden Terbiyesi Kanunu'nun 4'üncü maddesi spor yapmaya verilen önemin göstergesi olsa da ilgili düzenleme, 1964 yılında Anayasa Mahkemesi önüne götürülmüş ve mahkeme de ilgili maddeyi iptal etmiştir. Bu düzenlemenin Anayasa'ya aykırı olduğu iddiasıyla Anayasa Mahkemesi'ne başvuruyu Cumhuriyet Halk Partisi yapmış ve Anayasa Mahkemesi de 03.11.1964 tarih, 1963/52 E., 1964/66 K. sayılı ilamıyla Beden Terbiyesi Kanunu'nun 4'üncü madde düzenlemesini 1961 T.C. Anayasası'na aykırı bularak iptal etmiştir¹⁵. Yüksek Mahkeme, genel olarak Kanunun 4'üncü maddesinin 1961 Anayasası'nın “Bilim ve Sanat Hürriyeti” başlıklı 21'inci

¹⁰ Serarslan, 20.

¹¹ Beden Terbiyesi Kanunu, 1938, T.C. Resmi Gazete, 5961, 16 Temmuz 1938.

¹² Fişek, 158 vd.

¹³ Özelçi, 62.

¹⁴ 3530 Sayılı Beden Terbiyesi Kanunu

Madde 4;

“Gençler için kulüplere girmek ve boş zamanlarında beden terbiyesine devam etmek mecburidir. hangi yaştaki vatandaşların ne kadar müddetle ve hangi mevsimlerde spor mükellefiyeti altında bulunacakları ve ne gibi devair ve müesseselerde beden hareketlerinin tatbiki lazım geleceği icra vekilleri heyetince tayin olunur.”

¹⁵ Karar metni için bkz. <http://www.kararlaryeni.anayasa.gov.tr/Karar/Content/4fdfe721-894b-4a02-8ac5-5ef1e58c69a8?excludeGerekce=False&wordsOnly=False> Erişim Tarihi: 24.02.2015.

maddesinde geçen “*Herkes, bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahiptir.*” düzenlemesine aykırı olduğundan bahisle kararını vermiştir. Ayrıntılı olarak ise yüksek mahkeme, eğitim ve öğretim konusunda zorunluluk durumunun yalnızca ilköğretim boyutunda söz konusu olduğunu ve bu durumun da 1961 Anayasa’nın 50’inci maddesinin 2’nci fıkrasında “*İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için mecburidir ve Devlet okullarında parasızdır.*” şeklinde açıkça düzenlendiğini belirtmiştir. Öyle ki Anayasanın 21’inci maddesinin 2’nci fıkrasında eğitim ve öğretimin, ilköğretim dışında, Devletin gözetimi ve denetimi kapsamında serbest olduğunun açıkça düzenlenmesi de eğitimin ve öğretimin kanun koyucu tarafından sınırlandırılabilmesi anlamını taşımadığını ortaya koymaktadır. Dolayısıyla ilköğretim dışında yer alan ve kişilerin temel hak ve özgürlükleri kapsamındaki spor faaliyetlerinde bulunmanın bir zorunluluk şeklinde kanun koyucu tarafından düzenlenmesinin Anayasaya açıkça aykırı olduğu hükme bağlanmıştır. Ayrıca yüksek mahkeme, kuvvetli bir fikre sahip olmanın yolunun ancak sağlam vücutta olabileceğini, üstün vasıfta insanların mevcudiyetinin de spor ve beden eğitimine önem verilmesinden geçtiğini açıkça ortaya koymuştur. Fakat sporun ehemmiyetinden bu şekilde bahsederken de mevzuatın Anayasaya uygun olması gerektiğini de vurgulamıştır. Dolayısıyla spora verilmesi gereken önemi vurgulayan yüksek mahkeme, vermiş olduğu karar ile hem temel hak ve özgürlüklerin kanun koyucu tarafından rahatlıkla sınırlandırılmayacağını hem de Hukuk Devleti İlkesine dolaylı vurgu yaparak Anayasa’nın Üstünlüğü İlkesini ortaya koymuştur¹⁶.

Spora teşvik edilmesi ve sporcunun desteklemesi için bunların alt yapısının oluşturulması elbette devletin temel görevleri arasındadır¹⁷. Sporun sağlıklı yaşamın çok daha ötesinde sosyal hayata olan katkıları ve ekonomik bağlamda getirisi düşünüldüğünde, sportif faaliyetlerin kaçınılmaz olduğu düşünülebilse de aslında spor yapabilmek kadar spor yapmamanın da kişisel bir hak olduğu düşüncesiyle mahkemeye başvurulmuştur. Zaten ilgili Anayasa Mahkemesi kararında belirtildiği üzere ilgili 1961 T.C. Anayasası, kişilerin temel hak ve hürriyetlerini genel kurallarla kesin surette düzenlemiş ve sonrasında da kanun koyucunun bu temel hak ve hürriyetlerin hangi

¹⁶1961 T.C. Anayasası için bkz. www.resmigazete.gov.tr/arsiv/10816.pdf Erişim Tarihi: 17.12.2015.

¹⁷Kemal Akkurt, “Yerel Yönetimler ve Spor”, Tacar Çağlar (Ed.), *Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av.Ömer Remzi Arıkan Armağanı*, (ss. 43-59) Ankara Barosu Yayınları, Ankara 2013.

şartlarda, hangi düşüncelerle ve ne şekilde, ne ölçüde sınırlandırılabileceğini ayrıca belirtmiştir. Temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasının vazgeçilmez ölçütünün de bir hakkın ve hürriyetin özüne dokunulamaması olduğu ayrıca ve açıkça belirtilmiştir. Kısacası, Anayasa Mahkemesi, sporun önemini “*Kuvvetli bir fikir terbiyesinin sağlam vücutta bulunacağı gerçeği karşısında, yurttaşların beden ve fikir bakımından üstün vasıflı insanlar olarak yetiştirilmesi için memleketimizde spor ve beden eğitime çok önem verilmesi yerinde olur.*” şeklinde belirtmiş fakat bu önemin, Hukuk Devleti İlkesi ile Anayasanın Üstünlüğü İlkesinin önüne geçemeyeceğini de vurgulamıştır¹⁸. Böylece 3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanunu’nda yer alan ve spor yapma zorunluluğu getiren 4’üncü madde düzenlemesinin iptaliyle Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü’nün bu konudaki yükümlülüğü kaldırılarak Genel Müdürlük, kişisel tercih ile sportif faaliyetlerde bulunmak isteyenlere hizmet verme yükümlülüğü çerçevesinde kamu hizmetini devam ettirmiştir.

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü, 1986 yılında 3289 sayılı Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü’nün Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun ile düzenlenen Spor Genel Müdürlüğü’nün kuruluşuna kadar varlığını devam ettirmiş olup genel olarak teşkilatlanması merkez ve taşra teşkilatlanması şeklindedir.

¹⁸ Anayasa Mahkemesi, günümüz 1982 T.C. Anayasası’nın “*Anayasa’nın Bağlayıcılığı ve Üstünlüğü*” başlıklı 11’inci maddesinde açıkça düzenlenen Anayasanın Üstünlüğü İlkesi kapsamında yasama organının da Anayasa ile bağlı olduğuna genel olarak vurgu yaparak açıklama yapsa da aslında Hukuk Devleti İlkesi gibi zorunlu bir sonuç da ortaya çıkmaktadır. Zira Anayasanın Üstünlüğü İlkesi, öncelikle Hukuk Devletin varlığına ihtiyaç duymaktadır. Ayrıca Anayasa Mahkemesi’nin zaten 3530 Sayılı Beden Terbiyesi Kanunu’nun 4’üncü maddesinin iptali davasına bakıyor olması dahi Hukuk Devleti ilkesinin şartlarından birini oluşturmaktadır. Hukuk Devleti İlkesinin tanımı ve şartları konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. Metin Günday, *İdare Hukuku*, İmaj Yayınevi, Ankara 2013, 39-53. Anayasa Mahkemesi 03.11.1964 tarih, 1963/52 E., 1964/66 K. sayılı ilamıyla hüküm verirken Hukuk Devleti İlkesi ve Anayasanın Üstünlüğü ilkesinin dışında gerekçesinde 3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanunu’nun 4’üncü maddesindeki düzenlemenin temel hak ve özgürlükler kapsamında olan spor faaliyetlerinde bulunma hakkının kanun koyucu tarafından insanlara zorunlu tutulamayacağını da dayanak olarak almıştır.

Tablo 1.1. Spor Faaliyetinin Tarihsel Bağlamda İdari Teşkilatlanma Şeması

02.01.1924 tarih ve 170, 173 sayılı BK Kararı ile	13-18.02.1936 tarih ve Sekizinci TİCİ Son Genel Kongresi ile TİCİ Kararı ile	16.07.1938 Tarih, 3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanunu ile
Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı	Türk Spor Kurumu	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü

Tablo 1.1 3289 sayılı Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun'un 28.05.1986 tarihinde yürürlüğe girmesinden önceki dönemde spor faaliyetlerinin idari teşkilatlanma yapısının incelenmesi neticesinde derlenmiştir.

1.4. SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

3289 sayılı Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile kurulmuş olan Spor Genel Müdürlüğü, *Günel ve Küçükgüngör'ün*¹⁹ de ifade ettiği gibi idare hukuku anlamında, hizmet yerinden yönetim kuruluşu olup bu kamu kurumlarından da idari kamu kurumları görünümündedir. Zira teknik bilgi ve uzmanlık gerektiren bazı kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi görevi devlet tarafından tüzelkişiliğe sahip başka kuruluşlara devredilmiştir. Teknik bilgi ve uzmanlık gerektiren bu kamu hizmetlerini yürüten idari otoritelere de hizmet yerinden yönetim kuruluşları, diğer adıyla da kamu kurumları denmiştir. Bu kamu kurumlarının üstlendiği kamu hizmetlerinden bazıları aslında devlet tarafından eskiden beri yürütülen klasik kamu hizmetleridir. Yukarıda bahsettiğimiz üzere spor alanında verilen hizmet de kamu hizmeti olup sporun tarihine de baktığımızda yine klasik bir kamu hizmeti olduğundan dolayı *Odyakmaz, Kaymak, Ercan'ın*²⁰ da belirttiği gibi Spor Genel Müdürlüğü birer idari kamu kurumu konumundadır²¹. Dolayısıyla 3289 sayılı Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 1'inci maddesinde geçen ve genel müdürlüğün Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı olduğunu gösteren ibareyi vesayet denetimiyle bakanlığa bağlı olması şeklinde anlamak gerekecektir²². Zira hizmet yerinden yönetim kuruluşlarının belirli bir bakanlık ile olan bağıni vesayet bağıyla bağlı olma şeklinde anlamak gerekmektedir²³. Tüm bu açıklamalarımız

¹⁹ Nadi Günel, Erkan Küçükgüngör, "Türk Spor Teşkilatının Hukuki Niteliği" *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, S.3, 1998, 1035-1065.

²⁰ Zehra Odyakmaz, Ümit Kaymak, İsmail Ercan, *Anayasa Hukuku İdare Hukuku İdari Yargı*, Savaş Yayınevi, Ankara 2005, 489.

²¹ Günel, Küçükgüngör, *Türk Spor Teşkilatının Hukuki Niteliği*, 1040.

²² Özelçi, 57.

²³ Şeref Gözübüyük, *Yönetim Hukuku*, Turhan Kitabevi, Ankara 2012, 225.

sonucunda Spor Genel Müdürlüğü için ayrı bir tüzel kişiliğe sahip, Gençlik ve Spor Bakanlığı'na vesayet ilişkisiyle bağlı bir idari kamu kurumudur denilebilecektir.

Spor Genel Müdürlüğü, 16.07.1938 tarih, 3530 sayılı Kanun ile kurulan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'nün yaklaşık 50 yıllık varlığının sona ermesinin ardından Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'nün yerine kurulmuştur. 06.03.1986 tarihinde Bakanlar Kurulu'nca Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunulan, Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı, TBMM'de 21.05.1986 tarihinde kabul edilerek 3289 sayılı Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun adıyla, 28.05.1986 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanmış ve yürürlüğe girmiştir²⁴.

3289 sayılı Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un adı 24.01.1989 tarih ve 356 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin (KHK) 6'ncı maddesi ile değiştirilerek, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun şeklini almıştır²⁵. Dolayısıyla kanun içerisinde Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü ibaresinin geçtiği yerler de Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü olarak değiştirilmiş sayılacaktır.

Genel Müdürlüğün isminin Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü şeklinde değiştirilmesi sonrasında farklı zamanlarda çıkarılan 638 sayılı KHK ve 649 sayılı KHK ile 3289 sayılı Kanun'da birçok yasal değişiklikler de yapılmıştır. Mesela 03.06.2011 tarih ve 638 sayılı KHK'nın 31'inci maddesiyle 3289 Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un adı bir kez daha değiştirilerek Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun (SGMTGHK) olmuştur. Dolayısıyla Genel Müdürlük, 03.06.2011 tarihinden günümüze kadar varlığını Spor Genel Müdürlüğü olarak devam ettirmektedir. 03.06.2011 tarih ve 638 sayılı KHK²⁶ ile Kanunun 1'inci maddesinde de değişiklik yapılmış olup maddede geçen *“Başbakanlığa bağlı”* ibaresi *“Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı”* şeklinde değiştirilmiştir. Böylece Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Spor Genel Müdürlüğü adıyla Başbakanlık görev alanından çıkarılarak Gençlik ve Spor Bakanlığı'na

²⁴ 3289 sayılı SGMGTGHK metni için bkz. <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/19120.pdf> Erişim Tarihi: 24.02.2015.

²⁵ Özelçi, 66.

²⁶ Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, (2011), T.C. Resmi Gazete, 27958, 08 Haziran 2011.

bağlanmıştır. 08.08.2011 tarih ve 649 sayılı KHK'nın²⁷ 53'üncü maddesiyle de 3289 sayılı SGMTHK'da yer alan Spor İl ve İlçe Müdürlükleri ibaresi Gençlik Hizmetleri ve Spor İl ve İlçe Müdürlükleri şeklinde değiştirilmiştir.

Tablo 1.2. 3289 Sayılı Kanun'da Yapılan Değişiklik Şeması

➤ 06.03.1986 tarihinde BK tarafından hazırlanan Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı 21.05.1986 tarihinde kabul edilerek 3289 sayılı Kanun yürürlüğe girdi.		
➤ 24.01.1989 tarih ve 356 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 6'ncı maddesi ile yapılan düzenleme neticesinde 3289 sayılı Kanun'un adı, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun şeklinde değiştirilmiştir.		
➤ Ayrıca 356 sayılı KHK 6'ncı maddesi ile 3289 sayılı Kanun'un birinci maddesinde geçen Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı ibaresi Başbakanlığa bağlı ibaresi şeklinde; Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakan ile Bakan ibareleri de Başbakan şeklinde değiştirilmiştir. Böylece Genel Müdürlük, Başbakanlığa bağlanmıştır.		
➤ 03.06.2011 tarih ve 638 sayılı KHK'nın 31'inci maddesiyle 3289 Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un adı Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun olarak değiştirilmiştir.		
➤ Ayrıca 638 sayılı KHK 31'inci maddesi ile 3289 sayılı Kanun'un birinci maddesinde geçen Başbakanlığa bağlı ibaresi bu kez de Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı şeklinde değiştirilmiştir. Böylece Genel Müdürlük, tekrar ilgili bakanlık olan Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlanmıştır.		
➤ 08.08.2011 tarih ve 649 sayılı KHK'nın 53'üncü maddesiyle de 3289 sayılı Kanun'da yer alan Spor İl ve İlçe Müdürlükleri ibaresi Gençlik Hizmetleri ve Spor İl ve İlçe Müdürlükleri şeklinde değiştirilmiştir.		
21.05.1986 Tarihinde	24.01.1989 tarih ve 356 sayılı KHK md.6 ile	03.06.2011 tarih 638 sayılı KHK md.31 ile
Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun	Adı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun olarak değiştirildi.	Başbakanlığa bağlı ibaresi Gençlik ve Spor Bakanlığınca bağlı şeklinde değiştirildi.
	08.08.2011 tarih ve 649 sayılı KHK'nın md. 53 ile	Spor İl ve İlçe Müdürlükleri ibaresi Gençlik Hizmetleri ve Spor İl ve İlçe Müdürlükleri oldu.

Tablo 1.2, 3289 sayılı Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun'da yapılan değişikliklerin incelemesi neticesinde derlenmiştir.

²⁷ Avrupa Birliği Bakanlığı'nın Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname, (2011), *T.C. Resmi Gazete*, 28028, 17 Ağustos 2011.

1.4.1. Spor Genel Müdürlüğü İdari Yapısı

Spor Genel Müdürlüğü'nün idari yapısı genel olarak merkez teşkilatı, taşra teşkilatı, sürekli kurullar ve spor federasyonları şeklinde örgütlenmiştir²⁸.

1.4.1.1. Spor Genel Müdürlüğü Merkez Teşkilatı

Spor Genel Müdürlüğü merkez teşkilatını Genel Müdürlük, Ana Hizmet Birimleri, Danışma ve Denetim Birimleri, Yardımcı Birimler ve Bağlı Birimler oluşturmaktadır²⁹.

3289 sayılı SGMTGHK'un³⁰ 5'inci maddesi uyarınca kuruluşun en üst amiri genel müdür olup genel müdür yardımcıları genel müdür tarafından kendilerine verilen iş ve hizmetleri, mevzuat hükümlerine uygun olarak genel müdür adına düzenlemek ve yürütmekle görevli kişilerdir.

1.4.1.2. Spor Genel Müdürlüğü Taşra Teşkilatı

Spor Genel Müdürlüğü taşra teşkilatı il ve ilçe nezdinde örgütlenmiştir. Spor Genel Müdürlüğü, İllerde Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü, ilçelerde ise Gençlik Hizmetleri ve Spor İlçe Müdürlüğü şeklinde teşkilatlanmış olup Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürleri ile Gençlik Hizmetleri ve Spor İlçe Müdürleri Gençlik ve Spor Bakanı tarafından atanmaktadır³¹.

İl teşkilatının bütçesi özel bütçeli iken ilçe teşkilatlarına valinin onayı ile ödenek tahsis edilmektedir. Ayrıca Spor Genel Müdürlüğü'ne bağlı federasyonların ilgili olduğu spor dallarında taşra teşkilatları ile bağlantılarının sağlanabilmesi için birer spor dalı temsilcisi de bulundurulmaktadır³².

Spor Genel Müdürlüğü, genel olarak 3289 sayılı SGMTGHK uyarınca merkez teşkilat ve taşra teşkilatı şeklinde örgütlenmiş olsa da teşkilat içerisinde hem merkez

²⁸ Özelçi, 69, Çalışmamızın aslı alanını spor federasyonlarının oluşturması hasebiyle Spor Genel Müdürlüğü'nün idari yapısından bahsederken spor federasyonları dışında kalan idari birimler, ayrıntılı şekilde anlatılmayacaktır.

²⁹ Özelçi, 69.

³⁰ 3289 Sayılı Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun, (1986), *T.C. Resmi Gazete*, 19120, 28 Mayıs 1986.

³¹ 3289 sayılı SGMTGHK, md. 6.

³² Özelçi, 69.

hem de taşra teşkilatı bünyesinde sürekli kurullar ile Genel Müdürlüğe bağlı spor federasyonları bulunmaktadır. Sürekli kurullar Gençlik ve Spor Şuraları, Merkez Danışma Kurulu, Merkez Ceza Kurulu, Genel Müdürlük Ceza Kurulu ile İl Ceza Kurullarından oluşmaktadır.

1.5. SPOR FEDERASYONLARI

Spor federasyonları spor kulüplerinin üstünde yer alan idari bir teşkilatlanmadır, yani spor kulüplerinin üst kuruluşu mahiyetindedir³³. Spor federasyonlarının faaliyet alanını oluşturan faktörün spor kulüpleri olması dolayısıyla kısaca spor kulüplerinden bahsetmekte yarar olacaktır. *Cengiz*³⁴, çalışma alanı dolayısıyla kulüpleri kısaca, spor faaliyetlerinin belirli bir alanda uygulanması şeklinde tanımlamış olsa da 3289 sayılı SGMTHGHK 20'nci ve devamındaki maddelerde dernek tüzelkişiliğinden yola çıkarak tanım yapma yolu seçilmiştir. İlgili düzenlemeler uyarınca spor kulüpleri, 5253 sayılı Dernekler Kanunu'na göre kurulan, ayrıca Spor Genel Müdürlüğü bünyesindeki kütüğe de kayıt ve tescil olunan özel hukuk tüzelkişilikleridir. Spor kulüpleri, 5253 sayılı Dernekler Kanunu'na³⁵ göre her ne kadar kurulsun da spor kulüplerini tamamen dernek vasfına sokamayacağımız kanaatindeyiz. Zira dernekler, 5253 sayılı Dernekler Kanununun 1'inci ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun³⁶ 56'ncı maddesinde düzenlendiği üzere kazanç paylaşma dışındaki bir amaç çerçevesinde kurulabilir. Spor kulüpleri ise kuruluşun tamamlanmasının ardından örgütlenme olarak dernek şeklinde devam edebileceği gibi ticaret şirketleri şeklinde de örgütlenebilirler³⁷ ki ticari faaliyette bulunmalarına engel düzenleme de mevcut değildir³⁸. Hatta SGMTHGHK 24'üncü maddesi, “*spor kulüpleri, profesyonel takımlarını, Türk Ticaret Kanunu hükümlerine*

³³ Fehim Üçışık, *Spor Hukuku*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2011, 37.

³⁴ Recep Cengiz, “Spor Kulüpleri ve Örgüt Sağlığı”, Tacar Çağlar (Ed.), *Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. İsmail İnan Armağanı*, (ss. 175-192) Ankara Barosu Yayınları, Ankara 2013.

³⁵ Dernekler Kanunu, (2004), *T.C. Resmi Gazete*, 25649, 23 Kasım 2004.

³⁶ Türk Medeni Kanunu, (2001), *T.C. Resmi Gazete*, 24607, 08 Kasım 2001.

³⁷ Hasan Petek, *Profesyonel Futbol Sözleşmesi*, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2002, 73; Erkan Küçükgüngör, “Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu”, *Ankara Barosu Dergisi*, S.1, 1999, 39-52; Durmuş Ali Genç, *Spor Hukuku*, Alfa Yayınları, İstanbul 1998, 46; Yalçın Bostancı, “Futbol Kulüplerinin İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin Yükümlülüklerinin Değerlendirilmesi”, Tacar Çağlar (Ed.), *Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. İsmail İnan Armağanı*, (ss. 133-156) Ankara Barosu Yayınları, Ankara 2013; Gülşen, 46.

³⁸ 5253 sayılı Dernekler Kanunu md.14 uyarınca kulüplerin amacının yalnızca spor olması şartı da bulunmamaktadır. Kulüplerin amacı spor ise spor kulübü; boş zamanları değerlendirmek ise gençlik kulübü ve her iki amacı da taşıyorsa gençlik ve spor kulübü adını almaktadır.

göre kuracakları veya kurulmuş olan şirketlere devredebilirler veya profesyonel futbol takımlarını kiraya verebilirler.” şeklindeki düzenlemesi ile profesyonel futbol alanında ayrıca ve açıkça ticari alanda yetki vermektedir. *Mollaoğulları*³⁹, siyasi partilerin Siyasi Partiler Kanununa, mesleki derneklerin ise Sendikalar Kanununa tabi olması durumuna karşı spor kulüplerinin de kuruluşu, organlarının teşekkülü, görev, yetki ve sorumlulukları ile kulüplerin tescilinin ve denetiminin de ayrı bir kanun ile olması gerektiğini savunmaktadır. *Gülşen*⁴⁰ ise bir adım daha öteye giderek spor kulüplerinin tamamı için, hatta amatör spor kulüpleri için dahi ayrı düzenleme getirilerek bunların halka açık anonim şirketlere dönüşebilmelerinin, bir ticari şirkete devredilebilmelerinin açıkça ve ayrıca yasal zemine oturtulmasını savunmaktadır⁴¹. Dolayısıyla kanuni düzenlemelere aykırı olmadan belirli ve ortak amacı, hatta ticari amaç da dâhil, gerçekleştirmek için bir araya gelmiş kişi toplulukları olan kulüplerin kuruluşu derneklere ilişkin usul ile olurken sonrasında amaç ve kapsam gibi birçok konuda dernekten ayrılmaktadır. Spor kulüpleri konusunda ayrı bir kanun da bulunmadığından dolayı spor kulüplerinin tescil ve işleyişi konusunda da ilgili bakanlık ve genel müdürlük tarafından çıkarılan yönetmelikler belirleyici olmaktadır⁴². Kulüplerin amacının yalnızca spor olması şartı da bulunmamaktadır. Kulüplerin amacı spor ise spor kulübü; boş zamanları değerlendirmek ise gençlik kulübü ve her iki amacı da taşıyorsa gençlik ve spor kulübü adını almaktadır.

Bütün spor kulüpleri belirli bir federasyona bağlı olmak zorunda olup⁴³ spor federasyonları, düzenleme alanlarında yer alan bu spor dallarıyla ilgili teknik ve idari kararları alma yetkisine sahiptir. Tabii ki spor federasyonlarının spor kulüpleri hakkında karar alma yetkisi bulunsa da spor kulüpleri, spor federasyonlarının en üst karar organı olan genel kurulunda temsilci de bulundurmaktadır. Şöyle ki her spor kulübü, bağlı olduğu federasyonda en az üç temsilci olmak üzere 100’den fazla üyesi olan kulüpler de

³⁹ Mollaoğulları, 124, 125.

⁴⁰ Gülşen, 46, 47.

⁴¹ Türkiye’de şirketleşme konusunda ilk teşebbüs 1934 yılında Galatasaray Spor Kulübü başkanı Ulvi Yenal tarafından yapılmış olup, profesyonel spor kulüplerinin dahi şirketleşme konusunda karşılaştığı çeşitli sıkıntılar nedeniyle, başarı sağlanamamıştır. Aradan geçen uzun yıllar sonucunda 1989 yılında Malatyaspor Tesis İşletmecilik ve Ticaret Anonim Şirketi adıyla profesyonel spor kulüpleri şirketleşmeye ancak başlayabilmişlerdir. Dolayısıyla amatör spor kulüplerinin de şirketleşmelerini destekleyecek, sağlayabilecek yasal düzenlemelerin getirilmesi kanaatimizce de uygun olacaktır. Spor kulüplerinin şirketleşme yolunda karşılaştıkları güçlükler konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. Mollaoğulları, 127-130.

⁴² Mollaoğulları, 124.

⁴³ Michael R. Will, “Uluslararası Sporum Yapısal Düzeni”, (Çev. Cengiz Koçhisarlıoğlu), *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, (43)1-4, 1994, 269-284.

sonraki her 100 üye için bir üye daha temsilcisi bulundurabilmektedir⁴⁴. Ayrıca bir federasyon içinde sadece bir spor dalının olması zorunluluğu yoktur, birden fazla spor dalı bir federasyona bağlı olabilir⁴⁵, fakat bir spor dalında faaliyet gösteren spor kulübü birden fazla federasyona üye olamaz. Bununla birlikte spor kulüplerinin bir veya birden fazla spor dalında faaliyet göstermesinde hiçbir sakınca bulunmamaktadır⁴⁶.

Spor Federasyonları spor alanında en az on beş spor kulübünün bir araya gelmesiyle oluşmaktadır⁴⁷. İlk spor federasyonları, İngiltere’de kurulmuş olup 1863 yılında kurulan Football Association ve 1871 yılında kurulan Rugby Football Union, bu ilk kurulan spor federasyonları arasında yer almıştır⁴⁸.

Birçok ülkede spor federasyonlarının statüsüne bakıldığında bunların özerk bir yapıya sahip olup devletle olan fiili bağlantısının sona erdirilerek devlete bağlı, toplumsal bir hizmeti yerine getiren kamu kuruluşu olarak değil de bağımsız özel hukuk tüzel kişileri olarak karşımıza çıktığı görülmektedir⁴⁹. Türkiye’de ise spor kulüplerinin veya kuruluşlarının üst kuruluşu olan federasyonlar, Spor Genel Müdürlüğü’ne bağlı olan ulusal federasyonlar, bağımsız spor federasyonları ve Spor Genel Müdürlüğü’nden bağımsız olan Türkiye Futbol Federasyonu’ndan oluşmaktadır⁵⁰. Dolayısıyla spor federasyonları, Türkiye’deki yapılanması ve mevcut şekli bakımından Spor Genel Müdürlüğü’ne bağlı Ulusal Federasyonlar, Bağımsız Spor Federasyonları ve Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) olmak üzere üç şekilde karşımıza çıkmaktadır. Genel Müdürlüğe bağlı spor federasyonları, Spor Genel Müdürlüğü’ne bağlı olan ana hizmet birimi olarak faaliyetlerine devam etmiş iken TFF dışındaki federasyonlar ise; bağımsız spor federasyonları olarak faaliyetlerine devam etmektedir⁵¹.

⁴⁴ Üçışık, 109.

⁴⁵ Selim Sarıbrahimoğlu, Mehmet Ali Bakanay, Tarık Tekin, *Spor Hukuku-Futbol Hukuku ve Diğer Spor Dalları Transfer Doping-Anti Doping Tahkim Ulusal ve Uluslararası Mevzuatlar*, Sarıbrahimoğlu Hukuk Bürosu Yayınları, Ankara 2002, 11.

⁴⁶ Rifat Erten, “Türk Sporunun Yapısal Düzeni”, *GÜHF Dergisi*, 10(1-2), 2006, 117-136.

⁴⁷ Üçışık, 108.

⁴⁸ Will, 274.

⁴⁹ Behiç Cüneyt Fidanoğlu, “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Ve Sporda Dünya Anti-Doping Programı”, *Ankara Barosu Dergisi*, S. 3, 2011, 273-285.

⁵⁰ 3289 Sayılı SGMTHGK, md.5 ve Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun, (2009), *T.C. Resmi Gazete*, 27230, 16 Mayıs 2009, md.4.

⁵¹ Zübeyt, Aydın, “Bağımsız Federasyonların Hukuki Yapısı”, Tacar Çağlar (Ed.), *Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. Ömer Remzi Arıkan Armağanı*, (ss. 119-200) Ankara Barosu Yayınları, Ankara 2013.

1.5.1. Spor Genel Müdürlüğü'ne Bağlı Olan Ulusal Federasyonlar

3289 sayılı SGMTGHK uyarınca bir veya birden fazla spor dalı, teknik ve idari bakımdan bir federasyona bağlı olmak zorundadırlar ki spor faaliyetlerini resmi şekilde ifa edebilsinler. Sportif faaliyetler amatör ve profesyonel olarak yürütülebilecek olup amatör federasyonların âdeti ile profesyonel dallar, Spor Genel Müdürlüğü Merkez Danışma Kurulu'nun görüşünün alınması ve Spor Genel Müdürünün teklifi üzerine Gençlik ve Spor Bakanı tarafından tespit edilmektedir⁵².

Yukarıda da bahsettiğimiz üzere, spor federasyonları, spor kulüplerinin veya kuruluşlarının üst kuruluşudur. Belli bir spor dalı ile ilgili faaliyetleri ulusal ve uluslararası kurallara göre yürütmek, gelişmesini sağlamak, sporcu sağlığı ile ilgili konularda gerekli önlemleri almak, teşkilatlandırmak, ilgili spor dalında Türkiye'yi uluslararası faaliyetlerde temsil etmek ve Tahkim Kurulu kararlarını uygulamakla görevli ve yetkili olan spor federasyonları özel hukuk hükümlerine tabidir⁵³.

Federasyon başkanları seçimle göreve gelirler. Federasyon başkanlarının seçimi, kurullarının teşkili, çalışmaları, görev, yetki ve sorumlulukları ile kurullarını atamaya ilişkin hükümler konusunda Bağımsız Spor Federasyonlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkındaki Yönetmelik; Spor Genel Müdürlüğü bünyesindeki spor federasyonları başkanlarının seçiminin şekil ve usulüne ilişkin olarak da Spor Genel Müdürlüğü Federasyon Başkanları Seçim Yönetmeliği hazırlanmıştır. İlgili spor federasyonlarından ayrı tutulan TFF ise ilgili yönetmeliklerin kapsamı dışında tutulmuştur⁵⁴.

Spor federasyonları, 04.03.2004 tarih ve 5105 sayılı Kanun'un 2'nci maddesi ile getirilen değişiklik sonrasında 3289 sayılı SGMTGHK ek 9'uncu maddesi uyarınca, Genel Müdürlük bünyesinden çıkarılmış ve spor federasyonları, idari işlem ile bağımsız bir yapı olma özelliğini kazanabilmiştir. Dolayısıyla Merkez Danışma Kurulu'nun görüşünün alınması ve Spor Genel Müdürünün teklifi üzerine Gençlik ve Spor Bakanı

⁵² Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun, md.. 18/1.

⁵³ Üçışık, 37; Özel hukuk hükümlerine bağlı olmak ile özel hukuk tüzelkişisi olmanın birbirinden farklı tanımlamalar olduğu ayrıca ve açıkça aşağıda bahsedilecektir.

⁵⁴ Gerçi şu anda Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde artık spor federasyonu bulunmamaktadır. Ülkemizde toplam 60 adet spor federasyonu bulunmakta olup bunların 59 tanesi bağımsız spor federasyonudur ve bunların ayrı yönetmelikleri de bulunmaktadır. Diğeri ise TFF olup aşağıda bahsedileceği üzere bu federasyonun kurulması ise idari işlemle değil de kanun ile 17.06.1992 tarih, 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile, olmuştur. Dolayısıyla Türkiye Futbol Federasyonu'nun diğer bağımsız spor federasyonlardan farklı olarak kendine has ayrı, özel mevzuatı bulunmaktadır.

tarafından tespit edilen spor federasyonları veya ilk kez oluşturulmak istenen spor federasyonları Merkez Danışma Kurulunun uygun görüşü, Bakanın teklifi ve Başbakanın kararı ile kurulabilecek, kararın Resmi Gazetede yayımlanması ile tüzel kişilik kazanabilecektir⁵⁵. Dolayısıyla Spor Genel Müdürlüğü'ne Bağlı Spor Federasyonları, Genel Müdürlük Merkez Danışma Kurulu'nun görüşünün alınması ve Spor Genel Müdürünün teklifi üzerine Gençlik ve Spor Bakanı'nın da onayı şeklindeki idari işlem neticesinde bağımsız spor federasyonları alanına geçmiş, böylece Spor Genel Müdürlüğü'ne Bağlı Spor Federasyonları aşağıda ayrıca belirteceğimiz özerk yapıya kavuşmuştur.

1.5.2. Bağımsız Spor Federasyonları

04.03.2004 tarihi öncesinde TFF dışındaki spor federasyonları, Genel Müdürlük bünyesinde örgütlenmişti ve Genel Müdürlük sorumluluğundaydı. Fakat 04.03.2004 tarih, 5105 sayılı Kanun'un 2'nci maddesi ile getirilen değişiklik ile idareye verilen yetki sonrasında, spor federasyonlarının büyük çoğunluğu genel müdürlük bünyesinden çıkabilmiş ve idari işlem ile bağımsız bir yapı olma özelliğini kazanabilmiştir. Genel Müdürlük bünyesindeki spor federasyonları böylece Merkez Danışma Kurulu'nun uygun görüşü, Bakanın teklifi ve Başbakanın kararı ile kurulup bu kararın Resmi Gazetede yayımlanması ile de özel hukuk tüzel kişiliği kazanarak özerk spor federasyonu olabilmışlardır⁵⁶.

29.03.2011 tarih ve 6215 sayılı Kanun'un 10'uncu maddesi ile 3289 sayılı SGMGTGHK ek 9'uncu düzenlemesinin başlığı ve içeriğinde geçen özerk spor federasyonları nitelendirmesi yasa koyucu tarafından değiştirilerek bağımsız spor federasyonları olarak kanun metnine alınmıştır⁵⁷. Bağımsız spor federasyonları, Genel Müdürlük Merkez Danışma Kurulu'nun uygun görüşü, Bakanın teklifi ve Başbakanın kararı ile⁵⁸ kurulur, kararın Resmi Gazetede yayımlanması ile tüzel kişilik kazanır.

⁵⁵ 3289 Sayılı SGMGTGHK ek md. 9/1.

⁵⁶ Aydın, 127.

⁵⁷ Gülşen, 28.

⁵⁸ 3289 Sayılı SGMGTGHK 1'inci maddesinde 03.6.2011 tarih ve 356 sayılı KHK'nın 31'inci maddesi ile yapılan değişiklik uyarınca Genel Müdürlük, Başbakanlığa bağlı olmaktan çıkarılmasına rağmen bağımsız spor federasyonlarının kurulmasında başbakanın imza yetkisinin hala devam etmesi durumunun ilgili yasa değişikliğinde gözden kaçtığı kanaatindeyiz.

Dolayısıyla ülkemizdeki spor federasyonlarının neredeyse tamamı 29.03.2011 tarihi öncesinde özerk iken artık bağımsız hale getirilmiştir⁵⁹.

1.5.2.1. Bağımsız Spor Federasyonlarının Hukuki Niteliği

3289 sayılı SGMTGHK ek 9'uncu maddesi incelendiğinde görüleceği üzere, 29.03.2011 tarih ve 6215 sayılı Kanun'un 10'uncu maddesi ile özerk spor federasyonları olarak düzenlenen spor federasyonları, bağımsız spor federasyonları olarak düzenlenmiş olmakla birlikte düzenlemedeki nitelendirmeden farklı olarak bağımsız olmasından öte Bakanlık ve Genel Müdürlüğe birçok konuda bağımlı kuruluşlar olduğu görülecektir. Yani spor federasyonlarının merkezi idare teşkilatının⁶⁰ dışına çıkarılması nedeniyle yasa koyucu tarafından her ne kadar özerk veya bağımsız gibi nitelendirmelerde bulunulsa da aslında işleyiş bakımından bağımsızlıktan söz edilemeyeceği kanaatindeyiz.

Özellikle 3289 sayılı SGMTGHK ek 9'uncu madde içeriğinde geçen ve aşağıda bahsedilen hususlardan da anlaşılacağı üzere, kuruluş bakımından, mali bakımdan, denetim ve işleyiş bakımından çoğu kez Bakana ve Genel Müdürlüğe bağlı olan federasyonların mahiyeti, yürütme organına bağımlılığı ortadadır. Hele ki parlamenter sistemin gereği olarak parlamentodan kaynaklı hükümete bağlı olan federasyonların kanunda bağımsız olarak nitelendirilmesinin sonucu değiştirmeyeceği kanaatindeyiz. Dolayısıyla spor federasyonları işleyiş bakımından bağımsız olamayacaktır⁶¹.

14.07.2004 tarih ve 2552 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Özerk Federasyonları Çerçeve Statüsü'nün iptali için İstanbulspor Kulübü'nün açmış olduğu davada iddiaları ciddi bulan Danıştay 10'uncu

⁵⁹ Gülşen, 29.

⁶⁰ Türkiye merkezi idare teşkilatı, Ankara'da bulunan başkent teşkilatı ile taşra teşkilatı olarak nitelendirilen il, ilçe ve bucak idarelerinden oluşmaktadır. Başkent teşkilatı; Bakanlıklar, Başbakanlık, Bakanlar Kurulu, Cumhurbaşkanlığı ve Türk Silahlı Kuvvetlerinden oluşur. Başkentte bulunup da merkezi idari teşkilata yardımcı kurullar ise Danıştay, Sayıştay, Milli Güvenlik Kurulu'dur. Aynı yönde görüş ve ayrıntılı bilgi için bkz. Günday, 388 vd.

⁶¹ Anayasa Mahkemesi de 02.07.2009 Tarih, 2006/118 E. 2009/107 K. sayılı ilamı uyarınca açıklamamıza paralel bir karar vermiştir. Ayrıca Anayasa Mahkemesi kararında geçen ve TFF dışındaki spor federasyonları için kullandığı özerk nitelendirmesini bağımsız şeklinde anlamak gerekmektedir. Zira 3289 sayılı SGMTGHK ek 9'uncu maddesinin başlığı ve içeriği 29.03.2011 tarih ve 6215 sayılı Kanun'un 10'uncu maddesiyle "bağımsız" olarak değiştirilmiştir ki Anayasa Mahkemesi ise kararını 29.03.2011 tarihinden, bağımsız nitelendirmesinden, önce vermiştir.

Daire Başkanlığı, statünün dayanağını teşkil eden 3289 sayılı SGMTGHK ek 9’uncu maddesinin T.C. Anayasası’na aykırı olduğunu düşünerek Anayasa Mahkemesi’ne başvurmuştur. Anayasa Mahkemesi de anılan maddenin 5’inci fıkrasında geçen “*Özerk Federasyonların genel kurullarının toplanması ve çalışmalarına ilişkin usul ve esaslar ile kimlerin oy kullanabileceği ve Tahkim Kurulu ile ilişkileri Genel Müdürlükçe düzenlenecek çerçeve statü ile belirlenir.*” düzenlemesini Anayasa’nın 123’üncü maddesine aykırı bularak iptal etmiştir. Bu tür düzenlemelerin Anayasa’nın 123’üncü maddesi bağlamında ancak kanunla düzenlenebileceğini belirten Anayasa Mahkemesi ayrıca özerk spor federasyonları için de “*hizmet yerinden yönetim kuruluşlarından olduğu*” şeklinde nitelendirmede bulunmuştur. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi’nin 02.07.2009 Tarih, 2006/118 E. ve 2009/107 K. sayılı ilamına⁶² göre özerk spor federasyonları; Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’ne verilen bazı görevlerin daha verimli şekilde yürütülebilmesi için yetki verilen hizmet yerinden yönetim ilkesine göre kurulan hizmet yerinden yönetim kuruluşudur. Yine Anayasa Mahkemesi kararı uyarınca özerk spor federasyonları, yürüttüğü kamu hizmetiyle sınırlı olmak üzere kamusal yetki kullanabilen, idarenin bütünlüğü ilkesi gereğince merkezi idarenin vesayet denetimi altında olup verdiği kararlar aleyhine de Gençlik ve Spor Bakanlığı Tahkim Kurulu’na başvurulabilen kuruluştur⁶³.

Anayasa Mahkemesi’nin, 02.07.2009 Tarih, 2006/118 E. ve 2009/107 K. sayılı ilamı ile TTF dışındaki spor federasyonlarının özerk olarak nitelendirmesinden bunların birer hizmet yerinden yönetim kuruluşları olduğu sonucuna vardığını yukarıda belirtmiştik. Nitekim 3289 sayılı SGMTGHK ek 9’uncu maddesinin incelenmesi neticesinde de TFF dışındaki spor federasyonlarının, tıpkı yukarıda belirtilen Anayasa Mahkemesi kararında olduğu gibi, idarenin bütünlüğü ilkesi gereğince merkezi idarenin vesayet denetimine tabi olan hizmet yerinden yönetim kuruluşları, kamu kurumları,

⁶² İlamın tam metni için bkz. <http://www.kararlariyeni.anayasa.gov.tr/Karar/Content/2e8085bc-964b-4224-b994-7037d92071e5?excludeGerekce=False&wordsOnly=False> Erişim : 08.03.2015.

⁶³ Spor federasyonlarının genel kurullarının toplanmasına ilişkin hususların 3289 sayılı SGMTGHK ek.9’uncu maddesi uyarınca ana statüde belirleneceğinin öngörülmesine rağmen yönetmelik hükümleri ile düzenlenmesinin, belirtilen Kanun’a aykırı olduğu iddiasıyla yönetmelik hükmünün iptali istemiyle Danıştay 10’uncu Dairesi’nde açılan davada Danıştay 10’uncu Dairesi, çeşitli gerekçelerle Anayasa Mahkemesi’ne somut norm denetimi çerçevesinde başvuru yapmış ve Anayasa Mahkemesi de 2013/77 E. ve 2014/4 K. sayılı ilamıyla yukarıda belirttiğimiz kararını bazı yerlerde tekrar ederek bağımsız spor federasyonlarının hizmet yerinden yönetim kuruluşu olduğunu vurgulamıştır. İlgili Anayasa Mahkemesi kararına ilişkin olarak Bağımsız Spor Federasyonları Teşkilatı kısmında daha ayrıntılı açıklama yapılacaktır.

olduğu kanaati oluşmaktadır. *Gözübüyük*⁶⁴ kamu kurumları için “*hizmetel kuruluşlar*” şeklinde nitelendirmede bulunarak bu kuruluşlar için ayrı birer tüzelkişilikleri ve özerklikleri olan, gerekirse kanuni yetkiye dayanarak idari işlem ile kurulabilen, belirli görev ve yetkilerle donatılmış olup özerklikleri ile ters orantılı mahiyetteki vesayet denetimine tabi kuruluşlar şeklinde tanımlama yapmıştır. *Yayla*⁶⁵ da benzer özellikleri sıralamış olmakla birlikte diğer spor federasyonları gibi bağımsız spor federasyonlarından anlaşılması gerekenin, devletten neredeyse tamamen bağımsız şekilde hareket edencesine kendi kurallarını oluşturmak ve hareket etmek olmadığını, Anayasa’nın 123’üncü maddesi uyarınca bu otoritelerin de idari bütünlük içerisinde olduğunu ve böylece buradaki bağımsızlığın olsa olsa organik güvenceye sahip olma anlamında anlaşılabilirliğini belirtmiştir. *Zabunoğlu*⁶⁶ ise kamu kurumlarının eski adının “*Hizmet Ademi Merkeziyeti Yönetimleri*” olduğunu belirttikten sonra kamu kurumlarının üstlendiği hizmetlerin birer kamu hizmeti olduğunu ve bu kamu hizmetlerinin genel itibarıyla kültürel, sanatsal, bilimsel ve teknik alanlarda özel bilgi ve uzmanlık gerektiğinden bahisle merkezi yönetim tarafından başka tüzelkişiliklere devir neticesinde gerçekleşen otoriteler olduğunu, merkezi yönetimce yürütülse bile yarar sağlamayacağı düşüncesinin de kamu hizmetinin devrinde etkili olduğunu vurgulamıştır. Dolayısıyla spor federasyonlarının yapısının birebir kamu kurumları ile örtüştüğü kanaatindeyiz⁶⁷.

Bilindiği üzere, T.C. Anayasası’nın 127’nci maddesinde düzenlenen yerel yerinden yönetim kuruluşlarının çok eski dönemlere dayanmasına karşılık yerinden yönetim uygulamasının hizmet bakımından uygulanması son zamanlarda ortaya çıkmıştır. Klasik devletin üstlendiği kamu hizmetleri belirli ve sınırlı sayıda iken ilerleyen zamana göre değişen ve gelişen hizmet anlayışına paralel olarak gerekli teknik bilgi ve uzmanlığa da ihtiyaç artmış ve devlet tüzelkişiliği dışında yer alan, devletten ayrı irade, malvarlığı, bütçe ve görevlileri bulunan ve merkezi idarenin hiyerarşisinde yer almayan idari teşkilatlar oluşmuştur⁶⁸. Spor alanındaki kamu hizmetinin de

⁶⁴ Gözübüyük Şeref, *Yönetim Hukuku*, Turhan Kitabevi, Ankara 2013, 153,154.

⁶⁵ Yıldızhan Yayla, *İdare Hukuku*, Beta Yayınevi, İstanbul 2010, 267,268.

⁶⁶ Yahya Kazım Zabunoğlu, *İdare Hukuku*, 1. Cilt, Yetkin Yayınları, Ankara 2012, 125.

⁶⁷ Kamu kurumlarının özellikleri için bkz. Ramazan Çağlayan, *İdare Hukuku Dersleri Temel Bilgiler*, Adalet Yayınevi, Ankara 2013, 125,126; Ramazan Yıldırım, *İdare Hukuku Dersleri I*, Mimoza Yayınları, Konya 2013, 137,138; Günday, 73; Yayla, 258; Zabunoğlu, 125.

⁶⁸ Günday, 70-74.

teknolojik gelişme, bilgi ve uzmanlık gerektirmesi, özellikle de onlarca farklı branşta spor faaliyet alanının olduğu düşünüldüğünde, Türkiye’de spor alanındaki kamu hizmetinin devlet tarafından yürütülmesinden ziyade bu alandaki kamu hizmetlerinin yürütülmesi görevinin federasyonlara devredilmesi kaçınılmaz bir sonuç olmuştur. Zira her bir spor branşının kendine has özellikleri ve kuralları bulunmakta, aynı alandaki branşların uluslararası boyutu ve uygulaması bulunmaktadır. Bu bağlamda Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyi’nin çalışmaları öne çıkmaktadır. Avrupa Konseyi’nin spor alanındaki düzenlemelerinin başında, 1992 yılında düzenlenen, Avrupa ülkelerinin spor alanındaki yasal düzenlemeleri yaparken uymaları gereken temel ortak prensiplerin yer aldığı Avrupa Spor Şartı yer almaktadır. Ayrıca Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Organizasyonu (UNESCO) bünyesinde de çeşitli çalışma ve düzenlemeler de bulunmaktadır⁶⁹.

TFF dışındaki spor federasyonları için Anayasa Mahkemesi’nin yukarıda bahsettiğimiz 02.07.2009 Tarih, 2006/118 E. ve 2009/107 K. sayılı ilamında da geçtiği, açıklandığı gibi hizmet yerinden yönetim kuruluşu olarak nitelendirme mümkün görülmektedir. Fakat tekrar etmek gerekir ki 3289 sayılı SGMTHGK ek 9’uncu maddesi başlığını ve içeriğini oluşturan bağımsız spor federasyonları nitelendirmesinin yerinde olmadığı, spor federasyonlarının aslında tam tersine birçok konuda Spor Genel Müdürlüğü’ne ve Gençlik ve Spor Bakanlığı’na bağlı olduğu kanaatindeyiz.

Spor Genel Müdürlüğü’ne bağlılığı ortaya koyan dayanaklara baktığımızda ise ilkin spor federasyonlarının kuruluş şekli karşımıza çıkmaktadır. Zira spor federasyonlarının kuruluşu, Spor Genel Müdürlüğü Merkez Danışma Kurulu’nun görüşünün alınmasının ardından Bakanın Teklifi ve Başbakanın onayıyla olmaktadır⁷⁰. Dolayısıyla spor federasyonlarının daha kuruluş aşamasında Gençlik ve Spor Bakanının teklifi ile Başbakanın onayı devreye girmektedir. Ayrıca spor federasyonlarının kullandığı kaynaklardan bir kısmı Spor Genel Müdürlüğü tarafından tahsis edilenlerden oluşmaktadır. Fakat Spor Genel Müdürlüğü’nce tahsis edilen bu

⁶⁹ Hatice Özdemir Kocasakal, *Sportif Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü ve Spor Tahkim Mahkemesi (CAS)*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013, 5,6.

⁷⁰ Kocasakal, 29; Bağımsız Spor Federasyonlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, (2012), *T.C. Resmi Gazete*, 28358, 19 Temmuz 2012, md. 5/1; Spor Genel Müdürlüğü’nün Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun, md. 9/1.

malların mülkiyeti Genel Müdürlük'ten ilgili spor federasyonuna devredilememektedir, yani bu mallar Genel Müdürlüğün mülkiyetinde varlığını devam ettirmektedir⁷¹.

3289 sayılı SGMTGHK ek 9'uncu maddesinde de geçtiği üzere, Spor Federasyonlarının organları içerisinde en üst organ Genel Kurul dur. Yani Spor Federasyonları hakkında en önemli kararların alındığı organ vasfına sahiptir. Fakat spor federasyonlarının en üst organı olan genel kurulun toplantılarında Spor Genel Müdürlüğü gözlemci bulundurmaktadır. Hatta gözlemci, genel kurul çalışmalarının SGMTGHK ile ana statüye uygun olarak yapılıp yapılmadığını dahi denetleyebilmekte, denetim neticesinde rapor tanzim edebilmektedir. Gözlemcinin tuttuğu rapor neticesinde Genel Müdürlük, denetim neticesinde tanzim edilen raporun verildiği tarihten itibaren otuz gün içerisinde asliye hukuk mahkemesinde genel kurulun iptalini isteyebilmektedir. Tüm bunların dışında Federasyonların denetimi konusunda da Gençlik ve Spor Bakanlığı yetkili konumdadır. Şöyle ki Gençlik ve Spor Bakanlığı, Bakan tarafından görevlendirilecek denetim elemanlarınca spor federasyonlarının denetimini yapabilmektedir⁷².

Federasyonların sportif başarılarını, plan ve projelerini kontrol etmek, faaliyetlerini değerlendirmek, geliştirmek ve izlemek üzere Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu kurulmaktadır. Sportif faaliyetler alanında yetkili böyle bir organın sekretarya hizmetleri de yine Genel Müdürlük tarafından yürütülmektedir. Bunun da ötesinde Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu raporlarında yeterli düzeyde görülmeyen veya yapılan denetim sonucu görev başında kalmasında sakınca görülen federasyon başkanı ve yönetim kurulu üyeleri hakkında karar almak üzere Bakanın istemi üzerine genel kurul olağanüstü toplantıya çağırılabilir⁷³. Yani, bir teşkilat içerisinde genel kuruldaki en yetkili ve donanımlı kişilerin görevlerine devam edip etmemeleri konusunda dahi Bakan yetkili konumdadır.

Dolayısıyla bir idari yapılanma olan spor federasyonlarının daha kuruluşu aşamasında başlayıp da sonrasında, spor federasyonların genel kurulu ve kurulun aldığı kararlar üzerinde yetkili ve etkili olan, mali denetiminde ve sportif faaliyetlerin yürütülmesinde dahi geniş yetkilere sahip olan bir bakanlık varken ve bakanlıkların da

⁷¹ 3289 sayılı SGMTGHK ek md. 9/1.

⁷² SGMTGHK, ek md. 9/3.

⁷³ SGMTGHK, ek md. 9/6.

merkezi idari teşkilat içerisinde yer alıp varlığının da TBMM'ye dayandığı düşünüldüğünde spor federasyonlarının özerkliğinin kanun metnindeki nitelendirmeden öteye gidemeyeceğinin ortada olduğu kanaatindeyiz.⁷⁴

Tüm bu açıklamalarımız neticesinde *Gözler ve Kaplan'ın*⁷⁵, kamu kurumları için kullanılan özerklik nitelendirmesinden anlaşılması gerekenin, ilgili kamu kurumunun tamamen kendisini oluşturan otoriteden, devletten ayrı olması şeklinde değil de yalnızca ayrı bir tüzelkişiliğe sahip olması gerektiğini vurgulayarak özerk olan bu kamu kurumlarının üzerinde her ne kadar hiyerarşik olmasa da idari vesayet denetiminin olduğunu⁷⁶ ifade etmesi yerinde olmuştur. Dolayısıyla yukarıda belirttiğimiz gibi Bağımsız Spor Federasyonları da birer hizmet yerinden yönetim kuruluşu, kamu kurumu olup bağımsız nitelendirmesinin de özerklik içeriği gibi anlaşılacak ayrı bir tüzelkişiliği olup devletin vesayet denetimindeki otoriteler olarak düşünülebilecektir. Üçışık, bu durumun farkında olarak, TFF dışındaki tüm spor federasyonlarına da gerçek anlamda bağımsızlığının, özerkliğinin sağlanabilmesi için yasal güvencenin sağlanması gereğini ortaya koyarak, bir adım daha öteye gitmiş ve bu alanda ayrıca Spor Kanunu çıkarılması gereğini dahi savunmuştur⁷⁷.

1.5.2.2. Bağımsız Spor Federasyonlarının Görevleri

Bağımsız Spor Federasyonlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik 6'ncı maddesinde ayrıntılı olarak düzenlendiği üzere bağımsız spor federasyonlarının görevleri,

- a. “*Spor dalı ile ilgili faaliyetleri ulusal ve uluslararası kurallara göre yürütmek,*

⁷⁴ Aynı yönde görüş için bkz. Kocasakal, 29,30; Özelçi, 73,74.

⁷⁵ Kemal Gözler, Gürsel Kaplan, *İdare Hukuku Dersleri*, Ekin Yayıncılık, Bursa 2013, 225-228.

⁷⁶ T.C. İdari Teşkilat Yapısı her ne kadar merkezi yönetim ile yerinden yönetim, adem-i merkeziyet, şeklinde bir görünüm arz etse bile bütün idari teşkilatlar arasında, gerek kuruluş gerekse de görevler yönünden bütünlük hiyerarşi ve idari vesayet olarak adlandırılan iki hukuki araç ile sağlanmaktadır. Genel olarak belirtmek gerekirse hiyerarşik denetim, merkezi yönetim içerisinde başkent teşkilatının taşra teşkilatı üzerindeki denetimi veya merkezi yönetim, yerinden yönetim ayrımına gitmeden bütün idari teşkilatlar içerisindeki birimler arasında, ast-üst arasında, var olan denetim için kullanılmaktadır. İdari vesayet denetimi ise istisnai bir denetim türü olup, kanunen ayrıca belirtilmesi gereken denetim türü olup, merkezi idare ile yerinden yönetim kuruluşları arasında bütünlüğü sağlamak için kullanılan hukuki araçtır. Hiyerarşik denetim ve idari vesayet denetimi konusunda ve kapsamı hakkında daha ayrıntılı bilgi için bkz. Günday, 80-89.

⁷⁷ Fehim Üçışık, *Sporda Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, Ötüken Yayınları, İstanbul 1999, 13-17.

- b. Spor dalının gelişmesini, her yaş gurubunda yapılmasını ve ülke genelinde yaygınlaşmasını sağlamak,
- c. Sporcu sağlığı ile ilgili konularda gerekli önlemleri almak,
- d. Federasyonu teşkilatlandırmak,
- e. Federasyonu uluslararası faaliyetlerde temsil etmek,
- f. Tahkim Kurulu kararlarını uygulamak,
- g. İl müdürlükleri ile koordineli çalışmak,
- h. Yüksek performanslı sporcu yetiştirmek,
- i. Spor kulüplerinin ilgili spor dalına katılım işlemlerini, sporcu, antrenör ve hakemlerin tescil veya vize işlemlerini yapmak,
- j. Kamu kurum ve kuruluşları ile yerel yönetimlerle işbirliği yapmak,
- k. Spor dalının altyapısı ve eğitimine ilişkin projeler hazırlamak ve uygulamak,
- i) Spor dalı ile ilgili faaliyetlerin düzenlenmesi için talimatlar hazırlamak ve uygulamak,
- l. Genel Müdürlük ile uluslararası federasyonların belirlediği eğitim kriterlerine uygun olarak işbirliği içerisinde antrenör, hakem ve benzeri diğer spor elemanlarını yetiştirmek,
- m. Kulüpler, il ve ilçe temsilcileri arasında doğabilecek teknik uyuşmazlıkları çözümlmek,
- n. Uluslararası federasyonun izni ile uluslararası kurs, seminer, panel, sempozyum ve spor organizasyonları düzenlemek,
- o. Federasyonun yıllık ve dört yıllık master ve stratejik planını, performans programını içeren taahhütnameyi Bakana sunmak” şeklinde düzenlenmiştir.

1.5.2.3. Bağımsız Spor Federasyonları Teşkilat Yapısı

Bağımsız spor federasyonlarının teşkilat yapısını oluşturan organlarından bahsetmeye başlamadan önce Anayasa Mahkemesi’nin, 04.03.2015 tarih ve 29285 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 16.01.2014 tarih, 2013/77 E. 2014/4 K. Sayılı ilamından⁷⁸ kısaca bahsetmekte yarar olacaktır. Zira ilgili ilam içeriği özellikle bağımsız spor federasyonları genel kurulu ve diğer organlarının çalışma usulü

⁷⁸ İlamın tam metni için bkz. <http://www.kararlaryeni.anayasa.gov.tr/Karar/Content/eea479b4-e71a-4607-9681-3b4e066a54c4?excludeGerekce=False&wordsOnly=False> Erişim Tarihi: 06.07.2015.

hakkındadır. Anayasa Mahkemesi'nin ilgili ilamına konu başvuru, Danıştay 10. Daire Başkanlığı'nda görülmekte olan bir dava neticesinde Danıştay 10. Dairesi'nin somut norm denetimi ile gerçekleşmiştir. Danıştay 10. Dairesi'nde görülmekte olan dava ise, 3289 sayılı SGMTGHK ek.9'uncu maddesinin 2'nci fıkrasına göre⁷⁹ spor federasyonlarının genel kurullarının toplanmasına ilişkin hususların ana statüde belirleneceğinin öngörülmesine rağmen yönetmelik hükümleri ile düzenlenmesinin kanuna aykırı olduğu iddiasıyla yönetmelik hükmünün iptali istemiyle açılmış olan bir davadır. Danıştay 10. Dairesi, T.C. Anayasası'nın 123'üncü maddesinde geçen idarenin bütünlüğü ilkesinin gereği olarak hizmet yerinden yönetim kuruluşlarının kural olarak kanunla kurulması gerektiğine vurgu yaparak, kanunla kurma yetkisinin ise ancak yasama yetkisi olduğu ve bu yetkinin de devredilemeyeceğini belirtmiştir. Ayrıca yüksek mahkeme, bir hizmet yerinden yönetim kuruluşu, idari işlemle kurulsa dahi bu kuruluşun ilk elden bir idari işlemle kurulmasının mümkün olamayacağını belirtmiş olup bunun da ancak kanunla verilen bir yetkiye dayandırılarak yapılması gerektiğini açıklamıştır. Bu gibi genel açıklamalardan sonra bağımsız spor federasyonları konusuna giren Danıştay 10'uncu Dairesi, bağımsız spor federasyonlarının kuruluşunun bir yasama işlemi tasarrufu olduğunu belirterek bu tasarrufun doğrudan kanunla ve ilk elden idareye devredildiğini açıklamıştır. Böylece bağımsız spor federasyonlarının bir hizmet yerinden yönetim kuruluşu ve kamu tüzel kişisi olduğunu kabul eden yüksek mahkeme, bağımsız spor federasyonlarının bütün organlarının görev, yetki, oluşum, seçim, çalışma usul ve esaslarının, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak yasayla düzenlenmesi gerektiğini açıklamıştır. Buna rağmen 3289 sayılı SGMTGHK ek 9'uncu maddesi ile bu yöndeki tasarrufların ilk elden idare tarafından çıkarılacak talimat ve statü ile belirlenmesi yetkisinin idareye verilmesinin mümkün olamayacağını ve daha birçok hususta da ek 9'uncu madde içeriğinin Anayasa'ya aykırı olduğunu belirterek birçok fıkranın iptalini istemiştir.

Anayasa Mahkemesi ise Danıştay 10. Dairesi'nin başvuru konusunun birçoğunu, görülmekte olan dava ile alakası olmayan düzenlemeler olması münasebetiyle ve aynı konuya ilişkin olarak 14.02.2013 tarih, 2011/63 E., 2013/28 K. sayılı hüküm ile esastan karar verdiğinden dolayı ve kararının üzerinden de on yıllık sürenin geçmemesi

⁷⁹ 3289 sayılı SGMTGHK, ek md. 9/2; "...Bu fıkra da belirtilen kurulların oluşumu, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları ana statüyle, diğer kurulların oluşumu, çalışma usul ve esasları ise talimatlarla belirlenir..." şeklindedir.

nedeniyle⁸⁰ reddetmiştir. Ayrıca kararda bağımsız spor federasyonlarının hukuki niteliği konusunda ayrıntılı açıklamalar yaparak, önceki kararına da atıflar yaparak tekrar hizmet yerinden yönetim kuruluşu nitelendirmesinde bulunmuştur. Anayasa Mahkemesi, konumuza ilişkin olarak ise aslında T.C. Anayasası'nda kanun ile düzenlenmesi öngörülen konularda yürütme organına genel ve sınırları belirsiz bir düzenleme yetkisi verilmesinin olanaksız olduğunu vurgulayarak kanunla düzenleme ilkesi ile anlatılmak istenenin aslında, düzenlenen alanda temel ilkelerin kanunla konulması, çerçevenin kanunla çizilmesi olduğunu açıklamıştır. Dolayısıyla hukuki belirliliğin takdir yetkisi verilmek suretiyle idari işlemler ile de sağlanabileceği yönünde ayrıntılı açıklamalar yapmıştır. Böylece itiraz konusu kurallar konusunda açıklama yaparken de kanun ile düzenlenmesi gereken bazı konuların temel ilkeler belirlendikten ve çerçeve çizildikten sonra geriye kalan hususlarda düzenleme yetkisinin idareye bırakılmasının belirsizlik yaratmayacağı, böyle bir durumun da yasama yetkisinin devri niteliğinde olmayacağını belirtmiştir. Kısaca, bu kararı ile Anayasa Mahkemesi, federasyon organlarının çalışma usul ve esaslarının statü ya da talimatlarla gerçekleştirilmesinin, bu yönde idareye kanuni yetkinin verilmesinin hukuka aykırı olamayacağını hükme bağlamıştır. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi, Danıştay 10'uncu Dairesi'nin talebini yukarıda belirttiğimiz çerçevede reddetmiştir. Böylece bağımsız spor federasyonlarının organlarının çalışma usul ve esasları konusunda Genel Müdürlük veya federasyonlarca çıkarılacak talimat veya statüler ile düzenleme getirilmesi yolunda hukuki bir engel bulunmamaktadır.

3289 sayılı SGMTHGK ek md. 9/2 ve Bağımsız Spor Federasyonlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkındaki Yönetmelik⁸¹ 7'nci maddesi uyarınca bağımsız spor federasyonlarının merkezi Ankara olup federasyonların merkez teşkilatı genel kurul, yönetim kurulu, denetim kurulu, disiplin kurulu ile genel sekreterlikten oluşmaktadır.

⁸⁰ Somut norm denetiminin şartları konusunda bkz. Atilla Özer, *Anayasa Hukuku-Genel İlkeler*, Turhan Kitabevi, Ankara 2005, 28; Fatih Dikici, *Anayasa Hukuku*, Agon Yayıncılık, Ankara 2013, 286-290; Kemal Gözler, *Anayasa Hukukunun Genel Teorisi*, Cilt 2, Ekin Yayınları, Bursa 2011, 750,751.

⁸¹ 14.07.2004 tarih ve 25522 sayılı Resmi Gazete ile yayınlanan Gençlik ve spor Genel Müdürlüğü Özerk Spor Federasyonları Çerçeve Statüsü'nün 07.07.2012 tarih ve 28346 sayılı Resmi Gazete ile yürürlükten kaldırılmasının ardından 19.07.2012 tarih ve 28358 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Resmi gazeteler için bkz. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/07/20040714.htm#3>, <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/07/20120707.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/07/20120707.htm>, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/07/20120719-7.htm>, Erişim Tarihi: 22.06.2015.

TFF Tahkim Kurulu ile karşılaştırma yapabilmek ve çalışmanın da özellikle TFF ve Tahkim Kurulu üzerine olması nedeniyle bağımsız spor federasyonlarının teşkilat yapısından bahsedilirken organlardan Bağımsız Spor Federasyonları Tahkim Kurulu daha ayrıntılı anlatılacaktır.

a. Genel Kurul

3289 sayılı SGMTGHK ek md. 9/3'te düzenlendiği üzere genel kurul, federasyonun en üst karar organı olup kurulun toplanması ile ilgili her türlü işlemleri yönetim kurulu yürütmektedir. Genel kurul toplantılarında genel müdürlük⁸² tarafından görevlendirilen gözlemci bulundurulmakta ve gözlemci, genel kurul çalışmalarının kanuna, genel olarak da mevzuata uygun olarak yapılıp yapılmadığını denetler ve ilgili toplantıya ilişkin raporunu Bakana sunulmak üzere on beş gün içerisinde Genel Müdürlüğe verir. Genel Müdürlük raporun verildiği, ilgililer ise genel kurulun yapıldığı tarihten itibaren otuz gün içerisinde asliye hukuk mahkemesine başvurarak genel kurulun iptalini isteyebilmektedir.

Olimpik⁸³ ve paralimpik⁸⁴ spor dallarında faaliyet gösteren federasyonlarda genel kurul üye sayısı 150'den az, 300'den fazla olamazken diğer branşlarda ise genel kurul üye sayısı 100'den az, 200'den fazla olamaz. Genel kurul, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar alınır.

Genel Kurul toplantıları, olağan, olağanüstü ve mali genel kurul toplantıları olmak üzere üç şekilde yapılabilmektedir. Olağan genel kurul toplantıları genel olarak 3289 sayılı SGMTGHK, ek md. 9/4 uyarınca olimpiik ve paralimpik spor dalları için ilgili olimpiyat oyunlarının, diğer spor dallarında ise yaz olimpiyat oyunlarının bitiminden itibaren üç ay içerisinde yapılması gerekmektedir. Kanunun ek 9'uncu

⁸² Çalışma içerisinde genel müdürlük olarak geçenler Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü şeklinde; genel müdür olarak geçenler ise Gençlik ve Spor Genel Müdürü olarak anlaşılabacaktır.

⁸³ Eski Yunan zamanında dini festivaller sırasında spor müsabakaları düzenlenmeyi Yunanlıların bir gelenek olarak devam ettirdiği bilinse de aslında ilk olarak M.Ö. 776 yılında eski Yunan şehirlerinden Elis (Elea, İlia), iki yüz metre koşu müsabakasını gerçekleştirmesi ile tarihte bilinen ilk Olimpiyat Oyunları'na ev sahipliği yapmıştır ki bu durum genellikle tarihçiler tarafından kabul edilmektedir. Bu şekliyle oluşmaya başlayan eski Olimpiyat Oyunları zaman içinde genişlemiş ve bu oyunların kapsamına boks, güreş, araba yarışı, koşu, disk atma, cirit atma gibi birçok spor dalında müsabakalar da girerek günümüzdeki şeklini almıştır. Olimpik sporlar ve spor organizasyonlarının tarihsel gelişimi konusunda bkz. Erkan Küçükgüngör, "Spor Hukuku Uyuşmazlıklarında Milletlerarası Tahkim", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 53(2), 2004, 1-32.

⁸⁴ Paralimpik olimpiyatlar, engelli sporcuların katıldığı çok sporlu etkinliktir. Paralimpik konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. Nurettin Konar, Kadir Pepe, "Rehabilitasyon-Engelliler Spor ve Paralimpikler", *İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 11(3), 2003, 162-167.

maddesinin 3'üncü fıkrasının değiştirilmiş şeklinin yürürlüğe girdiği 12.04.2011 tarihinden sonra kurulmuş olan federasyonlar ise; federasyon kurulmasına ilişkin kararın Resmi Gazetede yayımlandığı tarihten itibaren üç ay içerisinde yapılmalıdır. Olağanüstü genel kurul toplantısı istisnai bir toplantı olup belirli şartlarda ve belirli kişilerin talebi üzerine gerçekleşen bir toplantı türüdür. 3289 sayılı SGMTGHK uyarınca olağanüstü genel kurul toplantısının yapılması halleri dört şekilde sayılmıştır. Öncelikle olağanüstü toplantıya çağırma yetkisi Gençlik ve Spor Bakanına verilmiş olup bu yetki ancak Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu⁸⁵ raporlarında yeterli düzeyde görülmeyen veya yapılan denetim sonucu görev başında kalmasında sakınca görülen federasyon başkanı ve yönetim kurulu üyeleri hakkında karar alma konusunda kullanılabilir. Bunun dışında federasyon yönetim kurulu da genel kurul için olağanüstü toplantı kararı verebileceği gibi toplam delege sayısının en az yüzde kırkının noter kanalı ile müracaatı neticesinde de gerekli görülen her durumda olağanüstü toplantı yapılabilecektir. Ayrıca kanunen zorunlu toplantı durumu hallerinden sayılan federasyon başkanının istifası, başkan olma şartlarından herhangi birisini kaybetmesi veya ölümü halinde de olağanüstü toplantı resen yapılacaktır. Mali genel kurul toplantıları ise iki yılda bir ana statülerinde belirtilen tarihte yapılmaktadır.

Federasyonun en üst karar organı olan Genel Kurulun⁸⁶, 3289 sayılı SGMTGHK ek 9/4 maddesinde sayıldığı üzere; ana statüyü yapmak ve(ya) değiştirmek, federasyon başkan, yönetim, denetim ve disiplin kurulu üyelerini seçmek, yönetim kurulu tarafından hazırlanan faaliyet programını, bütçeyi onaylamak, yönetim kuruluna birçok konuda yetki vermek ve yönetim kurulu faaliyet ve mali raporlarının ibrası konusunda oylama yapmak gibi birçok görev ve yetkisi bulunmaktadır.

b. Federasyon Başkanı

Bağımsız Spor Federasyonlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkındaki Yönetmelik ilgili maddeleri ve 3289 sayılı SGMTGHK, ek md. 9/4 uyarınca, Genel

⁸⁵ 3289 sayılı SGMTGHK ek md. 9/6 ile Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu Yönetmeliği'nin 1'inci maddesinde açıkça düzenlendiği üzere *"bağımsız spor federasyonlarının sportif başarıları ile plan ve projelerini kontrol etmek, faaliyetlerini izlemek, değerlendirmek ve geliştirmekle görevli ve yetkili"* kurul olup Spor Genel Müdürlüğü teşkilatı içerisinde yer almaktadır. Kurul konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu Yönetmeliği, (2012), *T.C. Resmi Gazete*, 28352, 13 Temmuz 2012.

⁸⁶ Naci Münci Çakmak, *Türkiye Futbol Federasyonu'nun Hukuki Statüsü*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, (Yayımlanmamış, Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1999, 45.

Kurul tarafından seçilen federasyon başkanının görev süresi dört yıl olup başkanın seçimi, yönetim, denetim ve disiplin kurullarının seçimi ile birlikte yapılmaktadır. Federasyon başkanı olabilmek için yönetmelikte aranan şartları⁸⁷ taşıyan adaylar yine yönetmelikte geçen belgelerle⁸⁸ birlikte genel kurul tarihinden en az on gün önce federasyona başvuru yapmak zorunda olup ayrıca başvuruları içeriğinde üyelerin en az yüzde 15'inin yazılı teklifi de bulunmalıdır.

c. Yönetim Kurulu, Denetim Kurulu, Disiplin Kurulu, Genel Sekreterlik

3289 sayılı SGMGTGHK ek md. 9/2 düzenlemesi bu kurullar, organlar hakkında ayrıntılı düzenleme getirmemiş ve genel çerçeveyi çizmiştir. Bu düzenlemeye göre bu kurulların oluşumu, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarının ana statüyle, bu zorunlu kurullar dışındaki ihtiyari kurulların oluşumu, çalışma usul ve esaslarının ise talimatlarla belirleneceğini düzenleyerek idareye takdir yetkisi vermiştir. Federasyon yönetim kurulu, yedi üyeden az, on beş üyeden fazla olamazken disiplin kurulu ise üç üyeden az, beş üyeden fazla olamaz. Denetim kurulu üye sayısı da beş olup bu üyelerden ikisi seçimle belirlenen, üçü ise Genel Müdürlük tarafından görevlendirilen beş üyeden oluşmaktadır. Federasyonların genel sekreteri açısından ise dört yıllık yükseköğretim mezunu olma şartı arayarak başka da kanuni şart getirmemiştir.

⁸⁷ Yönetmelik 11'inci maddesinin 1'inci fıkrası uyarınca aranan şartlar,

"a) T.C. vatandaşı olmak,

b) En az lise mezunu olmak,

c) Kesinleşmiş sigorta veya vergi borcu olmamak, (Anayasa Mahkemesi'nin 14/2/2013 tarihli ve E.: 2011/63, K.: 2013/28 sayılı Kararı ile bu fıkra iptal edilmesine rağmen yönetmeliğin 11'inci maddesinden hala kaldırılmamıştır.)

ç) Tahkim Kurulu, Genel Müdürlük ceza kurulları veya spor federasyonlarının ceza veya disiplin kurullarınca son beş yıl içerisinde bir defada üç ay veya toplam altı ay hak mahrumiyeti cezası almamış olmak,

d) Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar ile casusluk, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, yağma, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyeti kırıcı suçtan veya ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, kaçakçılık, vergi kaçakçılığı, haksız mal edinme, şike ve teşvik primi suçlarından hükümlü bulunmamak." şeklinde düzenlenmiştir.

⁸⁸ Yönetmelik 11'inci maddesinin 3'üncü fıkrası uyarınca istenen belgeler;

"a) T.C. kimlik numarası beyanı,

b) Öğrenim belgesinin kurumca tasdikli örneği,

c) Tahkim Kurulu, Genel Müdürlük ceza kurulları veya spor federasyonlarının ceza veya disiplin kurullarınca son beş yıl içerisinde bir defada üç ay veya toplam altı ay hak mahrumiyeti cezası almadığına dair beyanı,

ç) Adli sicil kaydı yazılı beyanı,

d) Başvuru tarihi itibarıyla kesinleşmiş vergi ve sigorta borcu olmadığına dair belge,

e) Adaylık başvuru ücret makbuzu,

f) Üyelerin en az %15'inin yazılı teklifi." şeklinde düzenlenmiştir.

1.5.2.4. Bağımsız Federasyonlar Açısından Tahkim Kurulu

Türkiye’de spor hukuku alanında iki farklı tahkim kurulu bulunmaktadır. Bunlardan birisi 3289 sayılı SGMTHGK ek md. 9, ek md 9/A düzenlemelerine ve geçici 11’inci maddesine göre kurulmuş olan Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu, diğeri ise 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun’un 6’ncı maddesine göre kurulmuş olan TFF Tahkim Kurulu’dur⁸⁹. Öncelikle belirtmekte yarar vardır ki spor faaliyetleri alanında ortaya çıkan kimi uyuşmazlıklar konusunda gidilebilen tahkim yoluyla çözümleme yolu, 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 407 vd. maddelerinde düzenlenen tahkim yolundan farklıdır⁹⁰. Spor faaliyetlerinin genellikle haftalık, sezonluk veya yıllık periyotlarla yürütüldüğü düşünülüğünde bu faaliyetlerden kaynaklanan spor uyuşmazlıklarının da mümkün olduğunca hızlı bir şekilde sonuca bağlanması gerekmektedir ki aksi halde icrası imkânsız gecikmiş kararlar ortaya çıkabilecektir. Günümüz olağan devlet yargısına bakıldığında ise yargılama ne kadar hızlı işlese de, doğası gereği sportif faaliyetlere ilişkin periyotların en uzun olan yıllık süreyi dahi genellikle aşmaktadır⁹¹. Günümüzde görülmekte olan davaların makul süreyi aşması, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 6’ncı maddesinde de “*Adil Yargılanma Hakkının İhlali*” olarak düzenlenmiş olup⁹² spor kaynaklı uyuşmazlıkların teknik ve uzmanlık gerektiren

⁸⁹Hasan Gerçeker, “Spor Hukuku Spor Tahkim Kurulları Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu”, Tacar Çağlar (Ed.), *Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. İsmail İnönü Armağanı*, (ss. 299-346) Ankara Barosu Yayınları, Ankara 2013.

⁹⁰ Olağan yargı yolu alanında tahkim yolu için bkz. Muharrem Balcı, *İhtilafların Çözüm Yolları ve Tahkim*, Danışman Yayınları, İstanbul 1999, 173-223.

⁹¹ Ali Akyıldız, “Spor Hukuku ve Yargısı”, Tacar Çağlar (Ed.), *Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. Ömer Remzi Arıkan Armağanı*, (ss. 59-117) Ankara Barosu Yayınları, Ankara 2013.

⁹² Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, 6’ncı maddesinde Adil Yargılanma Hakkı,

“1. Herkes, gerek medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili nizam, gerek cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini isteme hakkına sahiptir. Hüküm açık oturumda verilir; ancak, demokratik bir toplumda genel ahlak, kamu düzeni ve ulusal güvenlik yararına, küçüklerin korunması veya davaya taraf olanların özel hayatlarının gizliliği gerektirdiğinde veya davanın açık oturumda görülmesinin adaletin selametine zarar verebileceği bazı özel durumlarda, mahkemenin zorunlu göreceli ölçüde, duruşmalar dava süresince tamamen veya kısmen basına ve dinleyicilere kapalı olarak sürdürülebilir.

2. Bir suç ile itham edilen herkes, suçluluğu yasal olarak sabit oluncaya kadar suçsuz sayılır.

3. Her sanık en azından aşağıdaki haklara sahiptir:

a. Kendisine yöneltilen suçlamanın niteliği ve nedeninden en kısa zamanda, anladığı bir dille ve ayrıntılı olarak haberdar edilmek;

b. Savunmasını hazırlamak için gerekli zamana ve kolaylıklara sahip olmak;

boyutları da düşünüldüğünde uyuşmazlıkların çözümünün olağan mahkemeler dışına çıkarılması yoluna gidilmiştir. Yargılamada süre sorununun önüne geçebilmek için olağan mahkeme yargılamasının dışına çıkıldığında da uyuşmazlıkların tahkim yolu ile çözümlenmesi yolu tercih edilmiştir⁹³.

“FIFA (The Federation of International Football Association)’nın 2005 yılında Oyuncu Statüsü ve Disiplin Konuları hakkında yayımladığı kitapta, FIFA Tahkim Yargılamasının yararlarını; yargılamada hızlı ve esnek karar verebilme, yargılamanın daha ucuza gelmesi ve kararların kamuoyu baskısından uzak şekilde verilebilmesi, üye devlet yargı organlarının birkaç yılda çözebileceği doping ya da oyun kullarından kaynaklanan bir uyuşmazlığın birkaç günde çözümlenebilmesi; tahkim kurulu üyelerinin alanında uzman kişiler olması, uyuşmazlıkların çözümünde tüm dünyada kabul gören usul kurallarının uygulanması, başvuran herkese aynı uygulamanın yapılması nedeniyle adil ve tam yargılamanın sağlanması ve uygulanmayan kararlara disiplin metotları sayesinde uygulanma yeteneği kazandırılması şeklinde yedi başlık altında saymıştır”⁹⁴ ki bu yararlar da göz önüne alındığında yine spor tahkim kurulunun gereği ortaya çıkabilecektir.

Bağımsız federasyonların yönetim kurulları ile ceza veya disiplin kurulları gibi organları tarafından verilmiş olan kararlara karşı Spor Genel Müdürlüğü idari yapılanması içerisinde oluşturulan Tahkim Kurulu’na itiraz edilebilmektedir⁹⁵.

3289 sayılı SGMTHK, ek md. 9/8 düzenlemesi uyarınca Tahkim Kurulu, federasyon ile kulüpler, sporcular, hakemler, teknik direktör ve antrenörler; kulüpler ile teknik direktörler, antrenörler ve sporcular; kulüpler ile kulüpler arasında çıkacak uyuşmazlıklarla, spor federasyonlarınca verilecek kararlar ile disiplin veya ceza kurulu

c. Kendi kendini savunmak veya kendi seçeceği bir avukatın yardımından yararlanmak ve eğer avukat tutmak için mali olanaklardan yoksunsa ve adaletin selameti gerektiriyorsa, mahkemece görevlendirilecek bir avukatın para ödemeksizin yardımından yararlanabilmek;

d. İddia sanıklarının sorguya çekmek veya çektirmek, savunma tanıklarının da iddia tanıklarıyla aynı koşullar altında çağrılmasının ve dinlenmesinin sağlanmasını istemek;

e. Duruşmada kullanılan dili anlamadığı veya konuşmadığı takdirde bir tercümanın yardımından para ödemeksizin yararlanmak.” şeklinde düzenlenmiştir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin tam metni için bkz. http://www.yargitay.gov.tr/abproje/belge/temelbelge/AIHS_Tr_A6format.pdf Erişim Tarihi: 12.11.2015.

⁹³ Süheyl Donay, *Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi ve Şike ve Teşvik Primi*, Beta Yayınları, İstanbul 2012, .67.

⁹⁴ Kahraman Berk, “Türkiye Futbol Federasyonunca Çözümlenen Uyuşmazlıkların Niteliği Bakımından Değerlendirilmesi”, *Milletlerarası Hukuk Bülteni*, 25-26 (1-2), 2005-2006, s 73-89.

⁹⁵ Gülşen, 33.

tarafından verilen kararları, ilgililerin itirazı üzerine inceleyerek sonuçlandırmaktadır. Dolayısıyla kanuni düzenlemeden de görüleceği üzere Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu, ilgililerin itirazı üzerine Genel Müdürlük ile federasyonlar ve federasyonların birbirleri arasında çıkacak uyuşmazlıkları inceleyerek sonuçlandırır⁹⁶. Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu Yönetmeliği'nin⁹⁷ 5'inci maddesinde “*kulüp, sporcu, teknik adam*⁹⁸, *sağlık personeli, menajer ve maç organizatörü gibi sporla ilgili kişilerin kendi aralarında imzaladıkları transfer*⁹⁹, *geçici transfer, menajerlik, hizmet, vekalet ve maç organizatörlüğü gibi tüm sözleşmelerden kaynaklanan alacak iddia ve talepleri ile mali haklar bu yönetmelik dışındadır*” denilmek suretiyle sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlık ve mali haklara ilişkin itirazların Tahkim Kurulunun görev ve yetkisi dışında olduğu ifade edilmiştir. Dolayısıyla ilgili maddede teker teker sayılan sözleşmeler dışında başka sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıklar hususunda da Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu görevsiz ve yetkisiz midir yoksa maddede geçen sözleşme türleri tadadi midir? Maddenin lafzına bakıldığında sporla ilgili olan kişilerin sayılmasının ardından bunlar arasında akdedilebilecek sözleşmeler “...*geçici transfer, menajerlik, hizmet, vekâlet ve maç organizatörlüğü gibi tüm sözleşmeler...*” denilmek suretiyle sporla ilgili olan kişilerin tamamının akdettiği tipik ve atipik bütün sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıklarda Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu'nun görevli ve yetkili olmadığı ortadadır. Tahkim Kurulu'nun görevi, yetkisi dışında olan uyuşmazlıkların çözüm yerinin neresi olacağı hususunda *Orhan*¹⁰⁰'a ve bize göre de uyuşmazlık konusu sözleşme spor dallarından futbol branşı dışındaki bir spor faaliyetinden kaynaklanıyorsa 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na göre uyuşmazlığın çözüm yeri belirlenecektir¹⁰¹.

⁹⁶ Gülşen, 34, 35.

⁹⁷ Yönetmeliğin tam metni için bkz. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/01/20120128-15.htm> Erişim Tarihi: 05.04.2015.

⁹⁸ Teknik direktör veya antrenör olarak geçen teknik adam kavramı, çalıştırdığı takımın yaptığı müsabakalarında ne şekilde bir taktik ile oyun sergileyeceğini, oyuncuların kimlerin kadroda bulunup bulunmayacağını, kimlerin müsabakada nasıl sorumluluk üsleneyeceğini ve müsabakalara hazırlığın nasıl yapılacağını belirleme gibi birçok yetkisi bulunan kişidir. Ayrıntılı açıklama için bkz. Ümit Orhan, *Profesyonel Teknik Adam Sözleşmesi ve Uygulama Sorunları*, Beta Yayınları, İstanbul 2013, 7-9.

⁹⁹ Aslen nakletmek, aktarmak, başkasına bırakmak anlamlarını taşıyor olmakla birlikte yabancı kökenli bir kelimedir. Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatının 2/c maddesinde, “*futbolcunun ilk kez profesyonel sözleşme imzalamasını, mevcut kulübünden başka bir kulüp ile sözleşme imzalamasını veya geçici olarak kulüp değiştirmesini ifade eder.*” şeklinde tanımlaması yapılmıştır.

¹⁰⁰ Orhan, 117-119

¹⁰¹ Futbol branşı alanında akdedilen her hangi bir sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlıklar konusunda Türkiye Futbol Federasyonu UÇK Talimatı'nın 2'nci maddesine göre UÇK'nın görevli, yetkili olması

Tahkim Kurulu'nun verdiği kararlar kesindir. Bu kararlara karşı herhangi bir yargı organına başvurulamaz¹⁰². Dolayısıyla Tahkim Kurulu kararları aleyhine yargı organlarına da başvurulamamaktadır¹⁰³. Bu konuya ilişkin olarak da bir profesyonel voleybol oyuncusunun 2013/850 başvuru numarası ile 16.01.2013 tarihinde Anayasa Mahkemesi'ne, İstanbul 36. Asliye Ceza Mahkemesi vasıtasıyla yaptığı bireysel başvurusu neticesinde Anayasa Mahkemesi'nin 19.12.2013 tarihinde verdiği kararı¹⁰⁴ bulunmaktadır. Bu karara göre başvuru, kendisinin sigorta primlerinin spor kulübü tarafından eksik yatırılması nedeniyle hem maddi zarara uğradığı hem de bu durumda kendisine serbest transfer hakkının tanınması gerektiğinden bahisle Türkiye Voleybol Federasyonu Yönetim Kurulu'na başvurmuş ve bu talebi yönetim kurulu tarafından reddedilmiştir. Federasyon Yönetim Kurulu tarafından 16.09.2012 tarih ve 62 sayılı karar ile talebin reddi üzerine başvuru, 08.11.2012 tarihinde Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu'na ilgili karara karşı, yönetim kurulunun kararına karşı, itiraz etmiştir. Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu'nun da 2012/120 E., 2012/231 K. sayılı hükmü

tarafların açık isteğine bağlı iken sportif cezalar ve yetiştirme tazminatına ilişkin sözleşmeler konusunda ise kesin görevli, yetkilidir. Bu konuya ilişkin ayrıntılı açıklamalar Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu konusunda ayrıntılı olarak açıklanacaktır.

¹⁰² Gerçekler, 307; Any.Mah.02.07.2009 Tarih, 2006/118 E., 2009/107 K. sayılı ilamı ile 3289 sayılı SGMTHGK ek 9'uncu maddesinin 5'inci fıkrasında geçen “Özerk Federasyonların genel kurullarının toplanması ve çalışmalarına ilişkin usul ve esaslar ile kimlerin oy kullanabileceği ve Tahkim Kurulu ile ilişkileri Genel Müdürlükçe düzenlenecek çerçeve statü ile belirlenir.” düzenlemesini T.C. Anayasası'nın 36'ncı maddesindeki hak arama hürriyetine ve 125'inci maddesindeki “İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır” hükmüne aykırı görerek iptal etmiştir. Fakat T.C. Anayasası'nın 59'uncu maddesinin son fıkrasına 17.03.2011 tarihinde, 6214 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 1'inci maddesi ile “Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Tahkim kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz.” düzenlemesi getirilerek yeniden Tahkim Kurulu kararları yargı denetimi dışına alınarak anayasal güvence sağlanmıştır.

¹⁰³ Anayasa Mahkemesi'nin 26.02.2011 Tarih, 27858 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 06.01.2011 tarih, 2010/61 Esas, 2011/7 karar sayılı ilamı ile 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 6'ncı maddesinin iptali kararı ve yasa koyucunun T.C. Anayasası'nın 59'uncu maddesinin son fıkrasında değişiklik yaparak Tahkim Kurulu kararlarına karşı tekrar yargı yolunu kapatması ile sonrasındaki gelişmeler, mesela Anayasa Mahkemesi'nin 22.02.2013 tarih, 28567 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 12.02.2013 tarih, 2012/620 Başvuru sayılı ilamında “konu bakımından yetkisizlik yönünde” hüküm vermesi, ayrıntılı bir şekilde aşağıda Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Kararları başlığı altında bahsedilecektir. T.C. Anayasa Mahkemesi'nin ilgili ilamlarının tam metinleri için bkz. <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/02/20130222.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/02/20130222.htm> ve <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/02/20110226.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/02/20110226.htm> Erişim Tarihi: 07.04.2015.

¹⁰⁴ İlgili karar için bkz. <http://www.kararlaryeni.anayasa.gov.tr/BireyselKarar/Content/9c5c213b-0537-4c32-8aa2-ab0db5c83e81?wordsOnly=False> Erişim Tarihi: 10.04.2015.

ile başvuruçunun itirazı reddedilmiştir. Bunun üzerine ilgili kişi, Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru yaparak Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu kararının T.C. Anayasası'nın özellikle 10'uncu ve 59'uncu maddelerine¹⁰⁵ aykırı olduğunu öne sürmüştür. Anayasa Mahkemesi de verdiği hükümde, çalışma alanımıza ilişkin kısmında *“Anayasa koyucu, 17.03.2011 tarihli ve 6214 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'a Anayasa'nın 59'uncu maddesinde değişikliğe giderek spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı anca zorunlu tahkim yoluna başvurulabileceğini, Tahkim Kurulu kararlarının kesin olduğunu ve bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamayacağı hüküm altına almıştır.”* diyerek gerekçe kısmında da 6216 Sayılı Anayasa Mahkemesi'nin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun¹⁰⁶'un 45'inci maddesi ile T.C. Anayasası'nın 59'uncu maddesini belirtmiştir. 6216 sayılı Kanun'un 45'inci maddesinde Anayasa Mahkemesi kararları ile Anayasa'nın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler aleyhine Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvurunun olamayacağı açıkça hükme bağlanmıştır. Ayrıca T.C. Anayasası'nın, *“Sporun Geliştirilmesi ve Tahkim”* başlıklı 59'uncu maddesinde de spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimi ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabileceği belirtilerek tahkim kurulu kararlarının kesin olduğu ve bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamayacağı açıkça hükme bağlanmıştır. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi, vermiş olduğu bu kararıyla hem spor tahkim kurullarının zorunlu tahkim yolu olduğuna vurgu yapmış hem de Anayasa tarafından yargı dışında bırakılan işler konusunda Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru yapılamayacağını da hüküm altına almıştır.

3289 sayılı SGMTHK ek md. 9/7 düzenlemesinde ayrıntılı şekilde belirtildiği üzere, Tahkim Kurulu yedi asıl ve yedi yedek üyeden teşekkül etmekte olup üyelerin beşinin hukukçu, ikisinin ise spor alanında bilimsel çalışmalar yapmış veya sporda idareci, teknik adam ve benzeri görevlerde bulunmuş kariyer sahibi kişiler olmaları şartı aranmaktadır. Hâkim ve savcılar ile bu meslekten sayılanlar da hâkimlik teminatı esasları gözetilerek ve yetkili kurulların onayının alınması suretiyle Tahkim Kurulunda

¹⁰⁵ T.C. Anayasası'nın 10'uncu maddesi Kanun Önünde Eşitlik İlkesini; 59'uncu maddesi Sporun Geliştirilmesi ve Tahkim Kurulu başlığı içerisinde Tahkim Kurulu kararlarının mahiyetini, kesinliğini düzenlemiştir.

¹⁰⁶ Anayasa Mahkemesi'nin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun, (2011), T.C. Resmi Gazete, 27894, 03.05.2011

görev alabilirler Üyelerin görevlendirilmesinde Genel Müdür ile Gençlik ve Spor Bakanı yetkili olup Genel Müdürün¹⁰⁷ teklifi ve Gençlik ve Spor Bakanının onayı neticesinde üyeler dört yıl için görevlendirilmektedir. Üyeler de kendi aralarından bir kişiyi başkan olarak seçmektedir. Dolayısıyla yasal düzenlemede de görüleceği üzere kurulu oluşturan üyelerin beşinde aranan vasıf hukukçu olmaktır ki bu nitelik ile hukukun bir meslek dalı olmadığı, bilim dalı olduğu ve yalnızca bir kimsenin hukuk alanında öğrenim görmüş olması hukukçu sayılması için yeterli olacaktır. Bu kişilerin ayrıca avukatlık, hâkim veya savcılık mesleğini bizzat yapıyor olması gerekmeyecektir. Kurulu oluşturan diğer iki üye bakımından ise hukuk alanında öğrenim görme şartı aranmamış olup spor alanında bilimsel çalışmalar yapmış olma veya spor alanında belirli görevlerde bulunarak kariyer yapmış olma gibi şartlar aranmıştır¹⁰⁸.

Kurulun çalışma usul ve esasları açısından da 3289 sayılı SGMGTGHK ek 9/A maddesi ayrıntılı olarak düzenleme getirmektedir. Bu düzenleme uyarınca; 7 asıl ve 7 yedek üyeden oluşan Tahkim Kurulu'nun toplantı yeter sayısı 5 olup kararlar ise oy çokluğuyla alınmaktadır. Oyların eşit olması durumunda kurul başkanının kullandığı oyun bulunduğu taraf çoğunluk sayılacaktır. Kurulun görev alanına giren konularda yapılan başvurular Tahkim Kurulu Başkanlığı'na hitaben yazılmış dilekçeyle yapılmak zorunda olup başvurular, ilgili kişiler, kulüp başkanları veya yetkili kılınan idarecileri tarafından yapılabilir. Kurula başvuru süresi, federasyon yönetim kurulu kararı ile disiplin veya ceza kurulu kararının ilgililere yazılı bildiriminden itibaren on gündür. Kurul başkanının uygun görmesi halinde bir üye dosyayı görev, merci atlanması, ehliyet, menfaat, süre aşımı konularında ve esastan inceleyerek dosya hakkında görüşünü en geç beş gün içinde başkana bildirir. Başkan, kurul üyesi olmamakla birlikte konusunda uzman kişi veya kişileri ücretini kararlaştırmak suretiyle dosyadaki belli konular için bilirkişi olarak görevlendirebilir. Uyuşmazlığın esasına girmeden önce yapılan ilk incelemede herhangi bir aykırılığın görülmemesi halinde veya biçimsel eksikliklerin taraflara bildirilmesinin ardından eksikliklerin giderilmesi üzerine başvuru dilekçesi, karşı tarafa ve bildirilmesi gerekli görülen diğer kişilere tebliğ olunur. Karşı taraf, başvuru dilekçesinin kendisine veya kendisi adına tebellüğe yetkili birine tebliği tarihinden itibaren en geç on gün içinde cevap dilekçesini Tahkim Kurulu'na vermek

¹⁰⁷ Çalışma içerisinde geçen “*genel müdür*” Spor Genel Müdürlüğü teşkilatının en üst ita amiri olarak anlaşılabacaktır.

¹⁰⁸ Mustafa Artuç, “Spor Tahkim Kurulları”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, S.19, 2014, 867-901.

zorundadır. Dilekçelerin, eklerinin teatisinin ardından tamamlanan dosya, dosyayı inceleyen üyenin düşüncesi veya bilirkişi raporu ile birlikte Tahkim Kurulu'na sevk edilir. Kurula başvuru icra ve infazı durdurmaz fakat Kurul, ivedi durumlarda ve ilgilinin talepte bulunması şartıyla başvuru veya itiraz konusu kararda açıkça hukuka aykırılık bulunması halinde, yargılamanın mahiyetini de dikkate alarak icra veya infazın durdurulmasına karar verebilecektir. Kurul, haklı ve gerektirici nedenlerin bulunması halinde uyuşmazlık konusuyla doğrudan ilgili durumlarda ihtiyati tedbir¹⁰⁹ kararı da verebilecektir. Yine kanuni düzenleme uyarınca zorunlu haller dışında sportif faaliyetlere ilişkin iş ve işlemleri ilgilendiren konulardaki uyuşmazlıklar konusunda Tahkim Kurulu kararını en geç on iş günü içerisinde, bunun dışındaki uyuşmazlıklarda ise kararını en geç üç ay içerisinde vermek zorundadır. 3289 sayılı SGMTGHK ek md. 9/A uyarınca Tahkim Kurulu'nun vereceği kararlar için on iş günü ve üç aylık süre kısıtlamalarının getirilmiş olması, kurulun görev alanına giren konularda olağan mahkemelerde yargılama yolunun kapatılması amaçlarından biri olan hızlı yargılama yapılması amacını ortaya koyabilmek için getirilmiş bir düzenleme olduğu yönünde kanaatimiz oluşmaktadır.

Kurul yapılan başvurunun, itirazın reddine, kabulüne veya itiraz konusu kararın değiştirilerek karara bağlanması yönünde olmak üzere üç şekilde karar verebilir. Kararlar mahkemelerde olduğu gibi gerekçeli olarak kaleme alınmaktadır. Gerekçeli karar daha sonra ilgililere tebliğ olunur. 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 38'inci maddesinde ilam mahiyetindeki belgeler tahdidi olarak sayılmış olup Tahkim Kurulu'nca verilen kararlar düzenlemede yer almamaktadır. Buna karşılık 3289 sayılı SGMTGHK ek 9/A maddesinin 9'uncu fıkrasında kurulun vermiş olduğu kararların ilam mahiyetinde olduğu ayrıca ve açıkça düzenlenmiştir¹¹⁰. Dolayısıyla 3289 sayılı SGMTGHK ilgili düzenlemesi 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu 38'inci madde düzenlemesine göre özel düzenleme olduğundan, özel düzenlemenin genele karşı

¹⁰⁹ İhtiyati tedbir geçici hukuki koruma türlerinden olup ayrıntılı bilgi için bkz. Hukuk Muhakemeleri Kanunu, (2011), *T.C. Resmi Gazete*, 27836, 12 Ocak 2011, md. 389-399.

¹¹⁰ Daha sonraki konulardan TFF Tahkim Kurulu Kararları başlığı altında daha ayrıntılı şekilde anlatılacağı üzere TFF Tahkim Kurulu kararları açısından böyle bir düzenleme bulunmamaktadır. Yani, TFF Tahkim Kurulu kararlarının ilam mahiyetinde olduğuna ilişkin ne 5894 sayılı Kanun'da ne de TFF Tahkim Kurulu Talimatı'nda bir hüküm bulunmaktadır. 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 38'inci maddesinde de Tahkim Kurulu kararlarının ilam mahiyetinde olduğuna ilişkin bir düzenleme bulunmadığı göz önüne alındığında, bu konuda açık bir boşluk bulunmaktadır ki TFF Tahkim Kurulu kararları çerçevesinde ileride ayrıca açıklama yapılacaktır.

önceliğinden dolayı kurul kararlarının ilam hükmünde belge olduğu konusunda hukuki bir sakınca da bulunmadığı kanaatindeyiz.

3289 sayılı SGMTHK md. 9/A düzenlemesinin son fıkrasında uyuşmazlık konusunun taraflarının, kararın tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde, verilen karara karşı karar düzeltme yoluna başvurabilecekleri, Tahkim Kurulu'nun kararların açıklanması, maddî hataların düzeltilmesi veya yargılamanın yenilenmesi¹¹¹ halleri dışında itiraz konusu hakkında tekrar karar veremeyeceği düzenlenmiş olup bu konularda 18.06.1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'na (HUMK) atıf yapmıştır. Atıf yapılan 1086 sayılı HUMK, 04.02.2011 tarih, 27836 sayılı Resmi Gazete ile yayınlanan 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (HMK) 01.10.2011 tarihinde yürürlüğe girmesiyle birlikte kanunun 450'nci maddesinde de açıkça belirtildiği üzere yürürlükten kalkmıştır. Dolayısıyla atıf yapılan 1086 sayılı HUMK artık olmamakla birlikte karar düzeltme yolunun usulüne ilişkin olarak düzenleme bulunmamaktadır. Dolayısıyla ilgili son fıkranın yeniden düzenlenerek 18.06.1927 tarihli ve 1086 sayılı HUMK'a yapılan atfın 6100 Sayılı HMK'ya yapılması, karar düzeltme yolunun usulüne ilişkin olarak da gerekli düzenlemelerin ayrıca yapılması gerekmektedir.

¹¹¹ Yargılamanın yenilenmesi kanun yolu için bkz. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu md. 374-381.

Tablo 1.3. Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu İşleyiş Şeması

Federasyon yönetim kurulu kararı ile disiplin veya ceza kurulu kararının yazılı bildiriminden itibaren 10 gündür. (Kurula başvuru icrayı durdurmaz)			
Başvuru tarihinden itibaren en geç 5 gün içerisinde başvuru ücreti ile diğer giderlerin yatırıldığına ilişkin makbuzun ibraz edilmemesi halinde itiraz yapılmamış sayılır.			
Eksikliklerin giderilmesi veya eksikliğin olmaması durumunda karşı tarafa itiraz dilekçesi tebliğ edilir ve 10 günlük cevap süresi verilir. (İlk inceleme aşamasında)			
Tamamlanan dosya, dosyayı inceleyen üyenin düşüncesi veya bilirkişi raporu ile birlikte Kurula sevk edilir. Kurul, incelemesini evrak üzerinde yapabileceği gibi tarafların sözlü açıklamalarına da başvurabilir “Kurul; 7 asıl 7 yedek üyeden oluşur” “Toplantı yeter sayısı 5’tir.”			
“Karar yeter sayısı salt çoğunluk olup, oylar eşit ise başkanın oyunun olduğu yönde karar verilir.”			
İtirazın Reddi Kararı	İtirazın İptali Kararı	Kararın değiştirilmesi kararı	
Zorunlu haller dışında sportif faaliyetlere ilişkin iş ve işlemlerde en geç 10 iş günü , diğer hususlarda ise en geç 3 ay içerisinde kararını verir			
Kararlar gerekçeli olmakla birlikte, gerekçeli karar yazılincaya kadar kısa karar tebliğ edilir ve ilgililerce karar uygulanır.			
Kararın tebliğinden itibaren 10 gün içerisinde karar düzeltme istenebilir. Kararların açıklanması, maddî hataların düzeltilmesi veya yargılamanın yenilenmesi halleri dışında Kurul aynı konuda tekrar karar veremez			

Tablo 1.3, 3289 sayılı Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü’nün Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun’un Ek 9/A maddesinin incelenmesi neticesinde ve yukarıda bahsetmiş olduğumuz konu çerçevesinde derlenmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU

Futbolun tarihsel gelişim süreci incelendiğinde milattan önce 3000 yıllarında Asya’da ve Mısır’da kurlsız olarak oynandığı, Yunanlıların “Episkiros”, Romalıların “Harpastum”, Türklerin “Tepük”, Çinlilerin ise bu oyuna “Tsu Chu” adını verdikleri dönemlerde çoğu ülkede oynandığı belirtilmektedir¹¹². Türkiye Cumhuriyeti döneminde ise TFF, ilk olarak, 22.05.1922 tarihinde kurulan ve 16.02.1923 tarihinde yeniden örgütlenme sürecine giren TİCİ’nin kurumsal yapısı içinde “*Türkiye Futbol Heyeti Müttehidesi*” adı altında yer almıştır. Bu isim 1925 yılında Türkiye Futbol Federasyonu olarak değiştirilmiştir¹¹³. Böylece futbol faaliyetlerine ilişkin bağlayıcı kararlar alarak sporu yönetmek üzere TFF yetkili kılınmıştır¹¹⁴. TİCİ’nin 13-18.02.1936 tarihinde yaptığı sekizinci ve son kongresi ile TİCİ, adını değiştirerek Türk Spor Kurumu adını almıştır. 29.06.1938 tarihinde kabul edilen Beden Terbiyesi Kanunu ile TSK varlığı sona ererek yerini Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü’ne bırakmıştır. TFF, bu dönemden sonra, sırasıyla Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü’nün, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’nün örgütsel yapısı içerisinde yer almış ve ilgili genel müdürlükler Türkiye’nin futbol etkinliklerini yönlendiren, denetleyen ve düzenleyen bir spor dalı olarak futbol alanında kamu hizmeti veren bir spor örgütü şeklinde yerini almıştır¹¹⁵. TFF, 3461 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu’nun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun’un 07.06.1988 tarih, 19835 sayılı Resmi Gazetede yayımlanması ile yürürlüğe girmiş ve 1988 yılında kendi örgütsel yapısına kavuşmuştur. Dolayısıyla bu kanun ile TFF, diğer federasyonlardan farklı bir hukuki kimliğe bürünmüştür¹¹⁶. Böylece profesyonel futbol etkinliklerini ulusal ve uluslararası kurallara göre yürütmek, örgütlemek, geliştirmek ve Türk futbolunu yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek gibi

¹¹² Sebahattin Devocioğlu, Bilal Çoban, Yunus Emre Karakaya, “Futbol Yönetimi ve Organizasyonlarının Görünümü”, *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 2014, 35-48

¹¹³ Özelçi, 77.

¹¹⁴ Nadi Günel, Erkan Küçükgüngör, *Türk Spor Hukukunun Genel Esasları ve İlgili Mevzuat*, Yetkin Yayınları Ankara, 1998, 23-24.

¹¹⁵ Özelçi, 77.

¹¹⁶ Kahraman Berk, “Türkiye Futbol Federasyonunun Türk İdari Teşkilatı İçindeki Yeri” *İÜHF Dergisi*, 64 (2), 2006, 3-24.

görevleri üstlenmiş ve profesyonel futbol etkinlikleri, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinden çıkarılmıştır¹¹⁷.

TFF'nin 3461 sayılı Kanun ile merkezi idarenin dışında ayrı bir spor örgütü olarak kurulmasından sonra 01.03.1989 tarihinde 3461 sayılı Kanun hakkında TBMM'de yapılan görüşmelerde de spor dalları arasında, en çok ilgiyi toplayan ve bütün dünyada en çok heyecan uyandıran spor dalının futbol olduğu; günümüzde futbolun ülkelerin tanıtımında da çok önemli rol oynadığı; ülkemizde her geçen gün gelişen futbolun Batı'da olduğu gibi profesyonellerce yönetilmesinin zaruret haline geldiği; futbolun bu kadar çok sevilmesindeki başlıca unsurların da hareket, heyecan, sürat, kuralların herkes tarafından anlaşılır olması gösterilerek açıklamalar yapılmıştır. Ayrıca profesyonel futbolun amatör futbol şartlarına göre düzenlenmiş teşkilat ve kaidelerle yönetilmesinin çeşitli aksamalara yol açacağı vurgulanarak profesyonel futbolun profesyonelce yönetilmesi ve böylece futbolumuzun daha ileriye götürülebilmesi maksadıyla, özel hukuk hükümlerine tabi ve tüzelkişiliği haiz TFF'nin kurulduğuna açıklık getirilmiştir¹¹⁸. Dolayısıyla profesyonel futbolun önemi vurgulanarak ayrı bir teşkilat içerisinde gelişiminin ve ilerlemesinin sağlanması amaçlanmıştır. Böylelikle 1988 yılından 1992 yılına kadar amatör futbol, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü içerisinde teşkilatlanmışken artık profesyonel futbol ayrı bir kanun ile teşkilatlanmıştır. Futbol faaliyetlerine ilişkin olarak bağlayıcı kararlar alarak sporu yönlendirmek üzere TFF yetkili kılınmıştır¹¹⁹.

17.06.1992 tarihinde amatör futbolu da içerisine alacak şekilde 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun getirilmiştir. 3813 sayılı Kanunla, Türkiye'de tüm futbol etkinlikleri TFF'nin görev ve yetki alanına girmiştir¹²⁰. Böylece aynı spor alanında profesyonel ve amatör teşkilatlanma farklılığı ortadan kaldırılmıştır.

¹¹⁷ Türkiye Futbol Federasyonu'nun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun, (1988), T.C. Resmi Gazete, 19842, 14.06.1988, md. 2/2

http://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc071/kanuntbmmc071/kanuntbmmc07103461.pdf

¹¹⁸ TBMM, *TBMM Tutanak Dergisi*, Dönem: 18, Cilt: 24, Yayın Yılı: 2, TBMM, Ankara 1989.

<http://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d18/c024/tbmm18024065.pdf> Erişim Tarihi: 15.02.2015.

¹¹⁹ Günel, Küçükgüngör, *Türk Spor Hukukunun Genel Esasları ve İlgili Mevzuat*, 24.

¹²⁰ Özelci, 78.

Türk futbol yönetiminde yeni arayışlar ve gelişmeler sonucunda 3813 sayılı Kanun'da önemli ve köklü değişikliklere gidilerek TFF'nin yapısında yeni düzenlemeler yapılmıştır¹²¹. Böylece TFF kuruluş ve görevlerine ilişkin olarak da günümüzde uygulanan 05.05.2009 tarih ve 5894 sayılı Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun yürürlüğe girmesiyle 3813 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

5894 sayılı Kanun'un 1'inci maddesi ile TFF¹²², *“her türlü futbol faaliyetlerini milli ve milletlerarası kurallara göre yürütmek, teşkilatlandırmak, geliştirmek ve Türkiye'yi futbol konusunda yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek üzere, özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe sahip, özerk¹²³ bir kuruluş”* şeklinde tanımlanmıştır.

5894 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinde de düzenlendiği üzere TFF'nin görev ve yetkileri, teşkilâtın çalışma usul ve esasları ile teşkilat içerisinde yer alan veya alacak olan kurul ve birimlerinin, TFF'nin yurtiçi ve yurt dışı teşkilât birimlerinin görevleri ve 5894 sayılı Kanun'un uygulanmasına dair daha birçok husus, TFF'nin üyesi olduğu FIFA ve UEFA kurallarına uygun olmak zorundadır. Ayrıca 5894 sayılı Kanun ile verilen yetkiye dayanılarak ve kanunun uygulanmasını sağlamak üzere TFF Genel Kurulu'nun yapacağı ve Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girecek olan TFF Statüsü ile TFF Yönetim Kurulu'nun yapacağı, TFF'nin resmî internet sitesinde de yayımlanarak yürürlüğe girecek talimatlarla TFF alanında ayrıntılı düzenlemeler getirilebilmektedir.

Genel olarak bakıldığında kanunların uygulanmasını sağlamak veya göstermek amacıyla idari işlem olarak KHK dışında tüzük ya da yönetmelikler gibi düzenleyici idari işlemler karşımıza çıkmaktadır¹²⁴. 5894 sayılı Kanun'a baktığımızda ise alışlagelmiş durumun dışına çıkılarak statü ve talimatlar çıkarılabilmesi konusunda düzenleme getirmiştir. T.C. Anayasası'nın 91'inci, 115'inci ve 124'üncü maddelerinde

¹²¹ Özelçi, 80.

¹²² TFF Statüsü 1'inci maddesi uyarınca TFF, futbol sporunu ulusal düzeyde yürüten ve düzenleyen tek kuruluş olup 1923'ten beri FIFA'nın ve 1962'den beri de UEFA'nın bir üyesidir

¹²³ 29.03.2011 tarih ve 6215 sayılı Kanun'un 10'uncu maddesi ile 3289 Sayılı SGMTHGK ek 9'uncu madde başlığı “Bağımsız Spor Federasyonları” olarak düzenlenmişken burada futbol federasyonunun tanımlanmasında hala “özerk” nitelendirmesi geçmekte olup bağımsız şeklinde değiştirilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

¹²⁴ Gözler, Kaplan, 442.

sırasıyla¹²⁵ düzenlenen KHK, Tüzük ve Yönetmelik dışında düzenleyici idari işlem olmamasına karşın uygulamada tebliğ, sirküler, genelge, esaslar, yönerge, izahname gibi çeşitli adlar altında genel, soyut ve objektif hukuk kurallarının da bulunduğu görülmektedir. TFF yetkili organları tarafından çıkarılabilen statü ve talimat gibi işlemler de bu gibi düzenleyici idari işlemler arasında yer almakta olup *Gözler ve Kaplan*'ın¹²⁶ da belirttiği gibi bunlar adsız, atipik düzenleyici idari işlemlerdir.

Tablo 2.1. Futbol Faaliyetlerinin İdari Teşkilat Alanındaki Yeri Şeması

16.02.1923 tarihinden 1925 yılına kadar, TİCİ içerisinde	—/	Türkiye Futbol Heyeti Müttehidesi adını taşımaktaydı.
TFF, 07.06.1988 tarih, 3461 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu'nun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile	—/	Profesyonel futbol, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinden çıkarılmıştır.
17.06.1992 tarih, 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile	—/	Amatör Futbol etkinlik alanı da TFF'ye verildi.
05.05.2009 tarih ve 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun	—/	16'ncı maddesi ile 3813 sayılı Kanun'u kaldırdı ve halen geçerlidir.

Tablo 2.1. 16.02.1923 tarihinden günümüze kadar futbol faaliyet alanının Türk İdari Teşkilatı içerisindeki yerine ilişkin olarak getirilen mevzuatın incelenmesi neticesinde derlenmiştir.

2.1. HUKUKİ NİTELİĞİ

TFF'nin, diğer bağımsız spor federasyonlarından çok daha önce hatta idari işlem ile değil de kanuni düzenleme ile Gençlik ve Spor Bakanlığı'ndan ayrıldığından yukarıda bahsetmiştik. Bağımsız Spor Federasyonları için Anayasa Mahkemesi 02.07.2009 tarih, 2006/118 E., 2009/107 K. sayılı ilamıyla 3289 sayılı Kanun'un ek 9'uncu maddesinde ifadesini bulan ve yukarıda bahsettiğimiz "*hizmet yerinden yönetim kuruluşu*" nitelendirmesinin TFF'yi tam olarak karşılamadığı kanaatindeyiz. Yani bağımsız spor federasyonlarının aksine TFF kuruluş, işleyiş, denetim gibi daha birçok hususta, genel nitelendirmeye de organik ve işleyiş bakımından tamamen bağımsız, kendine has bir yapılanması olan atipik bir otoritedir¹²⁷. Yani TFF, ne özel hukuk tüzel kişiliklerindendir, ne Türk Ticaret Kanununa göre kurulan ticari ortaklıklardandır ne de

¹²⁵ T.C. Anayasası'nın ilgili maddeleri için bkz.

<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspix?MevzuatKod=1.5.2709&sourceXmlSearch=&MevzuatIliski=0>

Erşim Tarihi: 01.09.2015

¹²⁶ Gözler, Kaplan, 443,444.

¹²⁷ Şeref Gözübüyük, *Türkiye'nin Yönetim Yapısı*, Turhan Yayınları, Ankara 2013, 301; Mustafa Serdar Özbek, *Alternatif Uyuşmazlık Çözümü*, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2009, 721-726.

Anayasa Mahkemesi'nin 02.07.2009 tarih, 2006/118 E., 2009/107 K. sayılı ilamında Bağımsız Spor Federasyonları için kullandığı hizmet yerinden yönetim kuruluşlarındandır. Kanımca, *Gülşen'nin*¹²⁸, *Özelçi'nin*¹²⁹, *Gözübüyük, Tan'ın*¹³⁰, *Ertas ve Petek'in*¹³¹, *Güenal ve Küçükgüngör'ün*¹³² ve *Bilgen, Giritli, Akgüner'in*¹³³ de ifade ettiği gibi kendine has bir yapılanması olan bir teşkilattır¹³⁴.

TFF'nin bir özel hukuk tüzelkişisi olduğunu söyleyebilmek için, bu kurumun futbol faaliyetini organize etme ve yürütme konusunda tekel hakkının ortadan kaldırılması ve futbol faaliyeti organize etme konusunda birçok özel örgütlenmenin yapılabilmesine ve bunların birbirine rakip olabilmesine olanak tanınması gerekirdi¹³⁵. TFF, kendi bünyesinde bulunan kişilerin iradelerinden tamamen ayrı olarak kanunla kurulur, görev, yetki ve çalışma alanları da yine kanun koyucu tarafından kanun ile belirlenmektedir. Fakat özel hukuk tüzel kişileri gerçek kişilerin serbest iradeleri ile kurullar ve yine bu şekilde sona erdirilirler. Ayrıca özel hukuk tüzel kişileri gerçek kişiler ile eşit durumdadırlar, kamu gücüne de sahip değillerdir. Dolayısıyla TFF'nin özel hukuk tüzel kişiliğinden ziyade kamu hukuku tüzel kişiliğine yakın olduğunu söyleyebilmek daha kolay olacaktır¹³⁶.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre kurulan ticari ortaklık da değildir ki zaten ticari ortaklıklar TTK'da teker teker sayılmıştır. Özel hukukta tüzel kişiler, kazanç paylaşmak amacı güden tüzel kişiler ile kazanç paylaşmak amacı gütmeyen tüzel kişiler

¹²⁸ Gülşen, 37.

¹²⁹ Özelçi, 97.

¹³⁰ Şeref Gözübüyük, Turgut Tan, *İdare Hukuku Cilt 1*, Turhan Yayınları, Ankara 2013, 342.

¹³¹ Şeref Ertas, Hasan Petek, *Spor Hukuku*, Yetkin Yayınları, Ankara 2011, 197.

¹³² Güenal, Küçükgüngör, *Türk Spor Teşkilatının Hukuki Niteliği*, 1035-1065.

¹³³ İsmet Giritli, Pertev Bilgen, Tayfun Akgüner, *İdare Hukuku*, Der Yayınları, İstanbul, 2006, 393.

¹³⁴ Karşı görüş için bkz. Taner Ayanoğlu, "Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu'nun İşlevi ve Hukuki Niteliği", *TBB Dergisi*, S. 74, 2008, s. 43-76.; Kemal Gözler, *İdare Hukuku*, Cilt 1, Ekin Yayınevi, Bursa 2009, 590.

¹³⁵ Ayanoğlu, s. 50.

¹³⁶ Aynı yönde görüş için bkz. İl Han Özay, "Futbolda Özelleştirme" *İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi*, 11 (1-3), 1990, 31-37; T.C. Anayasası'nın 123'üncü maddesinin 3'üncü fıkrasında düzenlendiği üzere bir kamu tüzelkişiliği ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanarak kurulabilir. Yukarıda, Bağımsız Spor Federasyonları Teşkilat Yapısı konusunda, açıkladığımız üzere, bir kamu tüzelkişiliğinin niteliğini ve varlığını Anayasa'dan almaması durumunda bu kuruluşun, bir kamu tüzelkişi olarak hizmet yerinden yönetim kuruluşlarından mı yoksa özel hukuka tabi bir tüzelkişilik mi olduğu konusunda açıklama yapabilmek için çeşitli ölçütler bulunmaktadır. Bu ölçütler kapsamında değerlendirme yaparak özel hukuk tüzelkişi veya hizmet yerinden yönetim kuruluşlarından olduğu sonucuna varılabilir. Konumuz içeriğinde kamu gücü ile donatılma, irade serbestisi kapsamında hareket edebilme ve kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanma gibi ölçütlerden genel olarak bahsetsek de bu ölçütlerin tamamı için bkz. Günday, 77-80.

olarak ikiye ayrılır¹³⁷. Türk Ticaret Kanunu'na göre kurulan ticari ortaklıklar TTK'da teker teker sayılmış olup bunlar kazanç paylaşımı amacı güderken kazanç paylaşımı amacı gütmeyen özel hukuk tüzel kişileri ise dernekler ve vakıflardır¹³⁸. TFF'nin ise, ticari amaçla değil de kamu hizmeti görme amacı için kurulması nedeniyle ticari ortaklık olamayacağının açık olduğu kanaatindeyiz. Dolayısıyla *Akıncı'nın*¹³⁹ da belirttiği gibi TFF dernek, vakıf veya bir ticari şirket olmadığından bir özel hukuk tüzel kişisi değildir. TFF, yasa ile kurulmuş idari otorite olup, kendisini oluşturan üyelerin iradeleri ile ortadan kaldırılamayan özerk, atipik bir kamu tüzelkişisidir.

*Erten'in*¹⁴⁰ TFF için, Anayasa Mahkemesi'nin ise TFF dışındaki bağımsız spor federasyonları için kullandığı "*hizmet yerinden yönetim kuruluşu*" da değildir. Kamu kurumları¹⁴¹, teknik bilgi ve uzmanlık isteyen belli bir hizmetin devlet ve mahalli idare tüzelkişiliği dışında örgütlenmesi ve tüzelkişiliğe kavuşturulması sonucu ortaya çıkan kuruluşlardır¹⁴². Her ne kadar tanımlama kısaca bu şekilde olsa da TFF için tam bir kamu kurumudur demek yerinde olmayacaktır. Zira kamu kurumlarının genel özellikleri; kamu tüzelkişileri olmaları, özerk olmaları, kamu idaresine bağlı birer uzmanlık kuruluşu olmalarıdır¹⁴³. Bu özellikler, bir kamu idaresine bağlı olma özelliği dışında TFF için de geçerlidir. Fakat TFF, vesayet denetimiyle dahi olsa herhangi bir kamu idaresine bağlı değildir. TFF, kendi yetki alanına giren futbolda, tam bağımsız bir kuruluş olarak görünmektedir¹⁴⁴. Tabii ki ülke içerisindeki bağımsızlık bakımından bu şekilde açıklamalar söz konusu olsa da uluslararası bağlamda bu şekilde bir açıklama mümkün görünmemektedir. Zira FIFA, ulusal futbol federasyonlarına dolaylı da olsa yaptırım uygulayabilmekte, telkinlerde bulunabilmektedir. Hatta ilgili futbol federasyonunun içinde bulunduğu devlet tasarrufu üzerinde bile etkili olabilmektedir. Örneğin, 2010 yılında Güney Afrika Cumhuriyeti'nde yapılan dünya kupası maçlarında iyi performans gösteremeyerek elenen Nijerya millî takımına Nijerya devlet başkanı tarafından iki yıl müsabakalara katılmaması cezası, FIFA'nın baskısı neticesinde

¹³⁷ Özelçi, 82.

¹³⁸ Gözler, Kaplan, 86; Sabih Arkan, *Ticari İşletme Hukuku*, Sözkese Matbaacılık, Ankara 2001, 117-119.

¹³⁹ Müslüm Akıncı, *Bağımsız İdarî Otoriteler ve Ombudsman*, Beta Yayınları, İstanbul, 1999, 261, 262.

¹⁴⁰ Erten, 130-132.

¹⁴¹ Hizmet yerinden yönetimi kuruluşları için "kamu kurumları" kavramı kullanılacaktır.

¹⁴² Gözler, Kaplan, 222; Günday, 74.

¹⁴³ Gözler, Kaplan, 224-227.

¹⁴⁴ Özelçi, 103.

kaldırılmak zorunda kalmıştır¹⁴⁵. Dolayısıyla tüm bu açıklamalarımız da göstermektedir ki TFF, kendine has bir yapısı olan, uluslararası organizasyonlar ve otoriteleri bir tarafa bırakırsak bağımsız, atipik bir idari otoritedir.

2.2. ORGANLARI

TFF Teşkilat yapısını oluşturan organlar; Genel Kurul, Başkan, Yönetim Kurulu, İcra Kurulu, Hukuk Kurulları, Denetleme Kurulu, Genel Sekreter¹⁴⁶ ve yan kurullardır. Hukuk Kurulları içerisinde yer alan ilk derece hukuk kurulları; Uyuşmazlık Çözüm Kurulu (UÇK), Disiplin Kurulları, Kulüp Lisans Kurulu, Etik Kurulu ile ayrıca düzenlenen Tahkim Kurulu'ndan oluşmaktadır. Yan kurullar ise; Merkez Hakem Kurulu, Temsilciler Kurulu, Sağlık Kurulu, Dış İlişkiler Kurulu, Fair-Play ve Sosyal Sorumluluk Kurulu'ndan oluşmaktadır. Yönetim Kurulu, gerektiğinde özel görevlerle ve belirli süreler için geçici kurullar¹⁴⁷ da oluşturabilir. Çalışma alanımızın ağırlıklı kısmını TFF organlarından UÇK ve TFF Tahkim Kurulu'nun oluşturması hasebiyle TFF organlarından Genel Kurul, TFF Başkanı ve Yönetim Kurulu'na nazaran UÇK ile TFF Tahkim Kurulu daha ayrıntılı şekilde anlatılacaktır.

2.2.1. Genel Kurul

TFF Statüsü'nün¹⁴⁸ 21'nci maddesinde de düzenlendiği üzere Genel Kurul, TFF'nin en yetkili karar organı olup toplantılarını olağan ve olağanüstü olmak üzere iki şekilde yapabilmektedir¹⁴⁹. TFF, Genel Kurula ilişkin işlemleri Genel Kurul İçtüzüğü'ne uygun olarak yapar. Yönetim Kurulu, Genel Kurula misafir davet edebilir,

¹⁴⁵Hüseyin Alpay Köse, *Avrupa Birliği Hukuk Sisteminin Spor Hukukuna Etkileri*, Legal Yayıncılık, İstanbul 2011, 43.

¹⁴⁶ Genel Sekreter, Genel Sekreterliğin en üst yöneticisidir ve Yönetim Kurulu'na karşı sorumludur. Genel sekreterlik idari organdır ve Genel Sekreter'in sorumluluğu altında TFF'nin tüm idari işlerini yerine getirir. Genel Sekreter, TFF Başkanının önerisi üzerine Yönetim Kurulu tarafından atanır. Genel Sekreterin Görev ve yetkileri için bkz. TFF Statüsü md. 50/3 <http://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TFF-KANUN-STATU/TFF-Statusu-29.07.2011.pdf> Erişim Tarihi: 10.03.2015.

¹⁴⁷ Geçici kurulların üyelerini TFF Yönetim Kurulu atar ve görev kapsamlarını belirler. TFF Statüsü md. 48/2.

¹⁴⁸ Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü, (2009), *T.C. Resmi Gazete*, 27268, 24.06.2009.

¹⁴⁹ Olağan ve olağanüstü genel kurul toplantıları hakkında ayrıntılı düzenleme için bkz. TFF Statüsü md. 27- 29.

ancak bu misafirler oy kullanamazlar. Yönetim Kurulu ve Genel Sekreter oy hakkı olmaksızın Genel Kurul toplantılarına katılırlar.¹⁵⁰

TFF Genel Kurul toplantılarında izlenecek yöntem ve kuralların belirlendiği bir içtüzük hazırlanmıştır¹⁵¹. “Türkiye Futbol Federasyonu Genel Kurul İçtüzüğü” olarak adlandırılan bu düzenleme gereğince Genel Kurula ilişkin tüm işlemler, olağan ya da olağanüstü genel kurul ayımı gözetilmeksizin İçtüzük hükümlerine göre gerçekleştirilmek zorundadır¹⁵². Genel Kurul toplantısının yapılabilmesi için delege tam sayısının salt çoğunluğunun toplantıda hazır bulunması şart olmakla birlikte ilk toplantıda bu çoğunluk sağlanamazsa toplantı, delege tam sayısının en az üçte biri ile yapılır. Eğer ikinci toplantıda yine toplantı yeter sayısı sağlanamazsa, üçüncü toplantı ikinci toplantı tarihinden yedi gün sonra aynı saatte, aynı gündem konusuyla ve çoğunluk aranmaksızın yapılmaktadır. Ayrıca kararlar, toplantıda hazır bulunan delegelerin salt çoğunluğunun oyuyla alınmasına karşın TFF Statüsü ve İçtüzükte yapılacak değişikliklere ve bir üyenin kabulü, üyeliğin askıya alınması veya üyenin ihracına ilişkin kararlar için delege tam sayısının en az üçte ikisinin geçerli oyu aranmaktadır¹⁵³. Her delegenin sadece bir oy hakkı bulunmakta olup vekâleten veya mektupla oy kullanma gibi yöntemler TFF Statüsü md. 22/3 gereğince yasaklanmıştır¹⁵⁴.

2.2.2. Türkiye Futbol Federasyonu Başkanı

TFF Genel Kurulu’nda başkan adayı olmak isteyen kişi, söz konusu Genel Kurul toplantısının en geç yedi gün öncesinde TFF Genel Sekreterliği’ne yazılı olarak başvurur¹⁵⁵.

TFF Statüsü’nün 37, 38 ve 39’uncu maddelerinde ayrıntılı şekilde düzenlendiği üzere, TFF Başkanının seçimi Genel Kurulda, Yönetim Kurulunun asıl ve yedek on dört üyesinin seçiminden önce yapılmakla birlikte TFF Başkanı, Genel Kurula katılan

¹⁵⁰ Gülşen, 38.

¹⁵¹ Özelçi, 118.

¹⁵² Türkiye Futbol Federasyonu Genel Kurul İçtüzüğü md. 2 <http://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TFF-KANUN-STATU/TFF-Genel-Kurul-Ic-Tuzugu-29.07.2011.pdf> Erişim Tarihi: 08.03.2015.

¹⁵³ İçtüzükte ayrıntılı olarak düzenlemekle birlikte Genel Kurul toplantısı işleyişi hakkında, genel hatlarıyla içtüzük madde içeriklerinin incelenmesi neticesinde açıklamalar yapılmıştır

¹⁵⁴ Özelçi 121.

¹⁵⁵ Gülşen, 39.

delegeler tarafından oy çokluğuyla seçilmektedir. Başkanın görev süresi dört yıl olup başkan, aynı zamanda TFF'nin yasal temsilcisi olmasının sonucu olarak, TFF'yi temsilen imza yetkisine de sahiptir. Başkanın ölümü, istifası veya görevini sürekli olarak yerine getirememesi gibi başkanlık makamının boşalması durumlarında, ilgili durumlardan itibaren üç ay içinde tekrar seçim yapılması şartı ile birinci başkan vekili, yoksa ikinci başkan vekili, başkan vekillerinin hiç olmaması durumunda ise Yönetim Kurulu'nun kendi üyeleri arasından belirleyeceği kişi Başkanlığa vekâlet edecektir.

2.2.3. Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu

TFF Statüsü'nün 33, 34 ve 35'inci maddelerinde ayrıntılı şekilde düzenlendiği üzere; TFF Başkanı ile Genel Kurulun seçeceği on dört asıl ve on dört yedek üyeden oluşan TFF Yönetim Kurulu'nun tüm üyeleri Genel Kurulda oy çokluğu ile seçilmektedir. En az ayda bir kez toplanmak zorunda olan Yönetim Kurulu toplantılarının daveti, başkan tarafından yapılmaktadır. Başkanın resen ve ihtiyari toplantı davetinin dışında, kurul üyelerinden beş tanesinin toplantı talep etmesi durumunda, başkan en az 20 gün içinde toplantıyı yapmak zorundadır. Kural olarak Yönetim Kurulu toplantıları halka açık yapılmasa da Yönetim Kurulu, üçüncü şahısları toplantıya davet edebilmektedir. Bu üçüncü şahısların oy kullanma hakkı doğal olarak yoktur ve bu kişiler sadece Yönetim Kurulunun izni ile fikir bildirebilirler. Yönetim Kurulu, ilk toplantısında görev süreleri kendi görev süresiyle sınırlı olmak üzere üyeleri arasından birinci ve ikinci başkan vekillerini seçmektedir. Birinci veya ikinci başkan vekilliğinin boşalması halinde, boşalan başkan vekilliğine bir ay içinde yeni bir başkan vekili seçilir ve gündemi de Başkan belirlemektedir. Yönetim Kurulu üyelerinin Genel Kurul delegesi olması şartı aranmamakla birlikte Yönetim Kurulunun her üyesi gündeme konmak üzere madde önerme hakkına sahiptir. Yönetim Kurulu üyeliğinin herhangi bir nedenle boşalması halinde Yönetim Kurulu, görev süresinin sonuna kadar görev yapmak üzere yedek üyeleri arasından atama yapmaktadır. Görev süresi dolan Yönetim Kurulu üyeleri yeniden seçilebilmekte olup Yönetim Kurulu üyeleri, üyelikleri süresince TFF'nin diğer herhangi bir organ veya kurulunda görev alamazlar veya Genel Kurul delegesi olamamaktadırlar. Genel Kurul toplantısına altı aydan az bir süre kalmışsa Yönetim Kurulundaki boşalmalar nedeniyle Olağanüstü Genel Kurul toplantısına gidilememektedir.

2.2.4. Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulu

5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un "*İlk Derece Hukuk Kurulları*" başlıklı 5'inci maddesine göre UÇK dışında disiplin kurulları, Kulüp Lisans Kurulu ve Etik Kurulu TFF ilk derece hukuk kurullarını oluşturmaktadır. Aynı maddenin 4'üncü fıkrasında da düzenlendiği üzere, ilk derece hukuk kurullarının görevleri, yetkileri, hakları ve üyelerinin sahip olmaları gereken nitelikler ile her bir kurulun usul kuralları konusunda düzenleme alanı, çıkarılacak olan TFF Statüsü ve ilgili talimatlara bırakılmıştır. Bu düzenlemenin neticesi olarak da TFF Genel Kurulu tarafından çıkarılan TFF Statüsü'nün "*Hukuk Kurulları*" başlıklı 54'üncü maddesi ile Tahkim Kurulu da dâhil edilerek UÇK, Disiplin Kurulları, Kulüp Lisans Kurulu ve Etik Kurulu TFF içerisinde yer alan hukuk kurullarını oluşturmaktadır.

UÇK ile ilgili ilk düzenleme, 3813 sayılı Kanun zamanında yapılmış olup 3813 sayılı Kanun'a 29.11.2007 tarih ve 5719 sayılı Kanun'un¹⁵⁶ 3'üncü maddesi ile eklenen düzenleme neticesinde futbol yönetiminde Uyuşmazlık Çözüm Kurulu adıyla yeni bir kurul oluşturulmuştur¹⁵⁷. İlgili kurulu oluşturan bu maddeye göre de kurulun çalışma usul ve esaslarının TFF Yönetim Kurulu'nca çıkarılacak TFF Statüsü ve talimat ile olacağı belirtilmiştir¹⁵⁸. UÇK, yukarıda belirttiğimiz üzere TFF ilk derece hukuk kurullarındandır. UÇK konusunda, 25.06.2015 tarihinde TFF Statüsü'nde yapılan düzenleme sonrasında önemli değişiklikler gerçekleştirilmiştir. Tıpkı TFF Tahkim Kurulu'nun vermiş olduğu kararlarda olduğu gibi UÇK kararları aleyhine de başvurulamayan, kararlar aleyhine yalnızca Tahkim Kurulu'na itiraz edilebilen zorunlu bir uyuşmazlık çözüm birimi oluşmuştur denilebilecektir.

5894 sayılı Kanun'un 5'inci maddesinin 4'üncü fıkrasında geçen "*İlk derece hukuk kurullarının görevleri, yetkileri, hakları ve üyelerinin sahip olmaları gereken nitelikler ile her bir kurulun usul kuralları TFF Statüsü ve ilgili talimatlarda düzenlenir.*" düzenlemesi ile UÇK hakkında düzenleme yapma yetkisi kanunla TFF yetkili organlarına verilmiştir. Bunun üzerine TFF Statüsü'nün 56'ncı maddesinin

¹⁵⁶ Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, (2007), *T.C. Resmi Gazete*, 26720, 04 Aralık 2007.

¹⁵⁷ Özelçi, 131.

¹⁵⁸ 5894 sayılı Kanun'un 16.05.2009 tarihinde yürürlüğe girmesiyle 3813 sayılı Kanun yürürlükten kalkmasına rağmen 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 5'inci maddesi de ilk derece hukuk kurullarından olan UÇK'nın çalışma usul ve esaslarının TFF Statüsü ve talimat ile düzenleneceğini belirtmiştir.

3'üncü fıkrası ile “*Uyuşmazlık Çözüm Kurulu’nun çalışma usul ve esaslarına ilişkin hususlar Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan talimat ile belirlenir.*” şeklinde düzenleme getirilerek UÇK’nın çalışma usul ve esasları konusunda ayrıntılı düzenlemeler kapsamı UÇK Talimatı alanına bırakılmıştır. Böylece bu alanda düzenleme yapma konusunda yetkili organ olan TFF Genel Kurulu TFF Statüsü ile UÇK Talimatı¹⁵⁹ içeriğinde değişiklikler yapma yoluna gitmiştir.

UÇK’yı düzenleyen TFF Statüsü’nün 55’inci ve 56’ncı maddelerinde TFF Genel Kurulu’nun 25.06.2015 tarihli toplantısı ile yeniden düzenlenerek değişiklikler yapılmıştır. Statüde yapılan değişiklik dolayısıyla zorunlu olarak UÇK Talimatı da yeniden düzenlenmiştir¹⁶⁰.

UÇK’nın işleyişini açıklamadan önce değişiklikler ile getirilen yeniliklerden ve yeniliklerin hukuki boyutundan bahsetmekte yarar olacağı düşüncesindeyiz.

Öncelikle belirtmek gerekir ki 25.06.2015 tarihli değişiklik öncesinde TFF Statüsü’nün 55’inci maddesinde 29.06.2011 tarihli TFF Genel Kurul kararıyla da değişiklik yapılmıştı. Hatta Kocasakal¹⁶¹ bu değişikliğe ilişkin olarak “*5894 sayılı kanunda herhangi bir değişiklik yapılmamışken, bu kanuna dayanılarak çıkarılan dolayısıyla ona uygun olması gereken TFF’nin statüsünde bir değişiklik yapılmış; böylece daha önceki yıllarda da görülen, kanun ile statü arasındaki hiyerarşik ilişkinin alt-üst edilmesine yönelik uygulamalara bir örnek daha eklenmiştir.*” şeklinde eleştiride bulunmuştur. Fakat Kocasakal’ın bu yöndeki eleştirisinin yerinde olmadığı kanaatindeyiz. Zira, 5894 sayılı Kanun’un “*İlk Derece Hukuk Kurulları*” başlıklı 5’inci maddesinin 1’inci fıkrasının a bendinde UÇK da bu kurullardan sayılmış ve 4’üncü fıkrasında ise “*İlk derece hukuk kurullarının görevleri, yetkileri, hakları ve üyelerinin sahip olmaları gereken nitelikler ile her bir kurulun usul kuralları TFF Statüsü ve ilgili talimatlarda düzenlenir*” denilerek TFF’ye bu konuda yetki verilmiştir. Böylece kanun koyucu, UÇK ve diğer ilk derece hukuk kurullarının görevleri, yetkileri, hakları gibi

¹⁵⁹ TFF Statüsü için bkz. <http://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TFF-KANUN-STATU/TFF-Statusu.pdf>, UÇK Talimatı için bkz. <http://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/00000016/TFF/TFF/TALIMATLAR/Uyusmazlik-Cozum-Kurulu-Talimati.pdf>, Erişim Tarihi: 19.08.2015.

¹⁶⁰ Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü’nde Değişiklik Yapılmasına Dair Genel Kurul Kararı, (2015), T.C. Resmi Gazete, 29413, 11 Temmuz 2015. Bkz. <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/07/20150711.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/07/20150711.htm>. Erişim Tarihi: 20.08.2015.

¹⁶¹ Kocasakal, 120,121.

konularda düzenleme yapma yetkisini tamamen TFF'ye bırakmıştır. Dolayısıyla kanunun yalnızca ismen zikrettiği bir kurulun görevi, yetkisi, hakları gibi konularda düzenleyici işlemlerle değişikliklerin yapılması kanuna aykırı olamayacaktır.

UÇK, TFF Statüsü'nün 55'inci maddesine göre değişiklik öncesinde, Süper Lig Kulüpler Birliği Vakfı, Tüzel kişiliğe sahip 1. Lig, 2. Lig ve 3. Lig Kulüp Birlikleri, Profesyonel Futbolcular Derneği, Türkiye Futbol Antrenörleri Derneği, Barolar ve Üniversitelerin Hukuk Fakülteleri tarafından gösterilecek hakem adayları içerisinde TFF Yönetim Kurulu'na belirlenen en az yüz kişilik hakemlerden oluşturulmaktaydı. Bu hakemler 1086 Sayılı HUMK'un hakem tayini usulüne uygun olarak seçilmekte olup bu heyette hakemler dışında kimse bulunmamaktaydı. Değişiklik sonrası ise 55'inci madde içeriğinde hakem heyetinde görev alacak olan başkana da yer verilmiş olup hakem heyetinin başkanının kim olacağı boşluğu kapatılmış ve Başkanlar Kurulu düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre Başkanlar Kurulu, TFF Başkanı'nın teklifi ve TFF Yönetim Kurulu'nun onayı ile atanacak beş asıl ve beş yedek üyeden oluşmakta ve uyuşmazlıklar, uyuşmazlık konusunun taraflarınca seçilecek veya seçilmiş sayılacak olan iki hakem ile Başkanlar Kurulu'ndan gelen bir başkandan oluşacak üç kişilik hakem heyeti tarafından incelenip karara bağlanmaktadır. Hakem heyetindeki hakemler hakem listesinden, başkan ise Başkanlar Kurulu'ndan seçilecektir¹⁶². Bu değişiklikler

¹⁶²TFF Statüsü'nün 55'inci ve 56'ıncı maddeleri değişiklik öncesinde,

"1. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun hakem tayini usulüne uygun olarak seçilecek hakem veya hakem heyetinden oluşur. Ancak hakemlerin Yönetim Kurulu tarafından oluşturulan en az yüz (100) kişilik listeden seçilmesi zorunludur. Bu liste;

a) Süper Lig Kulüpler Birliği Vakfı;

b) Tüzel kişiliğe sahip 1. Lig, 2. Lig ve 3. Lig Kulüp Birlikleri;

c) Profesyonel Futbolcular Derneği;

d) Türkiye Futbol Antrenörleri Derneği

e) Barolar;

f) Üniversitelerin Hukuk Fakülteleri tarafından gösterilecek hakem adayları arasından oluşturulur.

2. Hakemlerin, en az beş (5) yıllık mesleki deneyime sahip hukukçu olmaları zorunludur.

3. Hakem listesi TFF Yönetim Kurulunun görev süresi ile sınırlı olmak kaydıyla her dört yılda bir yenilenir. Bir hakem beş yıl geçmedikçe tekrar hakem listesinde yer alamaz.

4. Hakemler görevlerinde bağımsızdır. Listede yer alan hakemler, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu önünde herhangi bir tarafın vekili sıfatıyla görev yapamazlar.

5. Yönetim Kurulu, FIFA, UEFA ve TFF'nin talimat ve düzenlemelerini ihlal eden veya TFF'nin saygınlığını zedeleyen bir hakemin listeden geçici veya sürekli olarak çıkartılmasına karar verebilir.

Madde 56

Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun Görev ve Yetkileri

1. Kulüpler, futbolcular, teknik direktörler, antrenörler, futbolcu temsilcileri, sağlık personelleri ve müsabaka organizatörleri aralarındaki futbolla ilgili her türlü sözleşmeden doğan ihtilafların çözümünü için Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun yetkisini kabul edip etmemekte serbesttirler. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun yetkili olabilmesi için tarafların ihtilafların ortaya çıkmasından sonra Kurulun yetkisini yazılı olarak kabul etmeleri şarttır.

konusunda eleştirimiz bulunmamakla birlikte UÇK'yı oluşturan hakem listesine hakem adayları bildirecek olan özel hukuk tüzelkişilikleri konusunda eleştirimiz söz konusu olacaktır. Zira, bu listeye Kulüpler Birliği Vakfı, Profesyonel Futbolcular Derneği ve Türkiye Futbol Antrenörleri Derneği tarafından ve her biri en fazla 25'er hakem adayı bildirilebilecek, bu adayların da TFF Yönetim Kurulu'nca uygun görülmesi gerekecektir. Durum böyle olunca UÇK'yı oluşturan kişi sayısı en fazla 80 olabilecektir. Bunların en fazla 75 tanesi hakemler listesinde bulunanlar ve diğer beş

2. Bununla birlikte sportif cezalarla, yetiştirme tazminatına ilişkin ihtilaflar münhasıran Uyuşmazlık Çözüm Kurulu önünde çözülür. Bu kararlara karşı ancak Tahkim Kurulu'na itiraz edilebilir.

3. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun ihtiyari hakem heyeti olarak verdiği kararlara karşı Türkiye Futbol Federasyonu'nun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ve Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu çerçevesinde yargı yoluna başvurulabilir.

4. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun çalışma usul ve esaslarına ilişkin hususlar Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan talimat ile belirlenir." şeklindeydi.

TFF Statüsü'nün 55'inci ve 56'ıncı maddeleri 25.06.2015 tarihli Genel Kurul kararı ile değiştirilmiş hali ise

"1. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu;

a) TFF Yönetim Kurulu'nun belirlediği beş (5) kişilik Başkanlar Kurulu ile;

b) Kulüpler Birliği Vakfı'nın, Profesyonel Futbolcular Derneği'nin ve Türkiye Futbol Antrenörleri Derneği'nin bildireceği ve TFF Yönetim Kurulu'nun kabul edeceği hakemlerden oluşur. Kulüpler Birliği Vakfı, Profesyonel Futbolcular Derneği ve Türkiye Futbol Antrenörleri Derneği, en fazla yirmi beşer (25'er) hakem adayı bildirebilir;

2. Başkanlar Kurulu, TFF Başkanı'nın teklifi ve TFF Yönetim Kurulu'nun onayı ile atanacak beş (5) asıl ve beş (5) yedek üyeden oluşur. Ölüm, istifa ve başka nedenlerle oluşan boşalmalarda boşalan görev için TFF Yönetim Kurulu, aynı usulle atama yapabilir. 3. Başkanlar Kurulu ile hakemlerin, en az beş (5) yıllık mesleki deneyime sahip hukukçu olmaları zorunludur. 4. Başkanlar Kurulu ve hakemlerin görev süresi; TFF Yönetim Kurulu'nun görev süresi ile sınırlıdır. 5. Başkanlar Kurulu ve hakemler görevlerinde bağımsızdır. TFF Yönetim Kurulu, Denetleme Kurulu ile diğer kurul ve yan kurullarında görev yapanlar veya futbol kulüplerinde aktif görevde bulunanlar (profesyonel futbol kulüplerinin seçilmiş veya atanmış kurullarında görev alanlar da dâhil olmak üzere) ile profesyonel futbolcular, teknik adamlar, sağlık ekibi, futbol menajerleri, müsabaka organizatörleri Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Başkanlar Kurulu üyeliği yapamaz veya hakem listesinde yer alamazlar. 6. TFF Yönetim Kurulu; FIFA, UEFA ve TFF'nin talimat ve düzenlemelerini ihlal eden veya TFF'nin saygınlığını zedeleyen Başkanın veya hakemin, süreli veya süresiz olarak görevden alınmasına karar verebilir.

Madde 56

Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun Görev ve Yetkileri;

1. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu.

a) Kulüpler,

b) Kulüpler ile futbolcular, profesyonel teknik adamlar, antrenörler, futbol menajerleri, futbol menajerleri ile futbolcular, profesyonel teknik adamlar, antrenörler, arasında sözleşmeden doğan futbolla ilgili tüm uyuşmazlıkları, taraflarının başvurusu üzerine münhasıran görevli ve yetkili olarak inceler ve karara bağlar. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Hakem Heyeti tarafından verilen kararlar, Tahkim Kurulu'na itiraz edilmemesi ya da itiraz üzerine verilen Tahkim Kurulu kararı ile kesinleşir

2. Uyuşmazlıklar, tarafların seçeceği veya seçilmiş sayılacağı iki hakem ile Başkanlar Kurulu'ndan bir Başkan'dan oluşan Hakem Heyeti tarafından incelenip karara bağlanır. Hakem Heyeti, uyuşmazlıkta haklı olan tarafın varsa vekili için, resmi ücret tarifesine göre Asliye Mahkemelerinde takip edilen davalar için uygulanan maktu avukatlık ücreti kadar vekâlet ücretine hükmeder. 31/42

3. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun çalışma usul ve esaslarına ilişkin hususlar Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan talimat ile belirlenir." şeklindedir. TFF Statüsü için bkz.

<http://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TFF-KANUN-STATU/TFF-Statusu.pdf> Erişim Tarihi: 20.08.2015.

tanesi ise Başkanlar Kurulu'na bildirilenlerden oluşacaktır. UÇK'ya uyuşmazlık konusunun çözümü için başvurabilecek taraflara baktığımızda ise kulüplerin çoğunluğunu süper ligde yer alan 18 takım kulüplerinden çok daha fazlasını diğer liglerde yer alan kulüpler oluşturmaktadır. Hatta aşağıda ayrıntılı şekilde anlatacağımız üzere, UÇK hakem heyetinde yer alacak olan iki hakemden birer tanesini taraflar koordinatörlüğe bildirecektir. Fakat hakem adayı bildirecek tüzelkişiler içerisinde kulüpler birliği vakfı yer almakta iken süper ligde yer alan kulüpler dışındaki futbol kulüpleri artık hakem adayı bildirememektedir. Bunun sonucu olarak da futbol süper liginde yer alan kulüp ile diğer futbol liglerinden birinde yer alan futbol kulübü arasındaki uyuşmazlıkta hakem heyeti tayininde haksızlık ortaya çıkabilecektir. Zira süper ligde yer alan spor kulübü, bağlı olduğu kulüpler birliği vakfının bildirdiği hakem adayını hakem heyeti için seçebilirken diğer tarafı oluşturan futbol spor kulübü bu hakka sahip olamayacaktır. Ayrıca iki hakem ve bir başkandan oluşan hakem heyetlerinin vermiş olduğu kararlar arasında farklılıkların bulunması halinde kararlar arasındaki çelişkileri, uyuşmazlıkları giderecek içtihadı birleştirme konusunda da herhangi bir birim TFF Statüsü'nde ve UÇK Talimatı'nda düzenlenmemiştir.

TFF Statüsü'nün 55'inci ve UÇK Talimatı'nın 3'üncü maddesinde ayrıntılı şekilde düzenlendiği üzere, kurulda görev alan hakemlerin, en az beş yıllık mesleki deneyime sahip hukukçu olmaları zorunluluğu ve bu hakem listesinde yer alan hakemlerin görev sürelerinin TFF Yönetim Kurulu'nun görev süresi ile sınırlı olması, görevlerinde bağımsız olması, UÇK önünde herhangi bir tarafın vekili sıfatıyla görev yapamayacakları durumlarında değişiklik yapılmamışken bu hakem listesinin dört yılda bir yenileneceği hususu değişiklik ile kaldırılmıştır.

TFF Statüsü'nün "*Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun Görev ve Yetkileri*" başlıklı 56'ncı maddesinin 25.06.2015 tarihinde yapılan değişiklik öncesindeki haline bakıldığında sportif cezalar ve yetiştirme tazminatına ilişkin uyuşmazlıklarda münhasıran UÇK'nın yetkili ve görevli olduğu açıkça görülebilirken değişiklik sonrasında UÇK'nın görev ve yetki alanının bu şekilde belirtilmediği ortaya çıkmaktadır. Yani değişiklik öncesinde UÇK, uyuşmazlıklar konusunda ihtiyari ve zorunlu başvuru yolu olmak üzere ikili ayırım yapılmışken¹⁶³ değişiklik sonrasında

¹⁶³ Yargıtay 7'nci Hukuk Daire Başkanlığı, 02.06.2014 Tarih, 2014/3291 E., 2014/12064 K. Sayılı ilamı ile UÇK'nın görev ve yetki alanındaki uyuşmazlıklar konusunda gerekli açıklamalar yapmıştır. Karara

sportif cezalar ve yetiştirme tazminatına ilişkin uyuşmazlıklar konusundaki zorunlu başvuru mercii olma durumu ortadan kaldırılarak ikili ayrıma son verilmiş ve belli bazı konularda yalnızca zorunlu başvuru mercii olduğu ortaya konulmuştur. Böylece UÇK, yalnızca kulüplerin kendi arasında, kulüpler ile futbolcular, profesyonel teknik adamlar, antrenörler, futbol menajerleri arasında veya futbol menajerleri ile futbolcular, profesyonel teknik adamlar ve antrenörler arasında sözleşmeden doğan ve futbolla ilgili tüm uyuşmazlıklar konusunda, taraflarının başvurusu üzerine münhasıran görevli ve yetkili olduğu düzenlenmiştir. UÇK Talimatı'nın md. 3/1 ile Statünün md. 56/1 içeriğine baktığımızda “...*arasında sözleşmeden doğan futbolla ilgili tüm uyuşmazlıkları, taraflarının başvurusu üzerine münhasıran görevli ve yetkili olarak inceler ve karara bağlar.*” şeklindeki düzenlemede UÇK'nın yetki ve görev alanı açıkça belirlenmiştir. Bu düzenlemeye göre yukarıda bahsettiğimiz taraflar arasındaki uyuşmazlık konusu, hem futbolla ilgili bir uyuşmazlık olacak hem de sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlık olacaktır. Her iki şart da düşünülecek olursa UÇK'nın münhasıran yetkili olduğu alan oldukça genişletilmiştir. Zira hayatın olağan akışına göre düşünüldüğünde tahdidi olarak sayılan ilgili tarafların tamamı futbol ile ilgili olduğundan dolayı bunların arasında akdedilen sözleşmenin futbol ile ilgili olmaması durumu düşünülemez. Bunun sonucu olarak da sözleşmeye konu edilen bir durumdan kaynaklanan neredeyse bütün uyuşmazlıklar için yargıya gidilemeyip öncelikle UÇK'ya ve UÇK kararından sonra da itiraz yolu olarak TFF Tahkim Kurulu'na gidilebilecektir.

Değişiklik öncesindeki düzenlemeye göre sportif cezalarla, yetiştirme tazminatına ilişkin konularda UÇK'nın verdiği kararlar aleyhine yalnızca TFF Tahkim Kurulu'na itiraz edilebilmekteydi, yani bu kararlar aleyhine yargı yolu kapalıydı. Fakat değişiklik sonrasında Statünün 56'ncı maddesinin b bendi “...*Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Hakem Heyeti tarafından verilen kararlar, Tahkim Kurulu'na itiraz edilmemesi*

konu olan uyuşmazlık, Bursaspor Kulübü'nün kulüp antrenörü hakkında vermiş olduğu para cezası aleyhine kulübün yerel mahkemede açmış olduğu davanın temyizen incelenmesinden ibarettir. Yerel mahkeme, temyize konu edilen davada işin esasına girmeden dava şartı yokluğu nedeniyle davayı reddetmiştir. Davayı reddetme gerekçesi olarak ise kulüp tarafından verilen para cezası konusunda UÇK'nın zorunlu tahkim yolu olduğunu ve UÇK'ya gidilmeden yargı yoluna gidilmesinin mümkün olamayacağını hatta bu konuda UÇK karar vermiş olsaydı dahi bu karar aleyhine de yalnızca TFF Tahkim Kurulu'nun görevli olabileceğini göstermiştir. Yargıtay ise sportif cezalarla yetiştirme tazminatlarına ilişkin uyuşmazlıklar konusunda UÇK'nın zorunlu tahkim yoluyla görevli ve yetkili olduğunu belirterek kulüp tarafından antrenörüne verilen cezanın ise bu kapsamda olmadığından dolayı yerel mahkemenin dava şartı yokluğu gerekçesiyle davayı reddini uygun görmeyerek işin esasına girilmesi gerektiğinden bahisle kararı bozmuştur. Kararın tam metni için bkz. <http://www.sinerjimevzuat.com.tr/index.jsf#> Erişim Tarihi: 22.08.2015.

ya da itiraz üzerine verilen Tahkim Kurulu kararı ile kesinleşir.” düzenlemesi neticesinde UÇK Talimatı’nın 13’üncü maddesinin 1’inci ve 2’nci fıkraları “*Hakem Heyeti kararlarına karşı Tahkim Kuruluna itiraz süresi kararın taraflara tebliğinden itibaren 7 (yedi) gündür Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Hakem Heyeti tarafından verilen kararlar, Tahkim Kurulu’na itiraz edilmemesi ya da itiraz üzerine verilen Tahkim Kurulu kararı ile kesinleşir.*” şeklinde yeni düzenleme getirilmiştir. Bu düzenlemeler birlikte düşünüldüğünde UÇK kararları aleyhine yalnızca TFF Tahkim Kurulu’na gidilebileceği, tahkim kuruluna itiraz yolu dışında UÇK kararı aleyhine hiçbir yargı yoluna gidilemeyeceği sonucu ortaya çıkmaktadır.¹⁶⁴ Belki UÇK’nın görev ve yetki alanının Statü ve Talimat ile genişletilmesi ve uyuşmazlıkların da zorunlu tahkim yolu kapsamına alınması basit görünebilir olsa da aslında durumun böyle olmadığı aşîkârdır. Zira söz konusu değişiklikler ile söz konusu uyuşmazlıklar bağlamında mahkemelerin uyuşmazlığın esasına girerek inceleme yapmasının önü de engellenmektedir. Yargıtay 13’üncü Hukuk Dairesi Başkanlığı 01.10.2012 tarih, 2012/13242 E., 2012/21525 K. sayılı ilamıyla UÇK’nın görev alanına giren konularda yerel mahkemelerin dava şartının gerçekleşmediğinden bahisle ilk incelemede davayı reddedebileceğini açıklamıştır¹⁶⁵. Dolayısıyla değişiklik neticesinde spor ile ilgili birçok uyuşmazlık konusunda yalnızca TFF Tahkim Kurulu’na gidilebileceği ve UÇK’ya gidilmeden yargı organlarına başvurulması halinde ise dava şartının gerçekleşmemesi nedeniyle ilgili durumun mahkemece yargılamanın her aşamasında incelenebilmesi gibi önemli sonuçlar ortaya çıkmaktadır.

¹⁶⁴ Yukarıda da bahsettiğimiz üzere, 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanunun ilk derece hukuk kurulları başlığı altında düzenlediği 5’inci maddenin 4’üncü fıkrasının da “*İlk derece hukuk kurullarının görevleri, yetkileri, hakları ve üyelerinin sahip olmaları gereken nitelikler ile her bir kurulun usul kuralları TFF Statüsü ve ilgili talimatlarda düzenlenir.*” şeklinde getirdiği düzenleme ile UÇK konusunda bütün düzenleme yetkisi TFF’nin yetkili organlarına bırakılmıştır.

¹⁶⁵ Yargıtay 13’üncü Hukuk Dairesi bu kararında her ne kadar UÇK’nın görev ve yetki kapsamındaki uyuşmazlıklar konusunda dava şartı incelemesinin yerel mahkemece resen yapılması gerektiğini açıklamış olsa da bu kararında yerel mahkemenin dava şartı nedeniyle davayı reddetmesini yerinde bulmamıştır. Yüksek mahkeme reddetme gerekçesini ise ilgili uyuşmazlığın konusunun yetiştirme tazminatına veya sportif cezaya ilişkin olmadığından bahisle UÇK’nın görevli ve yetkili olmadığına dayandırmıştır. Kararın tam metni için bkz. <http://www.sinerjimevzuat.com.tr/index.jsf#> Erişim Tarihi: 23.08.2015.

*Yılmaz'ın*¹⁶⁶ da ifade ettiği gibi verilmiş olan bir hükmün şekli anlamda kesin olmasının¹⁶⁷ önünü açmak bazen uyuşmazlığın, yapılan yargılama usulleriyle daha fazla uzatmadan ve tarafları daha fazla yormadan yargılamanın bir aşamadan sonra sonlandırılması¹⁶⁸ ihtiyacının karşılanmasıdır. Hatta yargı yollarının sayılarının artırılmasından ziyade yerine göre belirli bir aşamada uyuşmazlığın bitirilmesi gerekir ki taraflar daha fazla yortulmasın ve en önemlisi de toplumun adalet duyguları rahatsız edilmesin. Yani kısaca söyleyebiliriz ki bazen de geciken adalet, adalet olmaktan çıkabilmektedir. Her ne kadar kanun yollarının bazen kısaltılması, yargılama usulünde tasarrufa gidilerek pratiklik kazandırılması usul ekonomisi ve adalet bilinci için gerekli adımlar şeklinde görülse de TFF Statüsü ve UÇK Talimatı'ndaki değişiklikler ile bahsettiğimiz sonuca ulaşamayacaktır. Zira, hem değişiklik öncesindeki düzenleme uyarınca sportif cezalar ve yetiştirme tazminatı konusunda UÇK'nın kararlarına karşı yargı yolunun kapalı olması durumu hem de yürürlükte bulunan, bahsettiğimiz değişiklikler hukuka aykırıdır. Statünün 56'ncı maddesinin b bendi ile UÇK Talimatı'nın 13'üncü maddesinin 1'inci ve 2'nci fıkraları T.C. Anayasası'nın 11'inci, 59'uncu ve 125'inci maddelerine aykırılığı durumu ortadadır. Zira her şeyden önce Türkiye Cumhuriyeti bir hukuk devletidir ve hukuk devleti¹⁶⁹ olmanın sonucu olarak da T.C. Anayasası'nın 125'inci maddesinde de düzenlendiği üzere idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açık olmalıdır. Türk hukukuna göre kural, idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olması gereği olsa da yine T.C.

¹⁶⁶ Ejder Yılmaz, "Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Kararlarına Karşı Yargılamanın Yenilenmesi", Tacar Çağlar (Ed.), *Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. İsmail İnan Armağanı*, (ss. 869-892) Ankara Barosu Yayınları, Ankara 2013.

¹⁶⁷ Bir hükmün şekli anlamda kesin hüküm olması ifadesinden kastedilen bir hükme karşı başvurulabilecek kanun yolunun kalmaması veya baştan bulunmaması nedeniyle hükmün kesinliğidir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Hakan Pekcanitez, Oğuz Atalay, Muhammet Özkes, *Medeni Usul Hukuku Temel Bilgiler*, Yetkin Yayınları, Ankara 2014, 310.

¹⁶⁸ Bu durum, yargılamada usul ekonomisi ilkesi olarak geçmekte olup ilgili ilke için bkz. Pekcanitez, Atalay, Özkes, 173.

¹⁶⁹ Anayasa Mahkemesi'nin 19102 sayılı ve 09.05.1986 tarihli T.C. Resmi Gazetesi'nde yayınlanan 27.03.1986 Tarih, 1985/31 E., 1986/11 K. Sayılı ilamı ile hukuk devletini, "*Her eylem ve işlemi hukuka uygun, insan haklarına saygı gösteren, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayıp yargı denetimine açık olan, yasaların üstünde yasa koyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri ve Anayasa bulunduğu bilincinden uzaklaştığında geçersiz kalacağı bilenen devlettir.*" şeklinde ayrıntılı olarak tanımlamıştır. İlgili karar metni için bkz. <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/19102.pdf&main=h> <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/19102.pdf> Erişim Tarihi: 24.08.2015.

Anayasası içeriğinde istisnalar¹⁷⁰ bulunmaktadır. Bunun sonucu olarak da normlar hiyerarşisinde en üstte bulunan hukuki düzenleme olan anayasadaki düzenlemelere, kurallara ancak anayasa içerisinde istisnai düzenlemeler getirilebilir. Fakat Statünün 56'ncı maddesinin b bendi ve UÇK Talimatı'nın 13'üncü maddesinin 1'inci ve 2'nci fıkraları UÇK kararlarına karşı yargı yolunu kapatarak T.C. Anayasası'na aykırılık oluşturmuştur. Hatta ilgili statü ve talimat adı altındaki düzenlemelerin birer düzenleyici idari işlem olduğu da düşünüldüğünde TFF idaresinin T.C. Anayasası'nın 11'inci maddesinde geçen *“Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır.”* düzenlemesine aykırı hareket etmiştir. Zira aşağıda da bahsedileceği üzere T.C. Anayasası'nın 59'uncu maddesinin 2'nci fıkrasında TFF Tahkim Kurulu'nun kararlarına karşı yargı yolu kapatılmışken yapılan değişiklikler ile bu alan genişletilmiş ve 125'nci maddesinde yer bulan hukuk devleti ilkesine de aykırılık sonucu anayasa ile bağlı olmayan bir yapı oluşmuştur.

Statünün ve talimatın ilgili maddelerindeki değişiklik ile *“...Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Hakem Heyeti tarafından verilen kararlar, Tahkim Kurulu'na itiraz edilmemesi ya da itiraz üzerine verilen Tahkim Kurulu kararı ile kesinleşir.”* şeklindeki yeni düzenlemeye bakıldığında UÇK kararları aleyhine TFF Tahkim Kurulu'na gidilebileceğinden bahisle yargı yolunun kapatılmadığı düşüncesi oluşabilecekse de kanaatimizce bu düşünce de yerinde olamayacaktır. Zira UÇK Talimatı'nın 13'üncü maddesinin 1'inci fıkrası, hatta 5894 sayılı Kanun'un 5'inci maddesinin 3'üncü bendinde geçen *“TFF talimatları ilgili talimatın yayımından, ilk derece hukuk kurulları tarafından alınan kararlar ise ilgili kararın tebliğinden itibaren yedi gün içinde itiraz edilmez ise kesinleşir.”* şeklindeki düzenleme içeriğindeki başvuru süresi olan 7 günlük süre yargı yoluna başvuru sürelerinden oldukça kısadır¹⁷¹. Ayrıca TFF Tahkim Kurulu

¹⁷⁰ T.C. Anayasası'nın 125'inci maddenin 2'nci fıkrasında Cumhurbaşkanının tek başına yapacağı işlemler ile Yüksek Askerî Şûranın bir kısım kararlarını ve T.C. Anayasası'nın 59'uncu maddesinin 2'nci fıkrasına 17.03.2011 tarih, 6214 sayılı, T.C. Anayasası'nda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 1'inci maddesi ile eklenen ve TFF Tahkim Kurulunun kararlarını yargı denetimi dışında bırakan ayrıca ve açıkça düzenlemeler bulunmaktadır.

¹⁷¹ Haksız fiilden doğan borçlar konusunda 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 72'nci maddesi uyarınca 2 ve 10 yıllık; 82'nci maddesi uyarınca sebepsiz zenginleşmeden doğan borçlarda 2 ve 10 yıllık; 146 ve 147'nci maddeleri uyarınca sözleşmeden doğan borçlarda 10 yıllık genel ve özel bazı durumlarda ise 5 yıllık dava zamanaşımı süreleri düzenlenmiştir. İdari yargı alanındaki iptal davaları konusunda da 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 7'nci maddesi uyarınca idare mahkemelerinde 60 günlük ve vergi mahkemelerinde ise 30 günlük dava zamanaşımı süreleri düzenlenmiştir. İlgili düzenlemeler için

yargı organı olmadığından dolayı UÇK kararına karşı tahkim kuruluna itiraz yolunun yargı yolu denetimi olma durumu¹⁷² tartışma götürmektedir. Tüm bunlar dışında, UÇK kararlarına karşı itiraz durumunda TFF Tahkim Kurulu'nun uyuşmazlık konusunda vereceği karara karşı T.C. Anayasası'nın 59'uncu maddesinin 2'nci fıkrası uyarınca yargı yolu anayasal düzenleme ile kapalı olduğundan dolayı zaten UÇK kararının hukuki denetiminin dolaylı yoldan yine kapalı olduğu kanaatindeyiz.

Değişiklikler getiren yeni düzenlemeler yukarıda belirttiğimiz gibi olmakla birlikte değişiklik yapılmayan bazı hususlara yönelik olarak da eleştirilerimiz bulunmaktadır. Mesela, TFF Statüsü'nün 55'inci ve UÇK Talimatı'nın 2'nci maddelerinde geçen *“Başkanlar Kurulu, TFF Başkanı'nın teklifi ve TFF Yönetim Kurulu'nun onayı ile atanacak beş (5) asıl ve beş (5) yedek üyeden oluşur. Ölüm, istifa ve başka nedenlerle oluşan boşalmalarda boşalan görev için TFF Yönetim Kurulu, aynı usulle atama yapabilir.”* şeklindeki düzenleme ile TFF Statüsünün md.55/5 ile UÇK Talimatı'nın 3'üncü maddesinde geçen *“Başkanlar Kurulu ve hakemler görevlerinde bağımsızdır.”* şeklindeki düzenleme birbirine aykırıdır. Zira hakem heyetini oluşturan üç kişiden biri olan başkanın TFF başkanınca seçilmesi ve TFF Yönetim Kurulu tarafından da atanması bağımsızlığa hâlel getirebilecektir. Ayrıca TFF Statüsü md.55/4 ve UÇK Talimatı'nın 3'üncü maddeleri uyarınca hakem listesini oluşturan hakemler ve başkanların görev sürelerinin TFF Yönetim Kurulu'nun görev süresi ile sınırlandırılması da UÇK'nın bağımsız ve tarafsızlığına hâlel getirebilecektir¹⁷³.

Statü ve talimatta yer alan ve UÇK konusunda getirilen bu değişikliklere karşı olumsuz eleştirilerimiz yukarıdaki gibi olmakla birlikte TFF tarafından bu şekildeki çözüm arayışının temelini, mahkemelerde yavaş işleyen yargılama mekanizmasının oluşturduğunu¹⁷⁴ düşünmekteyiz. Örneğin profesyonel bir futbolcu ile herhangi bir

bkz. Türk Borçlar Kanunu, (2011), *T.C. Resmi Gazete*, 27836, 4 Şubat 2011; İdari Yargılama Usulü Kanunu, (1982), *T.C. Resmi Gazete*, 17580, 20 Ocak 1982.

¹⁷² Aşağıda ayrıca anlatılacağından dolayı burada TFF Tahkim Kurulu'nun hukuki durumu ve kararlarının mahiyeti üzerinde durulmamıştır.

¹⁷³ UÇK'nın görev alanına giren uyuşmazlıkların taraflarına baktığımızda tarafların kulüpler, futbolcular, profesyonel teknik adamlar, antrenörler, futbol menajerleri, profesyonel teknik adamlar olabileceği, TFF'nin veya TFF Yönetim Kurulu'nun ise taraf olamayacağı nedeniyle TFF başkanının teklifi ve TFF Yönetim Kurulunun atamasıyla başkan seçiminin bağımsızlık ve tarafsızlığa doğrudan etki etmeyeceği düşüncesiyle yalnızca ihtimalden yola çıkılarak düzenleme getirildiği kanaati oluşmaktadır.

¹⁷⁴ Mahkemelerdeki yargılamaların uzun zaman sürmesi durumunun etkili olduğu yönündeki çıkarım konusunda bkz. TFF Genel Kurul Toplantı Tutanağı, <http://www.tff.org/Resources/TFF/Auto/3bffd558b9a4d54af998ef57cf21885.pdf> Erişim Tarihi: 27.08.2015.

futbol kulübü arasında akdedilen transfer sözleşmesine kulübün aykırı davranması halinde, transfer ücretini kulübün ödememesi veya geç ödemesi durumunda futbolcu hem transfer sözleşmesi ile bağlı kalacak hem de parasal hakkını alamadığından dolayı hem madden hem de manen çeşitli mağduriyetler yaşayabilecektir. Bu durumda ilgili futbolcunun uyuşmazlık konusunda hukuk mahkemesine başvurması halinde mahkeme tarafından uyuşmazlığın çözümü hayatın olağan akışına göre uzun sürecek ve ilgili futbolcu mağduriyetlere uzun zaman boyunca katlanmak zorunda kalabilecektir.

TFF, UÇK'nın görev ve yetki alanında, verdiği kararların hukuki mahiyeti konusunda yukarıda bahsettiğimiz değişiklikleri, mahkemelerdeki işleyişin yavaş olması nedeniyle getirmiş olup ilgili sorun kanaatimizce hem TFF hem de yasa koyucu tarafından birlikte çözümlenmelidir. Öncelikle UÇK'nın görev alanı TFF tarafından TFF Statüsü veya UÇK Talimatı ile belirlenmeli, UÇK kararına karşı yargı yolu kapatılmamalı, UÇK kararına karşı mahkeme yolu açık olmalı ve UÇK kararının uygulanması geciktirilmemelidir. UÇK kararına karşı mahkemeye başvuracak taraf ise belirli teminat karşılığında kararın icrasını geri bırakabilmelidir. Bahsettiğimiz durumun sonrasında ise TBMM tarafından 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun¹⁷⁵ 4'üncü maddesinin 1'inci fıkrasına dayanarak futbol spor branşı alanında görevli ve belirli yerlerde kâin hukuk mahkemeleri özel kanun ile düzenlenmelidir. Ayrıca bu mahkemelerin işleyişi konusunda HUMK'daki genel düzenlemelere istisna olarak mahkemelerin hüküm vermesi azami süre ile sınırlandırılmalıdır, kanaatindeyiz¹⁷⁶.

2.2.4.1. TFF Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'na Başvuru ve İnceleme Usulü

TFF Statüsünün 55 ve 56'ncı maddelerinde yalnızca UÇK'nın genel yapısı ile görev ve yetkileri genel hatlarıyla düzenlenmiş ve UÇK'nın çalışma usul ve esaslarına ilişkin hususlar konusunda talimat ile düzenleme yetkisi 55'inci maddenin son fıkrası ile TFF Yönetim Kurulu'na bırakılmıştır. TFF Yönetim Kurulu çıkardığı UÇK Talimatı'nın 2'inci, 3'üncü, 4'üncü ve 5'inci bölümlerinde kurula başvuru, kurulun

¹⁷⁵ Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev Ve Yetkileri Hakkında Kanun, (2004), *T.C. Resmi Gazete*, 25606, 07 Ekim 2004.

¹⁷⁶ TFF Tahkim Kurulu kararlarına karşı yargı yolunun kapalı olması durumu da zaten anayasal güvence altına alındığından dolayı TFF'nin kendine has yapısına, bağımsızlığına zarar gelmemesi için TFF Tahkim Kurulu Talimatı'nda değişiklikler ile Tahkim Kurulu'nun görev ve yetki alanı değiştirilerek de TFF istediği sonuca ulaşabilecektir.

çalışma usulü ile yargılama sürecine ilişkin ayrıntılı düzenlemeler getirmiştir. TFF Genel Kurulu'nun 25.06.2015 tarihli toplantısı ile TFF Statüsünde yaptığı değişiklik öncesinde yürürlükte olan UÇK Talimatı'nın 4'üncü maddesi ve 5'inci maddesinin ilk fıkrasına göre; uyuşmazlığın çözümü için başvuruların yapıldığı ve kurulun idari işlerini yürütmek üzere TFF tarafından bir sekreteryaya oluşturulmuş ve başvuruların da bu sekreteryaya yapılacağı düzenlenmişti. UÇK'nın değişiklik öncesindeki işleyişinden kısaca bahsettikten sonra değişiklik sonrası kısmının anlatılmasının uygun olacağı kanaatindeyiz.

İlgili değişiklik öncesinde talimatın 5'inci maddesi uyarınca sekreteryaya, öncelikle taraflarca gönderilen ve UÇK'nın yetkisinin kabulüne dair dilekçeleri karşılıklı olarak taraflara tebliğ etmekte yani uyuşmazlığın karşı tarafına UÇK'nın ihtiyari hakem yetkisini kabul edip etmediğini yazılı olarak sormaktaydı¹⁷⁷. Karşı taraf UÇK'nın hakem yetkisini kabul edip etmediğini 10 günlük kesin süre¹⁷⁸ içerisinde yazılı olarak UÇK sekreteryasına bildirmek zorunda olup bu süre içerisinde yazılı olarak yetkinin kabul edildiğinin bildirilmemesi halinde ise yetkinin reddedilmiş olduğu kabul edilmekteydi ve bu husus kurul sekreteryası tarafından başvuruda bulunan tarafa bildirilmekteydi. Uyuşmazlığın her iki tarafınca da UÇK'nın yetkisinin kabul edilmesi üzerine UÇK sekreteryası taraflara hakemlerini seçmelerini yazılı olarak bildirmekte, hakem veya hakemlerin seçimi konusunda ise HUMK'un ilgili hükümlerinin uygulanacağından bahisle atıf yapılmaktaydı¹⁷⁹. Hakemlerin 100 kişilik UÇK hakem listesinden seçilmesi mecburiydi. UÇK'nın yukarıda bahsettiğimiz şekilde oluşumundan sonra ise dosya, UÇK hakem heyetine sekreteryaya tarafından sunulmakta, uyuşmazlığın çözümü yönündeki nihai kararların hakem heyetince verilmesinden sonra da bu kararların¹⁸⁰ birer sureti yine sekreteryaya tarafından saklanmaktaydı. 5894 sayılı

¹⁷⁷ Sportif cezalarla, yetiştirme tazminatına ilişkin ihtilaflarda ise UÇK'nın yetkisini kabul etmeme gibi bir durum söz konusu olamadığından dolayı karşı tarafa, kurulun yetkisini kabul edip etmediği sorulmaz ve başvuru üzerine sekreteryaya, taraflara yalnızca hakemleri seçmelerini yazılı olarak bildirmekteydi

¹⁷⁸ 11.04.2008 tarihli Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı ise eksikliklerin giderilmesi ve cevap için 7 günlük süre vermekteydi fakat 24.08.2011 tarihinde süreye ilişkin bu düzenleme yürürlükten kaldırılmıştır. 25.06.2015 tarihli genel kurul toplantısının ardından 28.07.2015 tarih ve 3 sayılı TFF Yönetim Kurulu toplantısı ile düzenlenen yeni UÇK Talimatı'na göre çalışma usul ve esasları tekrar değiştirilmiş olup aşağıda ayrıca açıklanacaktır.

¹⁷⁹ Hakemlerin seçimi bakımından yapılan yollama için bkz. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu md. 416 vd.

¹⁸⁰ UÇK'ya uyuşmazlık dosyasının tesliminden karar aşamasına kadar devam eden yargılama aşamasına ilişkin usul açısından TFF Statüsü ve UÇK Talimatı'nda düzenleme getirilmemişti. Eski UÇK Talimatı'nın 6'ncı maddesinin *"bu talimatta hüküm bulunmayan tüm konularda Hukuk Usulü*

Kanun'un md. 5/3, düzenlemesine göre ilk derece hukuk kurullarından olan UÇK'nın ihtiyari hakem heyeti olarak verdiği kararları aleyhine HUMK çerçevesinde yargı yoluna gidilmezse veya münhasır yetkili olduğu konularda verdiği kararlarda ise Tahkim Kurulu'na itiraz yolu ile 7 gün içerisinde başvurmazsa UÇK kararı kesinleşmekteydi,

TFF Genel Kurulu'nun 25.06.2015 tarihli toplantısı ile TFF Statüsü'nde yaptığı değişiklik sonrasında TFF Yönetim Kurulu'nun 28.07.2015 tarih ve 3 sayılı toplantısı ile düzenlenen, yürürlükteki UÇK Talimatı'nda ciddi değişiklikler getirilmiştir. Bu değişiklik sonrasında UÇK Talimatı'nda, UÇK'ya başvuru aşamasından UÇK'nın çalışma usul ve esasları ile yargılama sürecine kadar birçok konuda düzenleme bulunmaktadır.

UÇK Talimatı'nın 5'inci maddesi uyarınca UÇK'nın idari işlerini yürütmek ve uyumsuzluğun çözülmesi için UÇK'ya yapılan başvuruları hakem heyetindeki ilgili başkan ve hakemlere sunmak için TFF Yönetim Kurulu tarafından görevlendirilen koordinatörler bulunmaktadır. Hukuk Fakültesi mezunu olması gereken koordinatörler, UÇK Başkanlar Kurulu'na bağlı ve UÇK Başkanlar Kurulu'na karşı sorumlu olarak çalışmalarını yapmaktadır. Talimatın 6'ncı maddesinde de düzenlendiği üzere başvurular¹⁸¹, yazılı ve karşı taraf sayısından bir fazla sayıda olacak şekilde hazırlanır ve başvuru için gerekli olan harcın yatırıldığına ilişkin makbuz da başvuruya eklenerek UÇK'ya başvuru dosyası teslim edilir. Harcı yatırılmayan başvurular yapılmamış sayılarak dikkate alınmayacaktır. Koordinatörlüğe yapılan başvuruyu koordinatörlüğün inceleme usulünü düzenlemeyen 7'nci maddeye göre ise başvuru dilekçesinde eksikliklerin bulunması halinde başvuru sahibine eksiklikleri gidermesi için 7 günlük

Muhakemeleri Kanunu'nun tahkime ilişkin hükümleri uygulanır." düzenlemesi dolayısıyla Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun İç Tahkime ilişkin düzenlemeleri, UÇK'nın yargılama usulü için de geçerli olmaktadır.

¹⁸¹ Başvuru dilekçesinde bilgi olarak bulunması gerekenler UÇK Talimatı'nın 6'ncı maddesinde düzenlenmiş olup şu şekildedir;

- "a) Tarafların adı, soyadı veya unvanı ve adresleri ile varsa faks numaraları ve e-posta adresleri.*
- b) Varsa temsilcilerinin adı, soyadı ve adresleri,*
- c) Uyuşmazlıkla bağlantılı olduğu iddia edilen diğer kişilerin adı, soyadı veya unvanı ve adresleri,*
- ç) Uyuşmazlık konusunun değeri,*
- d) Davacının iddiasının dayanağı olan bütün vakıaların sıra numarası altında açık özetleri,*
- e) İddia edilen her bir vakıanın hangi delillerle ispat edileceği,*
- f) Açık bir şekilde talep sonucu,*
- g) Davacının, varsa kanuni temsilcisinin veya vekilinin imzası.*
- ğ) Uyuşmazlık için, hakem listesinden seçtiği hakemin adı, soyadı ve ünvanı.*
- h) Öngörülen başvuru harcının yatırıldığına dair belge örneği."*

süre verilir ve bu süre içerisinde eksikliklerin hala giderilmemiş olmaması halinde ise başvuru yapılmamış sayılacaktır. Dilekçede bulunması gereken unsurlarda eksikliğin olmaması durumunda koordinatörlük, hakem heyetinde görev alacak hakemlerin görev ücretlerinin belirlenmesi için başvuru dosyasını Başkanlar Kurulu'na gönderir ve belirlenen ücretin de 3 gün içerisinde ödenmesi gerektiğini başvuru sahibine bildirir. Belirlenen ücretin süresinde ödenmemesi halinde tıpkı başvuru harcının yatırılmamış olması ve zorunlu unsurların süresinde giderilmemesi durumunda olduğu gibi başvuru yapılmamış sayılacaktır. Hakemlerin ücretinin yatırılmasının ardından başvuru tamamlanmış olduğundan başvuru dilekçesi uyuşmazlık konusunun karşı tarafına tebliğ edilerek 7 gün içerisinde hem hakem heyetinde bulunmasını istediği hakemini seçmesi hem de başvuruya karşı cevabını bildirmesi istenecektir. Cevap dilekçesi de tıpkı başvuru dilekçesinde olduğu gibi Talimatın 6'ncı maddesinde sayılan zorunlu unsurları içermesi gerekmekte olup eksikliğin bulunması halinde yukarıda bahsettiğimiz gibi eksikliğin giderilmesi için karşı tarafa 7 günlük süre verilir ve eksiklik giderilmezse cevap verilmemiş sayılır. Dilekçeye cevap verilir fakat hakem bildirilmezse veya hem cevap verilmez hem de hakem bildirilmezse Başkanlar Kurulu, resen davalı taraf yerine hakem listesinde yer alan hakemlerden birini atar ve atanan bu hakem de ilgili koordinatör tarafından taraflara bildirilir. Dilekçelerin teatisinin tamamlanmasının ardından koordinatörlük soyadı sırasına göre görev sırası gelen Başkanlar Kurulu üyesine uyuşmazlığı çözümlemesi için başvuru dosyasını gönderecek ve tarafların seçtiği iki hakem ile bir başkandan oluşan hakem heyeti gerekli yargılamayı yaparak uyuşmazlığı çözecektir.

Uyuşmazlığı çözecek olan hakem heyetinin yapacağı yargılama usulüne ve esasına ilişkin düzenlemeler Talimatın 10'uncu ve devamı maddelerinde düzenlenmiş olup ilgili düzenlemeler uyarınca, hakem heyeti öncelikle başvuru dosyasını görev, ehliyet, hukuki menfaat ve süre konularında inceleyecek sonrasında ise esasa girerek kararını verecektir. UÇK, yargılamasını kural olarak dosya üzerinden yapsa da tarafların duruşma talebinin olması veya kurulun gerekli görmesi halinde duruşma da yapabilecektir, gerekirse duruşmanın gizli yapılmasına da karar verebilecektir. Hakem heyeti, kararlarını salt çoğunluk olan en az iki kişinin aynı yöndeki oyuyla verebilecek

olup heyetteki kimse çekimser oy kullanamayacaktır¹⁸². Verilen kararlarda hem karar kısmı hem de muhalefet varsa muhalefet şerhi kısmı gerekçeli olmak zorundadır. Kararlar TFF Genel Sekreterliği'ne bildirilir ve Koordinatörlük aracılığıyla da taraflara tebliğ edilir. UÇK kararları aleyhine ise yukarıda da bahsettiğimiz gibi sadece TFF Tahkim Kurulu'na itiraz edilebilecek olup karar aleyhine yargı yolu kapalıdır.

UÇK Talimatı'nın md. 12/4 düzenlemesi uyarınca, hakem heyetinin kararlarını başvuru tarihinden itibaren 4 ay içerisinde vermesi zorunlu olup bu sürenin ise haklı sebeplerin varlığı halinde birer aylık dönemler halinde uzatılmasına karar verebileceği düzenlenmiştir. Hakem heyetinin yapacağı yargılamanın 4 aylık süreye bağlanmasına ilişkin ilgili düzenleme ile güdülen amacın, kısa sürede kararların alınmasının önünü açmak olduğu ortadadır. Fakat ilgili düzenlemede iki husus bakımından hukuki sorunlar oluşabilecektir. Bu hususlardan birincisi, 4 aylık süre içerisinde karar alınamaması durumunda birer aylık süreler ile uzatma durumunun şartı olan haklı sebeplerin varlığı, kanaatimizce oldukça muğlak bir ifade olmasıdır. Haklı sebepler kapsamı heyet tarafından olabildiğince genişletilebilecek, hatta haklı nedenle sürenin uzatılıp uzatılmadığının da denetimi mümkün olamayacak, keyfiyete sebebiyet verebilecektir. İkincisi ise haklı nedenlerin varlığı durumunda birer aylık süre ile uzatımının üst sınırı düzenlenmemiştir. Üst sınırın düzenlenmemiş olması nedeniyle de hızlı şekilde kararların alınmasının sağlanması amacı güdülmüşse bile sonuç olarak uzun zamanda alınamayan kararların ortaya çıkmasının kuvvetle muhtemel olabileceği kanaatindeyiz. Bahsettiğimiz iki hukuki sorunun giderilebilmesi için haklı neden kapsamının denetimi konusunda hakem heyetinin başvuracağı bir ara mercii düzenlenmeli ve karar verme konusunda uzatma süreleri de dahil toplamda bir yıl gibi bir azami süre belirlenmelidir.

TFF Tahkim Kurulu da TFF organları, hukuk kurulları içerisinde yer almakta olup bu kurul, 5894 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesinde ve TFF Statüsü ile TFF Tahkim Kurulu Talimatı'nda ayrıca ve açıkça düzenlenmiştir. Dolayısıyla çalışmamızda TFF Tahkim Kurulu ve TFF Tahkim Kurulu'nun vermiş olduğu kararların hukuki mahiyeti

¹⁸² Çekimser oy kullanmanın yaptırımı, UÇK Talimatı'nın 11'inci maddesinin 2'nci fıkrasında ağır şekilde düzenlenmiş olup söz konusu yaptırım, başkan için Başkanlar Kurulu üyeliğinin, hakem için ise hakem listesindeki görevinin süresiz olarak sona ermesidir. Çekimser oy kullanması nedeniyle görevi sona eren üyenin başkan olması durumunda soyadı sırasına göre kendisinden sonra gelen sıradaki Başkanlar Kurulu üyesi hakem heyetinde görev alacak; ilgili kişinin hakem olması halinde ise Başkanlar Kurulu, hakem listesi içinden yeni bir hakem atayacak ve bu atama da koordinatör tarafından taraflara bildirilecektir. Dolayısıyla uyuşmazlığa konu dosya hakkında çekimser oyun kullanılması ile karar alınamamış olacak ve dosya yeni üye ile kaldığı yerden devam edecektir.

konusunun, T.C. Anayasası'nın 59'uncu maddesinde getirilen değişikliğe de konu olması hasebiyle, ayrıca ve daha ayrıntılı şekilde ayrı bir başlık altında anlatılmasının uygun olacağı kanaatindeyiz.

2.2.5. Türkiye Futbol Federasyon Denetim Kurulu

TFF, atipik yapısının bir uzantısı olarak denetim açısından da olağan denetim dışında bir yapı göstermektedir. Şöyle ki iç denetimi konusunda TFF Denetim Kurulu bulunmakta iken TFF yapısı içerisinde yer almayan ve uluslararası boyutta bağımsız denetim kuruluşlarınca da denetim söz konusu olmaktadır. Çalışma alanımız göz önüne alındığında bu konuda kısaca bilgi verilecek TFF Tahkim Kurulu bölümüne geçileceğinin uygun olacağı düşüncesiyle bu başlık altında TFF'nin denetim mekanizması, genel hatlarıyla anlatılacaktır.

2.2.5.1. TFF İç Denetimi

5894 Sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun'un 7'nci ve TFF Statüsü'nün de 41'inci maddeleri uyarınca TFF'nin hesaplarını ve mali durumunu denetlemek üzere TFF Genel Kurulu tarafından seçilmiş Denetleme Kurulu bulunmaktadır. Denetim Kuruluna dört yıllığına beş asıl ve beş yedek üye seçilmekte olup üyelerin tamamı mali konularda ihtisas sahibi olmalıdırlar. Denetleme Kurulunun oluşumundan sonra kurul üyeleri, kendi içlerinden birini başkan olarak seçmektedirler. Denetleme Kurulu, kararlarını oy çokluğuyla almakta ve TFF'nin mali işlemlerini de Genel Kurul adına denetlemektedir. Kurum içi yapmış olduğu denetim raporunu her yıl Genel Kurulun onayına sunmakta olan Denetleme Kurulu, raporunu Genel Kurul delegelerine Genel Kurulun toplantı tarihinden en az on beş gün önce göndermektedir.

2.2.5.2. TFF Dış Denetimi

5894 Sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun'un 10'uncu maddesi uyarınca TFF'nin mali durumu konusunda TFF Denetleme Kurulu dışında, uluslararası bağımsız denetim kuruluşlarına da denetim yetkisi verildiği görülmektedir. Uluslararası Futbol Yönetim Organizasyonu olan FİFA'nın ulusal futbol

federasyonlarının bağılı olduğu hukuksal düzenlemeler konusunda yaptığı kimi çalışmalar sonucunda, FIFA talimatlarıyla uyumsuzluğu saptanan ulusal federasyonlara, kendi mevzuatlarını kendi hukuklarına uygun olmak koşuluyla yeniden düzenlemesi yönünde tavsiye kararları aldığını ve bu kararlar doğrultusunda ulusal futbol federasyonlarının bağılı olduğu mevzuat hükümlerini değiştirdiği görülmektedir¹⁸³. Dolayısıyla FIFA'nın almış olduğu kararlar nedeniyle ulusal futbol federasyonlarının denetimi konusunda federasyon denetim organının iç denetimi dışında bağımsız denetim kuruluşlarınca da dış denetim yaptırma yoluna gidilmiştir¹⁸⁴. Bağımsız Denetim Kuruluşlarınca hazırlanan denetim raporları, TFF Genel Kurulu'nda tetkik edildikten sonra kamuoyuna duyurulmakta ve denetim yapmış olan denetim kuruluşu aralıksız olarak beş yıldan fazla denetim görevi yapamayacaktır.

2.3. TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU TAHKİM KURULU

1980'li yıllarda Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü kapsamında faaliyet gösteren federasyonlar arasında olan TFF'nin işlemleri de diğer federasyonlarındaki gibi idari işlem niteliğinde olduğu düşüncesiyle ilgili işlemler aleyhine, hatta küme düşme kararları aleyhine bile, idari yargıya gidilmekteydi¹⁸⁵. Yukarıda tarihsel gelişimini anlattığımız üzere, ilerleyen zaman içerisinde TFF ve diğer spor federasyonlarının bağımsız nitelik kazanması neticesinde verdikleri kararların hukuki denetiminde de farklılıklar oluşmuş ve olağan yargı yolu dışına çıkmıştır. Günümüzde, taraflar arasında çıkan uyuşmazlıkların niteliği gereği teknik bilgi, beceri ve deneyim gerektiren ve karmaşık bir yapı gösterenleri için yargı yolundan vaz geçilerek tahkim yoluna gidildiği görülmektedir¹⁸⁶. Futbol alanında ortaya çıkan bir takım uyuşmazlıklar kapsamında ilgili uyuşmazlıkların çözümü için oluşturulan Tahkim Kurulunun faydaları konusunda FIFA, 2005 yılında Oyuncu Statüsü ve Disiplin Konuları hakkında yayınlamış olduğu kitapta tahkimin yararlarından bahsetmiştir. Bahsetmiş olduğu bu faydaları da

¹⁸³ Özelçi, 162

¹⁸⁴ Türkiye'de de 14.06.1988 tarih, 19842 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 3461 sayılı Türkiye Futbol Federasyonunun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'da yalnızca denetleme organı ile iç denetim düzenlenmişken 16.05.2009 tarih, 27230 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun'un 10'uncu maddesinde ayrıca bağımsız denetim kuruluşlarınca yaptırılacak dış denetim de düzenlenmiştir.

¹⁸⁵ Mürsel Başgöl, "Futbol Yargısı, Usulleri ve Mevzuatı". *1. Uluslararası Spor Hukuku Kurultayı Bildirisi*, 13 Ocak 2009, Ankara Barosu Yayınları, 143-170.

¹⁸⁶ Kemal Dayınlarlı, *İç Tahkim*, Dayınlarlı Yayıncılık, Ankara 1997, 28.

uyuşmazlıkların daha hızlı ve esnek şekilde karara bağlanması, uyuşmazlıkların çözümünün daha az masrafla hallolması ve daha şeffaf şekilde karara bağlanmasının sağlanması, uyuşmazlıklar konusunda tecrübeli kişilerce hükümlerin verilebilmesinin önünün açılması şeklinde belirlemiştir¹⁸⁷.

Spor branşlarından olan futbol alanında ortaya çıkacak olan uyuşmazlıkların giderilmesi konusunda getirilen tahkim yöntemi ilk kez 3461 sayılı Kanun ile düzenlenmiştir. Yukarıda da belirttiğimiz üzere TFF'yi Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü teşkilat yapısından çıkaran ve TFF'nin ayrı bir tüzelkişilik olmasını sağlayan yine 3461 sayılı Kanun olmuştur. 3461 sayılı Kanun ile tahkim yönteminin getirilmesi gerekçesine bakacak olursak profesyonel futbolla ilgili bütün uyuşmazlıklar konusunda, idari yargıya gidildiğinden bahisle 3461 sayılı Kanun neticesinde özel hukuk hükümlerine tabi, özel statülü olan TFF'nin kararları aleyhine artık yargı organlarına gidilmemesi gerektiğine vurgu yapıldığını görmekteyiz. Ayrıca FIFA Statüsü'nün sonucu olarak aslında Türkiye Cumhuriyeti'nin, tahkim sistemini kabul ettiğini önceden taahhüt etmesi nedeniyle profesyonel futbol ile ilgili uyuşmazlıklarda artık olağan yargı yoluna başvurulamayacağının zorunlu sonuç olduğu da ayrıca vurgulanmıştır¹⁸⁸. TFF Tahkim Kurulu'nun 3461 sayılı Kanun'un 13'üncü ve 14'üncü maddeleri ile ilk kez düzenlemesinin ardından bu kanunu mülga eden 3813 sayılı Kanun ile, sonrasında 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun getirilmiş ve TFF Tahkim Kurulu'na burada da yer verilmiştir.

2.3.1. TFF Tahkim Kurulu'nun Yapısı, Hukuki Niteliği

5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 6'ncı maddesinde de geçtiği üzere Tahkim Kurulu, bağımsız ve tarafsız bir zorunlu tahkim mercii olup TFF'nin en üst hukuk kurulu olmakla birlikte TFF Statüsü ve ilgili talimatlarda¹⁸⁹ belirtilen nitelikteki uyuşmazlıklar ile ilgili nihai kararların verildiği bir merciidir. Dolayısıyla Tahkim Kurulu öncelikle bağımsız ve tarafsız olması

¹⁸⁷ Berk, *Türkiye Futbol Federasyonunca Çözümlenen Uyuşmazlıkların Niteliği Bakımından Değerlendirilmesi*, 75,76.

¹⁸⁸ Özelçi, 148.

¹⁸⁹ Çalışmamız içeriğinde geçen ilgili talimatlardan kasıt, TFF resmi WEB sitesi olan www.tff.org.tr adresinde Nisan 2008 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Talimatı ve 24.08.2011 tarihinde aynı web adresinde yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye Futbol Federasyonu UÇK Talimatı'dır.

gerekmektedir. Bağımsızlığı ve tarafsızlığının gözlemlenebilmesi için de öncelikle kurulun oluşumu ve yapısından bahsetmek gerekecektir.

TFF Tahkim Kurulu Talimatı'nın 3'üncü maddesinde düzenlendiği üzere Tahkim Kurulu üyeleri TFF Federasyonu Başkanının teklifi ve TFF Yönetim Kurulu'nun kararı ile en az beş yıllık meslekî tecrübeye sahip Hukuk Fakültesi mezunları arasından seçilecek bir Başkan ile altı asıl, altı yedek üyeden oluşur¹⁹⁰. Üyelerin belirlenmesinde de yukarıda bahsettiğimiz zorunluluk neticesinde FIFA ve UEFA'nın kuralları esas alınmaktadır¹⁹¹. TFF Statüsü'nün 61'inci maddesi "*Tahkim Kurulu*" başlığıyla genel olarak tahkim kurulunu ve çalışma usul esasları konusunda, 62'nci maddesi ise "*Tahkim Kurulu Görev ve Yetkileri*" başlığıyla ayrıntılı şekilde düzenlemeler getirmiştir. İlgili düzenlemelere göre; Tahkim Kurulunun görev süresi, Federasyon Başkanının görev süresi ile sınırlıdır¹⁹². Ayrıca spor federasyonlarının veya spor kulüplerinin herhangi bir kurulunda görev alanlar bu görevlerinden istifa etmedikleri müddetçe, ceza veya disiplin kurullarınca altı aydan fazla ceza almışlarsa Tahkim Kurulu üyeliği yapamayacaklardır. Kurul üyeleri istifa etmedikçe veya belirli bazı durumlar neticesinde çekilmiş sayılmadıkça¹⁹³ yerlerine yeni üye görevlendirilemeyecektir. Herhangi bir nedenle boşalan asıl üyeliğe, yedek üyeler sırasıyla görevlendirilmiş sayılacak ve sırasıyla seçilen yedek üyeler ise boşalan asıl üyeliğin geriye kalan süresi kadar görev yapacaktır. TFF Statüsü'nün 61 ve 62'nci maddeleri ve TFF Tahkim Kurulu Talimatı'nın 3'üncü maddeleri bağımsızlık ve tarafsızlık konusunda kanaatimizce kendi içerisinde çelişmektedir. Zira öncelikle Tahkim Kurulunu oluşturan üyelerin seçiminde TFF Genel Başkanının ve TFF Yönetim Kurulu'nun yetkili olması, hatta üyelerin görev sürelerinin dahi başkan ve yönetim kurulu ile aynı olması tarafsızlık, bağımsızlığa hanel getirebilecektir. Şöyle ki aşağıda ayrıntılı olarak incelendiğinde görülecektir ki Tahkim Kurulunun görev ve yetki alanında TFF Yönetim Kurulu'nun verdiği kararlar da yer almaktadır. Dolayısıyla

¹⁹⁰ Cenk Akil, "Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu'nun Yapısı ve Kararlarının Hukuki Niteliği", *MÜHF HAD*, 19(3), 2013, 379-403

¹⁹¹ TFF Statüsü md. 61.

¹⁹² Bu durumun yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığını ortadan kaldırdığı da ileri sürülmektedir. Spor Hukuku bağlamında yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı konusunda Savaşer Yılmaz'ın görüşü için bkz. http://olimpiyatkomitesi.org.tr/editorimages/seminer/30_OCAK_2010.pdf Erişim Tarihi: 06.04.2015.

¹⁹³ TFF Tahkim Kurulu üyeliğinden çekilmiş sayılma halleri TFF Tahkim Kurulu Talimatı md.4'te düzenlenmiş olup TFF Tahkim Kurulu Talimatı için bkz. <http://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Tahkim-Kurulu-Talimatı.pdf> Erişim Tarihi: 12.03.2015.

Yönetim Kurulu'nun verdiği kararlar aleyhine Tahkim Kuruluna gidilmesi halinde üyelerin seçiminde, oluşumunda yetkili olduğu tahkim kurulu üyeleri ile kurulun vereceği hükmün sıhhati sağlıklı olamayacaktır¹⁹⁴. Kurulun bu şekildeki oluşumuna karşılık ise kurul üyelerinin görev süreleri içerisinde görev teminatları ile güvence sağlanmaya çalışılmıştır. Şöyle ki hakimler ve savcıların görevlerinde bağımsızlıkları ve tarafsızlıklarının sağlanması için T.C. Anayasası'nın "*Hakimlik ve Savcılık Teminatı*" başlıklı 139'uncu maddesine¹⁹⁵ benzer bir düzenleme, TFF Statüsü md. 61/4 ile TFF Tahkim Kurulu Statüsü md. 3/4 düzenlemesi ile getirilmiştir. Bu düzenlemelere göre kurul üyeleri istifa etmedikçe veya belirli bazı durumlar neticesinde çekilmiş sayılmadıkça yerlerine yeni üye görevlendirilemeyecektir. Bu düzenleme ile oluşturulmaya çalışılan kurulun bağımsızlık ve tarafsızlık durumu, yukarıda bahsettiğimiz nedenlerden ötürü sağlanamamıştır. Bunun da ötesinde çözümlenmesi için üyelerin önüne gelebilecek uyuşmazlıklar konusunda uyuşmazlığın taraflarına karşı kurulun bağımsız olabilmesi için spor federasyonları veya spor kulüplerinin herhangi bir kurulunda görev alanların istifa etmedikçe Tahkim Kurulu'na üye olamayacakları düzenlenmiştir. Böylece Tahkim Kurulunun, TFF Başkanı ve Yönetim Kurulu dışındaki organlar konusunda bağımsızlığı ve tarafsızlığı yerinde düzenleme ile sağlanmaya çalışılmıştır. Tahkim Kurulunun işleyişinde bağımsızlığı ve tarafsızlığına ilişkin düzenlemelerle, kurul üyelerinin istifa etmedikçe ya da çekilmiş sayılmadıkça görevlerine son verilemeyeceği ya da yerlerine yeni bir üye seçilemeyeceği türünden üyelere verilen ayrıcalıklarla, Tahkim Kurulu üyelerine aslında yargıç güvencesi, bağımsızlığı tanınmak istenmiştir. Bunun nedeni de Tahkim Kurulu'nun yapısının ve işleyişinin bağımsız bir mahkeme gibi algılanmasıdır¹⁹⁶. Aslında Tahkim Kurulu, TFF idari teşkilatlanması içerisinde, başkan ve yönetim kurulu gibi organlarına karşı bize göre tam bir bağımsızlık ve tarafsızlık sağlayacak durumda olmasa da aşağıdaki

¹⁹⁴ Aynı yönde görüş için bkz. İbrahim Kadirbeyoğlu, *Futbol Hukuku Tahkim Usulü ve Tahkim Kurulu Kararları*, TFF Yayınları, İstanbul 1996, 16.

¹⁹⁵ T.C. Anayasası md. 139,

"*Hakimlik ve savcılık teminatı*

Hakimler ve savcılar azlolunamaz, kendileri istemedikçe Anayasada gösterilen yaştan önce emekliye ayırlamaz; bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması sebebiyle de olsa, aylık, ödenek ve diğer özlük haklarından yoksun kılınamaz.

Meslekten çıkarılmayı gerektiren bir suçtan dolayı hüküm giymiş olanlar, görevini sağlık bakımından yerine getiremeyeceği kesin olarak anlaşılanlar veya meslekte kalmalarının uygun olmadığına karar verilenler hakkında kanundaki istisnalar saklıdır."

¹⁹⁶ Özelci, 149

açıklamalarımız neticesinde görüleceği üzere diğer idari teşkilat yapıları karşısında bağımsızdır.

Tahkim Kurulu, TFF Statüsü ve ilgili talimatlar uyarınca karar verme yetkisine sahip kurul ve organlar tarafından verilecek kararları¹⁹⁷ nihai olarak inceleyip münhasıran karara bağlar¹⁹⁸. Tahkim Kurulu kendisine yapılan başvuruları nihai olarak karara bağlar ve bu kararlar aleyhine yargı yollarına başvurulamaz¹⁹⁹. “*Daha önce sporcuların, teknik direktörlerin ve antrenörlerin sözleşmelerden kaynaklanan ve yabancılık unsuru içeren -yani taraflardan birinin yabancı uyruklu olması halinde- ihtilaflar hakkında tahkim kurulu tarafından verilecek kararlara karşı FIFA ve UEFA Talimat ve Düzenlemeleri doğrultusunda Spor Tahkim Mahkemesi’ne (Court of Arbitration for Sport, CAS) başvurulabileceğine ilişkin TFF Tahkim Kurulu Talimatı’nın 14/3 maddesi TFF Yönetim Kurulu’nun 23.08.2011 tarih ve 6 sayılı toplantısında alınan kararı ile yürürlükten kaldırılmıştır*”²⁰⁰. Böylece TFF Tahkim Kurulu kararlarına karşı CAS’a başvurma hakkının Türk vatandaşlarına tanınmamasına karşılık yabancılara tanınması gibi farklılıklar ortadan kaldırılmıştır.

Tahkim Kurulunun yukarıda bahsettiğimiz düzenlemelerle bağımsızlığının ve tarafsızlığının sağlanmaya çalışılması neticesinde Tahkim Kurulu için mahkeme nitelendirmesinde bulunulup bulunulamayacağının ayrı bir tartışma alanını doğurabileceğinden. TFF Tahkim Kurulu’nun organik anlamda mahkeme niteliğine sahip olup olmadığının belirlenmesinin yararlı olacağı kanaatindeyiz. Bir teşkilatın organik anlamda mahkeme olup olmadığı konusunda T.C. Anayasası’nın “*Yargı Yetkisi*” başlıklı 9’uncu maddesi ile “*Mahkemelerin Bağımsızlığı*” başlıklı 138’inci maddesine²⁰¹ bakmak gerekecektir. T.C. Anayasası’nın 9’uncu maddesinde yargılama

¹⁹⁷ Tahkim Kurulu’nun görevi, uyuşmazlıkları doğrudan doğruya çözümlemek değil, yetkili kurulları tarafından verilen kararlar neticesinde oluşan uyuşmazlıkları çözümlemek amacıyla verilen kararları incelemektir

¹⁹⁸ Gülşen, 41

¹⁹⁹ T.C. Anayasası’nın 59’inci maddesinin son fıkrasına 17.03.2011 tarih, 6214 sayılı, T.C. Anayasası’nda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun’un 1’inci md. ile Tahkim Kurulu kararlarının kesin olduğu yönündeki düzenleme eklenmiştir.

²⁰⁰ Gülşen, 44.

²⁰¹ T.C. Anayasası Madde 138;

“*Mahkemelerin bağımsızlığı*

Hakimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanı kanaatlerine göre hüküm verirler.

Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz.

yetkisinin Türk milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağı düzenlenmiş olup 138'inci maddesinde bağımsız mahkemelerden ne anlaşılması gerektiği ve 139'uncu maddesinde²⁰² ise mahkemelerde görev alan ve karar veren hakimlerin ve savcılarının mesleki güvencesi açıklanmıştır. Dolayısıyla öncelikle denilebilir ki T.C. Devleti'nin organlarından biri olan yargı organı, mahkemeler topluluğundan oluşmaktadır ve TFF Tahkim Kurulu'nun ilgili mahkemeler içerisinde yer aldığına ilişkin hiçbir yasal düzenleme bulunmamaktadır. Ayrıca mahkemelerin Adalet Bakanlığı ve HSYK ile ilişkilerine karşılık TFF Tahkim Kurulu'nun bu idari otoritelerle organik olarak ilgisi bulunmamaktadır. Bunun dışında, mahkemelerin Devlet tüzelkişiliğinden ayrı bir kişiliğinin olmamasına karşılık TFF Tahkim Kurulu, TFF'nin en üst hukuk kurulu olup ayrıca bir organı mahiyetindedir. Bağımsız mahkemelerde çalışan hakimler ve savcılar mesleklerini asli ve sürekli olarak icra ederken TFF Tahkim Kurulu üyelikleri, görevleri asli ve sürekli değildir, genel olarak bu üyeler TFF Tahkim Kurulu üyeliklerini ikinci bir uğraş alanı olarak icra etmektedirler²⁰³. Son olarak ise T.C. Anayasası'nın “Mahkemelerin Kuruluşu” başlıklı 142'nci maddesi ile mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usullerinin yalnızca kanunla düzenlenebileceği belirtilmişken TFF Tahkim Kurulu için yukarıda bahsettiğimiz gibi 5894 sayılı Kanunun 6'ncı maddesi ile TFF'ye bu alanda statü ve talimat ile düzenleme yetkisi verilmiştir. Tüm bu açıklamalarımız neticesinde TFF Tahkim Kurulu'nun organik anlamda mahkeme olamayacağı kanaatindeyiz²⁰⁴.

TFF Tahkim Kurulu'nun organik anlamda mahkeme olmadığı ortada olsa da öncelikle belirtmek gerekir ki yukarıda da ayrıntılı şekle açıkladığımız üzere TFF Tahkim Kurulu, TFF bünyesinde bulunan kurulların vermiş olduğu kararlardan doğan uyuşmazlıkları çözümlediği de bilinmesi gereken bir gerçektir. Yani TFF Tahkim

Görülmede olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz.

Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez.”

²⁰² T.C. Anayasası Madde 139;

“Hakimlik ve savcılık teminatı

Hakimler ve savcılar azlolunamaz, kendileri istemedikçe Anayasada gösterilen yaştan önce emekliye ayrılamaz; bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması sebebiyle de olsa, aylık, ödenek ve diğer özlük haklarından yoksun kılınamaz.

Meslekten çıkarılmayı gerektiren bir suçtan dolayı hüküm giymiş olanlar, görevini sağlık bakımından yerine getiremeyeceği kesin olarak anlaşılanlar veya meslekte kalmalarının uygun olmadığına karar verilenler hakkında kanundaki istisnalar saklıdır.”

²⁰³ Özelci, 151.

²⁰⁴ Aynı yönde görüş için bkz. Ayanoğlu, 56,57.

Kurulu'nun asıl görevinin aşağıda da göreceğimiz üzere görev alanındaki uyuşmazlıkları çözmek olduğu tartışma götürmemektedir. Dolayısıyla olağan mahkemeler gibi önüne kanuni usul kurallarına uyularak getirilen uyuşmazlıkları çözümlemektedir. Aslında TFF Tahkim Kurulu'nun vermiş olduğu kararların mahiyeti ve hukuk âleminde doğurduğu etki nedeniyle TFF'nin mahkeme sayılıp sayılamayacağı sorununun açıkça söylemek gerekirse geçmişte kalmış olması gerektiği kanaatindeyiz. Zira T.C. Anayasası'nın 59'uncu maddesine 17.03.2011 tarihinde getirilen “*Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Tahkim kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz.*” düzenlemesi ile görevi zaten uyuşmazlığı çözmek olan Tahkim Kurulunun aslında organik anlamda mahkeme olmasa da uyuşmazlık çözümünde özel olarak düzenlenen ve zorunlu olarak başvurulabilecek mahkeme benzeri bir yapılanma, zorunlu tahkim yolu olduğunu ortaya koymuştur. Kanun koyucu tarafından getirilen anayasal değişikliğin gerekçesi de yine düşüncemize paralel durum sergilemektedir.

TBMM'nin 23'üncü dönemde 17.03.2011 tarihinde 6214 sayılı T.C. Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun hakkında yapmış olduğu toplantısında, T.C. Anayasası'nın 59'uncu maddesine konu değişikliğe ilişkin olarak madde gerekçesi “*Sporun kendine özgü yapısı, hızlı ve süratli bir şekilde yönetimini, disiplin yargılamasını ve denetimini beraberinde getirmektedir. Bu sürat spor faaliyetlerinin icra edilmesi için olmazsa olmaz bir şarttır. Belirli bir zaman diliminde yapılması planlanan spor faaliyetlerine ilişkin ihtilafların çok kısa bir zaman sürecinde kesin ve nihai olarak karara bağlanmaması halinde, o faaliyetin başarılı bir şekilde sonuçlandırılması mümkün değildir. Spor faaliyetlerinin kendine özgü ihtiyaçları, uzun zamana yayılan bir denetime müsaade etmemektedir. Bu ihtiyaçların çok kısa sürede çözüm gerektiren yapıları bu faaliyetlerle ilgili ihtilafların süratle ve kesin olarak sonuçlandırılmasını gerektirmektedir. Anayasada yapılan bu değişiklikle, sportif faaliyetlerin yönetilmesine ve disiplinine ilişkin ihtilafların süratle ve yargı denetimine tabi olmaksızın kesin olarak çözüme kavuşturulması amaçlanmıştır. Bu çerçevede ilgili kurulların müsabakalarla, kulüplerle, sporcularla ve sporla ilgili diğer kişiler hakkında verdikleri müsabakadan men, küme düşürme, ligden ihraç, ihraç, seyircisiz oynama ve puan tenzili gibi kararlarına karşı süratli ve kesin bir denetim yolu öngörülmektedir.*”

şeklinde belirtilmiştir. Ayrıca anayasal değişiklik dolayısıyla TBMM Anayasa Komisyonu da raporunda “...Uluslararası spor camiasına üye olan Türkiye'nin spor alanındaki uluslararası hukuk kurallarını iç hukukuna yansıtması zorunludur. Bu çerçevede kamu kurumu niteliğinde olmayan, özel hukuk tüzel kişiliğini haiz Türkiye Futbol Federasyonunun uluslararası alanda futbolu düzenleyen Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (FIFA) ve Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (UEFA) ya karşı yükümlülüklerini yerine getirmesi amacıyla Teklifin hazırlandığı, belirli bir zaman diliminde oynanması zorunlu olan spor müsabakalarına ilişkin ihtilafların çok kısa zamanda karara bağlanması, dolayısıyla sporun kendi kuralları içinde tüm yönleriyle düzenlenmesinin zorunlu olduğu gerekçesinde belirtilmiştir...” diyerek ilgili değişikliğin uluslararası önemini vurgulamıştır²⁰⁵. İlgili anayasal değişiklik sonrasında, yukarıda, başka bir konu içeriğinde bahsettiğimiz üzere, Anayasa Mahkemesi TFF Tahkim Kurulu'na ilişkin olarak 2013/850 başvuru numaralı dosya üzerinden hüküm kurmuştur. Bu başvuru, bir profesyonel voleybol oyuncusunun 2013/850 başvuru numarası ile Anayasa Mahkemesi'ne 16.01.2013 tarihinde İstanbul 36. Asliye Ceza Mahkemesi vasıtasıyla yaptığı bireysel başvurdur. Anayasa Mahkemesi, bireysel başvuru ile önüne gelen dosyada görevsizlik kararı vermiş ve kararına dayanak olarak ise spor faaliyetlerinin yönetimi ve disiplinine ilişkin konularda yalnızca ilgili federasyon tahkim kurullarının yetkili olduğunu göstererek hükmünü oluşturmuştur²⁰⁶. Böylece Anayasa Mahkemesi de Spor Tahkim Kurulları ve dolayısıyla TFF Tahkim Kurulu'nun yalnızca zorunlu tahkim yolu olduğunu belirtmiştir.

Netice olarak, *Yılmaz'ın*²⁰⁷ anayasal değişiklik sonrasında TFF Tahkim Kurulu'nun özellikle organik anlamda mahkeme konumuna getirildiği yönündeki

²⁰⁵ Kanun değişikliği gerekçesi için bkz.

<https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d23/c096/tbmm23096077ss0697.pdf>. Erişim Tarihi: 11.09.2015.

²⁰⁶ Anayasa Mahkemesi hükmüne hukuki neden olarak da 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Bireysel başvuru hakkı" başlıklı 45'inci maddesinin 3'üncü fıkrasında yer alan "Yasama işlemleri ile düzenleyici idari işlemler aleyhine doğrudan bireysel başvuru yapılamayacağı gibi Anayasa Mahkemesi kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler de bireysel başvurunun konusu olamaz." düzenlemesi ile T.C. Anayasası'nın "Sporun geliştirilmesi ve tahkim" başlıklı 59'uncu maddesinin 3'üncü fıkrasında yer alan "Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Tahkim kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz." düzenlemesini göstermiştir.

²⁰⁷ Ejder Yılmaz, "Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Kararlarına Karşı Hiçbir Yargı Merciiine Başvurulamamasının Yanlılığı", Tacar Çağlar, Hediye Gökçe Baykal, Boğaçhan Çağatay, Alev Aybers

görüşünün aksine; *Küçükgüngör'ün*²⁰⁸ ise görüşüne paralel olarak, kanaatimizce TBMM'nin TFF Tahkim Kurulu'nu olağan yargılama yolundaki gecikmeleri giderebilmek konusunda değişiklikler getirerek olağan tahkim yolundan farklı bir zorunlu alternatif bir çözüm yolu olarak düzenlediği kanaatindeyiz. Böylece TFF Tahkim Kurulu, organik anlamda mahkeme olmasa da, çalışanları hakim olmasa da yaptığı iş ve verdiği kararların hukuki mahiyeti nedeniyle aslında görevi alanına giren uyuşmazlıkların çözümünde zorunlu alternatif bir çözüm yolu konumundadır.

Her ne kadar ilgili anayasal değişiklik sonrasında durum böyle olsa da değişiklik öncesinde Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 15.12.2004 tarih ve 2004/ 13-722 E., 2004/707 K. sayılı kararında²⁰⁹, *“Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu kararlarının, ilgili kanundan ve taraflar arasındaki sözleşmeden kaynaklanan kesinliği, sadece bu kararların başka hiçbir merci nezdinde tartışma ve uyuşmazlık konusu yapılamayacağı anlamında olup, Yerel Mahkemenin ve Özel Dairenin kabullerinin tersine, bu kesinlik, anılan kararlara ilam hükmünde belge niteliği kazandırmaz.”* şeklinde ifadeler kullanmıştır. Böylece Yargıtay Hukuk Genel Kurulu da aslında vermiş olduğu kararı ile TFF Tahkim Kurulu'nun asli görevinin taraflar arasındaki uyuşmazlığın çözümü olduğunu ortaya koymuştur. Mahkemelerin görev alanlarını uyuşmazlıkların çözülmesinin oluşturduğunu düşündüğümüzde TFF Tahkim Kurulu'nun da mahkemelerde olduğu gibi, yani işlevsel bağlamda benzerliğin olduğu ortaya çıkmaktadır. Bunun dışında Yargıtay 13. Hukuk Dairesi Başkanlığı'nın da T.C. Anayasası'nın 59'uncu maddesinin son fıkrasındaki değişiklik öncesinde 17.05.2006 tarih ve 2006/3275 E., 2006/8056 K., sayılı ilamıyla konuya ilişkin olarak hüküm kurduğunu görmekteyiz. Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, bu kararında öncelikle TFF Tahkim Kurulu'nun özel hukuk hükümlerine tâbi ve tüzel kişiliğe sahip bir idari teşkilat olduğunu belirtmiş ve ardından TFF Tahkim Kurulu'nun çalışmalarının da HUMK'un *“Tahkim”* başlıklı sekizinci babındaki 533 ve 536' ncı maddeleri hükümlerine²¹⁰ tâbi

(Ed.), *Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. Atila Elmas Armağanı*, (ss. 175-192) Ankara Barosu Yayınları, Ankara 2013, 817-842.

²⁰⁸ Erkan Küçükgüngör, “Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu'nun Yapısı Ve Tahkim Kurulu Kararlarının Niteliği”, *AÜHF Dergisi*, 50 (2), 2001, 137-146.

²⁰⁹ Kararın tamamı için bkz. <http://www.hukukturk.com/yarg%C4%B1tay-kararlar%C4%B1?bd=15.12.2004&ed=15.12.2004&q=tahkim&Merci=4056>. Erişim Tarihi:12.09.2015.

²¹⁰ Yargıtay 13. Hukuk Dairesi'nin ilgili kararını verdiği tarihte, 17.05.2006'da, 19.06.1926 Tarihli 1086 sayılı HUMK yürürlükte olup kanunun 516 ila 536'ncı maddeleri arasında Tahkim konusu

olduğunu açıkça belirtmiştir. Bununla birlikte yüksek mahkeme, konumuza ilişkin olarak, tıpkı hakem kararları aleyhine adli yargı kolu çerçevesinde nasıl temyiz incelemesine ve diğer yargı yollarına başvurulabiliyorsa TFF Tahkim Kurulu kararlarının incelenmesinin de adlî yargının görev alanına girdiğini hükme bağlamıştır. Böylece Yargıtay 13'üncü Hukuk Dairesi Başkanlığı, TFF Tahkim Kurulu kararları çerçevesindeki uyuşmazlıklar konusunda Yargıtay'ın görevli ve yetkili olması gerektiğini vurgulamıştır. Dolayısıyla gerek Yargıtay Hukuk Genel Kurulu gerekse Yargıtay 13. Hukuk Dairesi TFF Tahkim Kurulu'nun yaptığı görevin uyuşmazlık çözümü olduğunu göstererek organik anlamda olmasa da işleyiş açısından TFF Tahkim Kurulu'nun birer mahkeme benzeri bir yapılanma, başka bir ifadeyle birer zorunlu alternatif çözüm yolu olduğunu ortaya koymuştur.

Aslında Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun ve Yargıtay 13'üncü Hukuk Dairesi Başkanlığı'nın bu kararlarını, 5894 sayılı Kanun'un "*Tahkim Kurulu*" başlıklı 6'ncı maddesinin 4'üncü fıkrasında geçen "... ve bu kararlar aleyhine yargı yoluna başvurulamaz" ibaresinin daha T.C. Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesinden²¹¹ önce vermiş olması da aslında ayrı bir tartışma götürür ki çalışmamız kapsamı nedeniyle bu tartışmaya girilmeyecektir. Fakat kısaca denilebilir ki Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ve Yargıtay 13'üncü Hukuk Dairesi Başkanlığı verdiği kararları zamanında yürürlükte olan, iptal edilmeyen kanuni düzenlemeye rağmen TFF Tahkim Kurulu kararını ilam hükmünde²¹², Tahkim Kurulunu ise haklı olarak organik bağlamda mahkeme olarak görmemiştir. Fakat Yüksek Mahkeme, verdiği kararlar ile, dönemin mevzuatı uyarınca, TFF Tahkim Kurulu'nu işleyiş açısından zorunlu tahkim mercii görmekle birlikte kararları aleyhine de adli yargı görevli görmüştür.

düzenlenmiştir. Artık bu kanun mülga edilmiş olup yerine 12.01.2011 tarihli ve 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu getirilmiştir.

²¹¹ Anayasa Mahkemesi'nin 2010/61 E., 2011/7 K. sayılı ve 06.01.2011 tarihli kararı konusunda gerekli açıklamalar aşağıda ayrıca yapılacak olup Anayasa Mahkemesi'nin ilgili ilamı için bkz. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/02/20110226-11.htm>. Erişim Tarihi: 13.09.2015.

²¹² Özellikle Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun TFF Tahkim Kurulu kararlarını ilam hükmünde görmemesi kanaatimizce çeşitli sıkıntıları da beraberinde getirmektedir. Bahse konu sıkıntılar ve TFF Tahkim Kurulu kararlarının mahiyeti konusundaki düşüncelerimiz aşağıda "*TFF Tahkim Kurulu Kararlarının Hukuki Mahiyeti*" konusunda ayrıca ve açıkça anlatılacaktır.

2.3.2. TFF Tahkim Kurulu'nun Görev ve Yetkileri

Yukarıda bahsedildiği üzere, bağımsız ve tarafsız olan ve hem T.C. Anayasasının 59'uncu maddesinin son fıkrası hem de 5894 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesinin 2'nci fıkrasına göre verdiği kararlara karşı yargı yolu da kapalı olan TFF Tahkim Kurulu'nun görev alanının belirlenmesi gerekmektedir. Sporda branş alanlarından olan futboldan kaynaklı tüm uyuşmazlıkların değil de belli bazı uyuşmazlıkların çözümünde Tahkim Kurulunun yetkili ve görevli olması gereği ortadadır. Görev ve yetki alanı, TFF Statüsü'nün 62'nci maddesi ve Tahkim Kurulu Talimatı'nın 2'nci maddesinde ayrıntılı olarak düzenlediği üzere; TFF, Federasyon ile Kulüpler, Hakemler, Futbolcular, Teknik Direktörler, Antrenörler, Oyuncu Temsilcileri, Masörler ile diğer görevliler arasında çıkan ihtilaflar hakkında Yönetim Kurulu tarafından verilecek kararlara karşı yapılan başvuruları inceleme konusunda görevli ve yetkilidir. Aynı şekilde, Amatör ve Profesyonel Futbol Disiplin Kurullarının verdiği kararlar ile Kulüp Lisans Kurulu kararları ve Etik Kurul kararları aleyhine yapılacak itirazları karara bağlar. Bunun dışında yukarıda da bahsettiğimiz üzere, UÇK kararlarına karşı yapılacak itirazlar konusunda da görevli ve yetkili olan Tahkim Kurulu, Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu tarafından çıkartılmış talimatların, kanun, ana statü, FIFA ve UEFA Ana Statülerine aykırılığına ilişkin başvuruları da ilgililerin talebi üzerine inceleme ve karara bağlama konusunda görevli ve yetkilidir.

5894 sayılı Kanun, 16.05.2009 tarih ve 27230 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girinceye kadar geçerli olan 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluşu ve Görevleri Hakkındaki Kanunun zamanında Anayasa Mahkemesi, 10.06.1997 tarih, 1997/47 E., 1997/55 K. sayılı ilamıyla²¹³ yerel mahkemenin somut norm denetimiyle²¹⁴ yaptığı başvurusunu reddetmiştir. Davaya konu

²¹³İlgili karar metni için bkz. <http://www.hukukturk.com/anayasa-mahkemesi-kararlar%C4%B1?EsasNo1=1997&EsasNo2=47&KararNo1=1997&KararNo2=55> Erişim Tarihi: 11.10.2015.

²¹⁴ Bu başvuru yolu doktrinde genel olarak somut norm denetimi olarak adlandırılrsa da T.C. Anayasası'nın 152'nci maddesinde düzenlendiği üzere madde başlığı "*Anayasaya aykırılığın diğer mahkemelerde ileri sürülmesi*" şeklindedir. Doktrin uyarınca somut norm denetimi yolu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Ergun Özbudun, *Türk Anayasa Hukuku*, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2013, 428-435; Erdoğan Teziç, *Anayasa Hukuku*, Beta Yayınları, İstanbul 2013, 244-250; Kemal Gözler, *Anayasa Hukukunun Genel Esasları*, Ekin Yayınları, Bursa 2015, 438-492; Dikici, 286-290; Güray Dağ, *Anayasa Yargısı ve Çalışma Esasları*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2003, 38; T.C. Anayasası'nın 152'nci maddesi,

edilen olay, Prime Prodüksiyon Hizmetleri AŞ. ile İstanbulspor Spor Faaliyetleri AŞ. arasında yayın sözleşmesinin imzalanmasına rağmen Türkiye Futbol Federasyonu Başkanlığı tarafından ilgili yayın sözleşmesinin onaylanmaması işlemine karşı sözleşmenin aynen ifası amacıyla açılan davada Ankara 19'uncu Asliye Hukuk Mahkemesi'nce Anayasa Mahkemesi'ne yapılan somut norm denetiminden ibarettir. Yerel mahkeme, 3813 Sayılı Kanun'un "*Futbol müsabakalarının televizyon ve radyodan yayınlanmasının düzenlenmesi ve programlanmasına Federasyon yetkilidir. Kulüplerin bu konuda yayın kuruluşları ile yapacakları sözleşmeler, Federasyonun gözetim, denetim ve onayına tâbidir.*" şeklindeki 29'uncu madde düzenlemesinin 2'nci cümlesinin T.C. Anayasası'nın 48'inci maddesindeki çalışma ve sözleşme hürriyetine aykırı olduğundan bahisle Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuştur. Anayasa Mahkemesi ise incelemesinde TFF Tahkim Kurulu'nun 3813 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesi uyarınca²¹⁵ federasyon ile kulüpler arasında çıkacak uyuşmazlıklar konusunda da yetkili olduğunu vurgulamıştır. Böylece Anayasa Mahkemesi, bu kararında yerel mahkemenin 3813 sayılı Kanun'un 29'uncu maddesinin Anayasanın "*Çalışma ve Sözleşme Hürriyeti*" başlıklı 48'inci maddesine aykırı olup olmadığı konusunda, esasa dahi girmeden başvurusuna konu uyuşmazlık hakkında yerel mahkemenin yetkisizliği gerekçesiyle başvurunun reddi yönünde hüküm kurmuştur. Yani Anayasa Mahkemesi'ne göre, yerel mahkeme uyuşmazlık konusunda öncelikle kendisinin yetkili olup olmadığını incelemesi gerekmekte, yetkisizliği nedeniyle davayı yetki yönünden reddetmesi gerekmekte iken yerel mahkemenin uyuşmazlığın esasına girerek Anayasa

"Anayasaya aykırılığın diğer mahkemelerde ileri sürülmesi;

Bir davaya bakmakta olan mahkeme, uygulanacak bir kanun veya kanun hükmünde kararnamenin hükümlerini Anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa, Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar davayı geri bırakır.

Mahkeme, Anayasaya aykırılık iddiasını ciddi görmezse bu iddia, temyiz merciince esas hükümle birlikte karara bağlanır.

Anayasa Mahkemesi, işin kendisine gelişinden başlamak üzere beş ay içinde kararını verir ve açıklar. Bu süre içinde karar verilmezse mahkeme davayı yürürlükteki kanun hükümlerine göre sonuçlandırır. Ancak, Anayasa Mahkemesinin kararı, esas hakkındaki karar kesinleşinceye kadar gelirse, mahkeme buna uymak zorundadır.

Anayasa Mahkemesinin işin esasına girerek verdiği red kararının Resmî Gazetede yayımlanmasından sonra on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla tekrar başvuruda bulunulamaz" şeklindedir.

²¹⁵ 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun, mülga edilmiş kanun olup somut norm denetimine tabi olan 14'üncü maddesi aşağıdaki gibidir.

"Tahkim Kurulunun görevleri

Madde 14- Tahkim Kurulu, Federasyon ile kulüpler; federasyon ile hakemler; federasyon ile teknik direktör ve antrenörler; kulüpler ile teknik direktörler ve antrenörler; kulüpler ile oyuncular; kulüpler ile kulüpler arasında çıkacak ihtilaflar hakkında Yönetim Kurulunca verilecek kararlar ile disiplin kurulu kararlarını, ilgililerin itirazı üzerine inceleyerek kesin karara bağlar."

Mahkemesi'ne gitmesi yapılan başvurunun reddini gerektirmiştir. Kısaca, Anayasa mahkemesi kararında da görüleceği üzere TFF Tahkim Kurulu'nun görev, yetki alanına giren konularda 5894 sayılı Kanun'un öncesinde dahi yerel mahkemelere başvurulması mümkün değildi.

Tahkim Kurulu, yukarıda belirtilen hukuki düzenlemelerden de görüleceği üzere TFF UÇK kararları aleyhine itirazları ve TFF Yönetim Kurulu veya Disiplin Kurulu kararlarını incelemekte ve bunlar hakkında bir karar vermektedir. Dolayısıyla UÇK, TFF Yönetim Kurulu veya Disiplin Kurulu gibi sayılan kurul kararları dışındaki kurullar konusunda TFF Tahkim Kurulu görevli ve yetkili olmayacaktır sonucu çıkmaktadır. Örneğin, TFF Statüsü'nün 43'üncü maddesinde düzenlenen ve TFF yan kurullarından biri olan TFF Merkez Hakem Kurulu kararları aleyhine TFF Tahkim Kurulu'na gidilemeyecek olup genel mahkemelere başvurulabilecektir. Bu yöndeki görüşümüze paralel olarak da Danıştay 10'uncu Daire Başkanlığı 17.06.1991 tarih ve 1991/1149 E., 1991/2286 K. sayılı ilamıyla²¹⁶ hüküm kurmuştur. Bu hüküm, TFF Merkez Hakem Kurulu tarafından verilen ve futbol alanında hakemlik yapan davacının klasmanının A grubundan B grubuna düşürülmesine ilişkin olan işlemin iptali istemiyle açmış olduğu davada yerel mahkemenin görev yönünden redde ilişkin olarak verdiği karar aleyhine Danıştay'a başvurusu neticesinde verilmiştir. Danıştay ise ilgili davada idare mahkemesini görevli görmüştür. Verdiği hükmü ilamı tarihinde yürürlükte olan, 14.06.1988 tarih ve 19842 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 3461 sayılı Türkiye Futbol Federasyonunun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun döneminde vermiştir. Danıştay 10'uncu Dairesi, öncelikle 3461 sayılı Kanun'un 1'inci maddesinde, TFF'nin özel hukuk hükümlerine tabi olduğunun hükme bağlanmış olmasının TFF'nin yapacağı işlemlerin idari işlem olma vasfını ortadan kaldırmayacağını ayrıntılı şekilde belirtmiştir. Danıştay 10'uncu Dairesi, bir işlemin idari işlem olup olmadığının tayini konusunda ise bir idari teşkilatın bir işlem yaparken kamu gücü kullanması, işlemi tek taraflı olarak tesis etmesi ve işlemin, ilgililerinin hukukunu da etkilemesi şartlarına bakmanın gerektiği yönünde açıklama yapmıştır. Bu şekilde açıklama yaptıktan sonra ise 3461 sayılı yasa ile TFF'nin tüzel kişilik kazandığını belirterek TFF'ye bağlı olan Merkez Hakem kurulunca verilen işlemin de tek taraflı olarak davacının hukukunu

²¹⁶ Kararın tam metni için bkz. <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=10d-1991-1149.htm&kw=`1991/1149`+esas#fm> Erişim Tarihi: 20.12.2015.

etkileyecek biçimde yapılan idari bir işlem olduğunu hükme bağlayarak ilgili idare mahkemesinin görevsizlik kararını hukuka aykırı bulmuştur. Bu karardan da konumuza ilişkin olarak görüleceği üzere Danıştay 10'uncu Dairesi, TFF Merkez Hakem Kurulu kararı konusunda TFF Tahkim Kurulu'nu zorunlu tahkim mercii²¹⁷ olarak görmemiştir. Aksi halde konu yönünden ve yargı organlarının görevli olmadığından bahisle görevsizlik kararı vermesi gerekirdi. Yine aynı şekilde Danıştay 10'uncu Daire Başkanlığı, 14.10.1991 tarih ve 1989/302 E., 1991/2841 K. sayılı ilamıyla²¹⁸, Futbol Hakemleri Klasman Terfi Sınavında başarılı olan davacının TFF Merkez Hakem kararıyla terfii ettirilmemesi işleminin iptaline hükmeden Ankara 2'nci İdare Mahkemesi'nin kararını onaylamıştır ki bu karar da tıpkı yukarıda belirttiğimiz Danıştay 10'uncu Dairesi'nin 17.06.1991 tarih ve 1991/1149 E., 1991/2286 K. sayılı ilamıyla verdiği karara paralel şekilde TFF Hakem Kurulu kararları aleyhine idari yargı organlarının görevli olduğunu açıkça hükme bağlamıştır. Dolayısıyla bu hükümler de TFF Merkez Hakem Kurulu kararı konusunda TFF Tahkim Kurulu'nu zorunlu tahkim mercii olmadığını ortaya koymaktadır.

Son olarak ise Danıştay 10'uncu Daire Başkanlığı, 30.09.2009 tarih ve 2006/1408 E., 2009/8357 K. sayılı ilamıyla²¹⁹ Taekwondo Federasyonu Merkez Hakem Kurulu'nun vermiş olduğu karar aleyhine Ankara 7'nci İdare Mahkemesi'nin verdiği kararın temyizen incelenmesi ile verdiği hükmü örnek olarak gösterebiliriz. İlgili uyuşmazlığa konu olay, Taekwondo Federasyonu'na bağlı olarak antrenör ve hakem olarak görev yapmakta olan kişi hakkında Ağır Ceza Mahkemesi tarafından mahkumiyet kararı verilmesi üzerine Taekwondo Federasyonu Merkez Hakem Kurulu'nun da disiplin cezası olarak ilgili hakkında 5 yıl hak mahrumiyeti cezası alması nedeniyle hakemlik lisansının iptal edilmesinden kaynaklanmaktadır. Davacı taraf yerel idare mahkemesinden, hakkında verilen hak mahrumiyeti süresi olan 5 yılın dolmasının ardından memnu haklarının tekrar tarafına tanınması nedeniyle Taekwondo Federasyonu Merkez Hakem Kurulu'na yaptığı başvurusunun reddedilmesi işleminin

²¹⁷ Zorunlu Tahkim Mercii hakkında açıklama için bkz. Berk, *Türkiye Futbol Federasyonunca Çözümlenen Uyuşmazlıkların Niteliği Bakımından Değerlendirilmesi*, 75.

²¹⁸ Kararın tam metni için bkz. <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=10d-1989-302.htm&kw=`1989/302`+esas#fm> Erişim Tarihi: 20.12.2015.

²¹⁹ Kararın tam metni için bkz. <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/dsp.php?fn=10d-2006-1408.htm&kw=`2006/1408`+esas#fm> veya <http://www.hukukturk.com/dan%C4%B1%C5%9Ftay-kararlar%C4%B1?q=merkez%20hakem%20kurulu> Erişim Tarihi: 19.12.2015.

iptali ve haklarının iadesi yönünde karar vermesini talep etmiştir. Danıştay 10’uncu Dairesi de “*Mahkemece, davacının hakem ve antrenör olma koşullarını taşıyamaması nedeniyle başvurusunun reddedilmesine ilişkin işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesi gerekirken; bu husus göz ardı edilerek verilen kararda hukuki isabet görülmemektedir.*” şeklindeki ifadesiyle uyuşmazlığın esasına girerek Ankara 7’nci İdare Mahkemesi’nin kararını bozmuştur. Dolayısıyla bu kararda da görüleceği üzere yalnızca TFF Merkez Hakem Kurulu kararları çerçevesinde değil, diğer federasyonlar bünyesindeki merkez hakem kurullarının verdiği kararlar konusunda da tahkim kurulları zorunlu tahkim mercii değildir.

TFF Tahkim Kurulu, ilgililerin yaptığı başvuruların kabulüne, reddine veya başvuruya konu edilen kararın değiştirilerek verilmesi yönünde kararlar verebilmektedir²²⁰. Böylece Tahkim Kurulu, yaptığı inceleme neticesinde doğru ve yerinde bulduğu kararları onaylayacak, yerinde bulmadığı kararları ise kaldıracaktır²²¹. Dolayısıyla görüleceği üzere Tahkim Kurulu, genel itibariyle Yönetim Kurulu kararları, Disiplin Kurulu kararları ve UÇK kararları aleyhine yapılan itirazları incelemektedir, yani belirtilen uyuşmazlıkların çözümü konusunda Tahkim Kurulu, ilk başvurulabilecek mercii değildir, kurulların verdiği kararlara karşı ancak Tahkim Kuruluna başvuru yapılabilmektedir. Tahkim Kurulu, Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu tarafından çıkartılmış talimatların, Kanun, Ana Statü, FIFA ve UEFA Ana Statülerine aykırılığına ilişkin başvuruların olması durumunda ise başvuruların incelenmesi ve karara bağlanması durumunda ilk ve son derece inceleme, karar bağlama mercii olmaktadır. TC. Anayasası’nın md. 59/son ve TFF Statüsü’nün md. 62/3 düzenlemelerinde de geçtiği üzere ve Tahkim Kurulu kararları kesin ve bağlayıcı olup vermiş olduğu kararlar idari veya yargısal makamların onayına tabi olmadığı gibi, bu kararlara²²² karşı idari veya yargısal makamlara başvurulamayacaktır.

²²⁰ Kadirbeyoğlu, 54.

²²¹ Ayanoğlu, 63.

²²² İlgili düzenlemelerde Tahkim Kurulu kararlarından hangilerinin kesin ve bağlayıcı olduğu hangilerinin olmadığı yönünde ikili bir ayırım yapılmadığından dolayı bahsettiğimiz tüm kararlar için geçerli olacağı ortadadır.

2.3.3. TFF Tahkim Kurulu'na Başvuru ve Yargılama Usulü

Tahkim Kurulu'na yapılan başvuruların usulü ve başvuruların ardından yapılacak yargılamanın usulü, TFF Tahkim Kurulu Talimatı'nın 6'ncı ve devamı maddelerinde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Tahkim Kurulu Başkanlığı'na başvuru ve itirazlar, başvuruya, itiraza konu edilen kararın yazılı bildirimini veya yazılı bildirim hükmündeki duyuruyu izleyen yedi gün içinde yazılı olarak Tahkim Kurulu Başkanlığı'na sunulmak üzere Tahkim Kurulu Koordinatörlüğü'ne yapılır²²³. Başvuru dilekçeleri kural olarak, kayıt sıralarına göre incelenir. Bununla birlikte Kurul, önemini dikkate alarak bir uyuşmazlığın öncelikle incelenmesine karar verebilir.

Başvuru dilekçeleri başkan, raportör ya da başkan tarafından görevlendirilecek üye tarafından ilk incelemeye alınmakta olup ilk inceleme neticesinde eksiklik görülürse, eksikliklerin giderilmesi için ilgiliye beş günlük kesin süre verilmektedir. Bu süre içinde eksikliğin giderilmemesi halinde başvuru, itiraz yapılmamış sayılmaktadır. Herhangi bir şekli eksikliği olmayan başvurular, görev, merci atlaması, ehliyet, harç, menfaat ve süre bakımından incelenir²²⁴ ve bu konudaki tespit, başvuru tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde Kurul'a bildirilmektedir.

İlk inceleme aşamasının ardından, karşı tarafa başvuru dilekçesi gönderilip yedi günlük cevap süresi verilir. Karşı tarafın cevap dilekçesini sunması veya cevap süresini sükût ile geçirmesinin ardından Kurul, Tahkim Kurulu Başkanının veya başkanın mazeretli olması durumunda ise başkan vekilinin çağrısı üzerine en az beş asıl üyenin katılımı ile toplanır. Kurul, ilk incelemeyi yapan üyenin esas hakkındaki düşüncesini de alır, incelemesini kural olarak dosya üzerinden yaparak kararını vermektedir. Yargılama süresince Kurul, gerekli görürse bilgi ve belge istenmesine, sair incelemeye ve yargılamanın duruşmalı yapılmasına, karar verebilir, gerektiğinde duruşmanın gizli yapılmasına da hükmedebilir. Kararlar, toplantıda hazır bulunan üyelerin oy çokluğu ile alınmakta olup oyların eşitliği halinde başkanın oyu belirleyici olacaktır. Oy kullanmak zorunlu olup çekimser oyun kullanılması mümkün değildir. Oy kullanmayan üye

²²³ Talat Emre Koçak, *Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2007, 79.

²²⁴ Mercı atlaması durumu söz konusu ise, başvurunun reddi kararı verilmez ve başvuru görevli ve yetkili birime gönderilerek, ilgili de durumdan haberdar edilir. Bunun dışındaki hususlarda eksikliğin bulunması halinde ise kurula bu durum bildirilir ve kurul da bu hususlardaki eksikliğin olduğu yönünde görüşüyle başvurunun reddi kararı verilir. Bu açıklamalarımız hakkında bkz. TFF Tahkim Kurulu Talimatı md.7/5.

toplantıya mazeretsiz olarak katılmamış sayılır ki bu durum, TFF Tahkim Kurulu Talimatı'nın 4'üncü maddesi uyarınca kurul üyeliğinden çekilmiş sayılma hallerindendir

Tahkim Kurulu, gerekçeli kararını başvuru tarihinden itibaren en geç üç ay içerisinde, Futbol Disiplin Kurullarının kararlarına karşı yapılan itirazlarda ise itiraz tarihinden itibaren en geç bir ay içinde vermek zorundadır. Kurul, ilgilinin talepte bulunması koşuluyla, başvuru veya itiraz konusu kararın açıkça hukuka aykırı olması ve telafisi imkânsız zararlar doğurmasının kuvvetle muhtemel bulunması hallerinde yargılamanın seyrini dikkate alarak durdurma kararı verebilir.²²⁵ Vermiş olduğu kararlar aleyhine, yukarıda bahsedildiği üzere, yargı yoluna başvurulamaz.

²²⁵ TFF Tahkim Kurulu Talimatı'nın 20'inci maddesi ile getirilmiş olan bu düzenleme, İdari Yargılama Usulü Kanunu (İYUK) md. 27/2 "*Yürütmenin Durdurulması*" başlıklı düzenlemesine paralel olmakla birlikte, İYUK 27/2 düzenlemesine 02.07.2012 Tarih, 6352 Sayılı Kanun'un 57'nci maddesiyle eklenen, idari yargı mercilerinin yürütmenin durdurulması kararı vermeden önce idarenin bu husustaki savunmasının alınması yönündeki düzenleme TFF Tahkim Kurulu Talimatı'nda bulunmamaktadır. İlgili değişikliğin talimata da eklenmesinde yarar olacağı kanaati oluşmaktadır.

Tablo 2.2. TFF Tahkim Kurulu ve Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu Karşılaştırma Şeması

	TFF Tahkim Kurulu	3289 sayılı Kanun uyarınca Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu
İtiraz, Başvuru Süresi	Tebliğ veya duyurudan itibaren 7 gün	10 gün
İlk İnceleme neticesinde eksikliğin giderilmesi için verilen süre	5 günlük kesin süre, aksi halde başvuru, itiraz yapılmamış sayılır.	5 gün
Görev, ehliyet, harç, süre veya menfaat açısından eksikliğin tespiti halinde	Durum en geç 7 gün içerisinde kurula bildirilir ve kurul gerekirse başvurunun reddi kararı verir.	-----
Dilekçenin karşı tarafa tebliği üzerine cevap süresi	En fazla 7 gün	10 gün
Kurul üye sayısı; toplantı; ve karar yeter sayısı	6 asıl ve 6 yedek üye; 5 toplantı; toplantıya katılanların salt çoğunluğu da karar yeter sayısı. (Sayılar eşit ise başkanın oyu üstün sayılır.)	7 asıl ve 7 yedek üye; 5 toplantı; toplantıya katılanların salt çoğunluğu da karar yeter sayısı. (Sayılar eşit ise başkanın oyu üstün sayılır.)
Karar verme süresi	En geç üç ay içerisinde, Futbol Disiplin Kurullarının kararlarına karşı yapılan itirazlarda ise itiraz tarihinden itibaren en geç bir ay	Zorunlu haller dışında sportif faaliyetlere ilişkin iş ve işlemlerde en geç on iş günü, diğer hususlarda ise en geç üç ay
Karar şekli	Kısmen veya tamamen kabul, kısmen veya tamamen red, itiraza veya başvuruya konu kararın değiştirilerek karara bağlanması	Red, İptal, Kararın değiştirilmesi

Tablo 2.2. 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun, TFF Statüsü, TFF Tahkim Kurulu Talimatı'nın incelenmesi neticesinde derlenmiştir.

Spor Genel Müdürlüğü ve Bağımsız Federasyonlar Açısından Tahkim Kurulu konusunda her ne kadar tahkim kurulu kararlarının hukuki mahiyeti ve bu çerçevede yapılan değişiklikler ve mahkeme kararlarından kısaca bahsedilmiş olsa da TFF Tahkim Kurulu'nun görevi ve yetkisi kapsamında özellikle Anayasa Mahkemesi ve Danıştay'ın verdiği kararların hukuki mahiyetinin oldukça önem arz ettiği düşüncesiyle burada TFF Tahkim Kurulu çerçevesinde, bu yönde ayrıntılı açıklamaların yapılmasının yararlı olacağı düşüncesindeyiz.

2.3.4. TFF Tahkim Kurulu Kararlarının Hukuki Mahiyeti

Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu başlığı altında, ayrıntılı şekilde anlatıldığı üzere 3289 sayılı SGMTHK “Bağımsız Spor Federasyonları” başlıklı 9’uncu maddesinde yer alan tahkim kurulu kararlarının kesin olduğunu gösteren düzenlemede olduğu gibi 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun’un “Tahkim Kurulu” başlıklı 6’ncı maddesinin 4’üncü fıkrası da Anayasa Mahkemesi kararına konu olmuştur. TFF Tahkim Kurulu kararlarına ilişkin olarak verilen mahkeme kararları ve TBMM tarafından getirilen düzenleme hakkında öncelikle kısaca bilgi verilmesi, sonrasında ise ilgili kararların ayrıntısıyla incelenmesinin yerinde olacağı kanaatindeyiz.

Anayasa Mahkemesi 06.01.2011 tarih ve 2010/61 E., 2011/7 K. sayılı ilamıyla²²⁶ 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun’un “Tahkim Kurulu” başlıklı 6’ncı maddesinin 4’üncü fıkrasında geçen “Tahkim Kurulu kendisine yapılan başvuruları kesin ve nihai olarak karara bağlar ve bu kararlar aleyhine yargı yoluna başvurulamaz.” düzenlemesinin “bu kararlar aleyhine yargı yoluna başvurulamaz.” kısmını iptal etmiştir. İlgili iptal kararının akabinde TBMM, T.C. Anayasası’nın 59’uncu maddesinin son fıkrasına 17.03.2011 tarih ve 6214 sayılı Kanun’un 1’inci maddesi ile “Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Tahkim Kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz.” düzenlemesini getirerek TFF Tahkim Kurulu başta olmak üzere Türkiye’de bulunan bütün spor federasyonları konusunda Spor Genel Müdürlüğü bünyesindeki tahkim kurulunun verecekleri kararlar aleyhine yargı yolunu kapatmıştır. Böylece anayasal güvence altına alınan tahkim kurulu kararları aleyhine yargı yoluna gidilmesi halinde ilgili tarihten itibaren birçok defa yerel mahkemeler ve özellikle Anayasa Mahkemesi 2012/820 Başvuru Numarası ile yapılan başvuruya karşılık 12.02.2013 tarihinde konu yönünden yetkisizlik kararları vermiştir. Dolayısıyla TFF Tahkim Kurulu kararının mahiyetini anlayabilmek için belirttiğimiz aşamalardan bahsedilmesinin daha yararlı olacağı kanaatindeyiz.

²²⁶ Anayasa Mahkemesi’nin ilgili ilam metni için bkz. <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/02/20110226.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/02/20110226.htm> Erişim Tarihi: 17.10.2015.

2.3.4.1. TFF Tahkim Kurulu Kararlarının Kesinliği Konusunda Anayasa Mahkemesi Kararı

16.05.2009 tarih ve 27230 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 6'ncı maddesi, TFF'de üst hukuk kurulu olan Tahkim Kurulu'nu düzenlemektedir. İlgili maddenin 4'üncü fıkrası, TFF Tahkim Kurulu'nun görevi, yetkisi kapsamında olan hususlarda verdiği kararların hukuki mahiyetine ilişkin düzenleme olup bu fıkra, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmeden önce *"Tahkim Kurulu kendisine yapılan başvuruları kesin ve nihai olarak karara bağlar ve bu kararlar aleyhine yargı yoluna başvurulamaz."* şeklindeydi. Hatta 3461 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu'nun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun dönemlerinde de TFF Tahkim Kurulu kararları aleyhine yargı yoluna başvurulamayacağı, verdiği kararların kesin olduğu belirtilerek düzenlenmişti. Durum böyle olunca ilgili dönem içerisinde, bir futbol kulübü tarafından bir müsabakada şike olduğu iddiasıyla TFF Yönetim Kurulu'na yapılan başvuruyu Yönetim Kurulu reddedince ilgili kulüp, bu karar aleyhine itiraz yoluyla TFF Tahkim Kurulu'na başvurmuştur. TFF Tahkim Kurulu tarafından, Yönetim Kurulu'nun kararının kabulü yönünde karar verilince aynı kulüp TFF Tahkim Kurulu'nun kararının hukuka aykırılığı konusunda karar almak üzere yerel mahkemeye başvurmuştur. Yerel mahkeme ise açılan davada konu yönünden yetkisizlik kararı verince kulüp, bu sefer de yerel mahkeme kararı aleyhine temyiz yoluna gitmiştir. 3461 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu'nun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un yürürlükte olduğu dönemde, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi Başkanlığı, 28.12.1990 tarih ve 1990/13984 E., 1990/11144 E. sayılı kararıyla²²⁷ hükmünü açıklamıştır. Yargıtay 4'üncü Hukuk Dairesi'nin kısa açıklamalar yaparak verdiği hükme göre TFF Tahkim Kurulu'nun verdiği ilgili kararın 3461 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu'nun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 13'üncü ve 14'üncü madde düzenlemeleri uyarınca kesin olduğundan bahisle TFF Tahkim Kurulu kararları aleyhine yargı yoluna gidilemeyeceği belirtilmiştir. Dolayısıyla Yüksek Mahkeme, uyuşmazlık konusunda konu yönünden yetkisizlik kararı vermiş olan yerel mahkemenin kararını 3461 sayılı Kanun'un 13'üncü

²²⁷ İlam metni için bkz. <http://www.hukukturk.com/yarg%C4%B1tay-kararlar%C4%B1?q=spor%20tahkim%20kurulu> Erişim Tarihi: 29.10.2015.

maddesinde geçen “Tahkim kurulu, federasyon ve kulüpler veya kulüplerle oyuncular veya iki kulüp arasında çıkacak ihtilaflar ile ceza kurulu kararlarım, ilgililerin itirazı üzerine inceleyerek kesin karara bağlar.” şeklindeki düzenlemesi ile 14’üncü maddesinde geçen “Tahkim kurulu, genel kurulca dört yıl süre ile seçilecek hukukçu beş üyeden teşekkül eder. Kurul kendi arasından bir başkan seçer. Genel kurul ayrıca aynı vasıfta üç yedek üye seçer. Kurul kararları kesindir.” şeklindeki düzenlemesine dayanarak onaylamıştır.

Yukarıda, Türkiye Futbol Federasyonu bölümü altında ayrıntılı şekilde anlatıldığı ve tablo ile de gösterildiği üzere TFF’nin kuruluşu ve görevlerine ilişkin olarak sırasıyla 3461 ve 3813 sayılı kanunlar düzenlenmiş olup son olarak ise 5894 sayılı Kanun yürürlüğe girmiştir. 5894 sayılı Kanun’un yürürlükte olduğu dönemde Anayasa Mahkemesi, TFF Tahkim Kurulu kararlarının hukuki niteliği hakkında önemli bir karar vermiştir. Anayasa Mahkemesi’nin 26.02.2011 tarih ve 27858 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, 06.01.2011 tarih ve 2010/61 E., 2011/7 K. sayılı ilamıyla 5894 sayılı Kanun’un 6’ncı maddesi hakkında verdiği iptal kararı, ilgili maddenin 1, 2, 3 ve 4’üncü fıkralarının, T.C. Anayasası’nın 7, 9, 10, 36, 38, 125 ve 138’inci maddelerine aykırılığı iddiasıyla yerel mahkeme aracılığıyla yapılan somut norm denetimi neticesinde verdiği karardır.

Anayasa Mahkemesi’ne başvuru, Ankara 4’üncü Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından yapılmış olup yerel mahkemede görülen davanın konusunu ise TFF Yönetim Kurulu kararına karşı tarafların TFF Tahkim Kurulu’na başvurusunda TFF Tahkim Kurulu’nun verdiği itirazın reddi kararı oluşturmaktadır. Ankaraspor A.Ş. Spor Kulübü, TFF Yönetim Kurulu’nun 06.09.2009 tarih ve 57 sayılı kararı ile bir alt kümeye düşürülerek üç yıl da müsabakalardan men edilince kulüp, bu karar aleyhine TFF Tahkim Kurulu’na itiraz etmiştir. TFF Tahkim Kurulu ise 06.10.2009 tarih ve 531/533 sayılı karar ile Ankaraspor A.Ş. Spor Kulübünün itirazının reddi yönünde karar vermiştir. TFF Tahkim Kurulu’nun 531/533 sayılı kararına karşı ilgili spor kulübü, hem mutlak butlanla TFF Tahkim Kurulu kararının iptalinin sağlanması hem de maddi, manevi tazminat istemiyle yerel mahkeme olarak Ankara 4’üncü Asliye Hukuk Mahkemesi’nde dava açmıştır. Bu uyuşmazlıkta yerel mahkeme, uyuşmazlığın çözümünde uygulanacak olan 5894 Sayılı Kanun’un 6’ncı maddesinin 1, 2, 3 ve 4’üncü

fikralarını²²⁸ T.C. Anayasası'na aykırı görmüş ve dosyayı Anayasa Mahkemesi'ne göndererek ilgili fıkraların iptalini talep etmiştir²²⁹.

Çalışma konumuza ilişkin kısım olan “*Tahkim Kurulu kendisine yapılan başvuruları kesin ve nihai olarak karara bağlar. ve bu kararlar aleyhine yargı yoluna başvurulamaz.*” şeklindeki 4’üncü fıkrasına ilişkin olarak davacı taraf ve yerel mahkeme T.C. Anayasası’nın 9, 36 ve 125’inci maddelerine aykırılığı öne sürmüştür²³⁰. Bu aykırılık iddiasına dayanak olarak ise Anayasa Mahkemesi’nin 19.03.2010 tarih ve 27526 sayılı Resmi Gazete yayımlanan, 02.07.2009 tarih, 2006/118 E., 2009/107 K. Sayılı ilamını²³¹ göstererek bu ilamda Anayasa Mahkemesi’nin, herkesin meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercilerinde davacı veya davalı olarak iddia ve savunmalarını öne sürerek adil yargılanma hakkına sahip olduğunu, idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun da açık olması gerektiğini ifade etmiştir.

Anayasa Mahkemesi, dosyanın esasına girerek öncelikle T.C. Anayasası’nın 9’uncu maddesinde yerini bulan ve yargı yetkisinin Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılabileceğine vurgu yapmıştır. Anayasa Mahkemesi, bağımsız

²²⁸ 5894 sayılı Kanunun 6’ncı maddesinin ilk dört fıkrası şu şekildeydi;

“ (1)*Tahkim Kurulu, Bu Kanun uyarınca bağımsız ve tarafsız bir zorunluluk Tahkim mercii olup TFF'nin en üst hukuk kuruluudur. Ve TFF Statüsü ve ilgili talimatlarda belirtilen nitelikteki uyuşmazlıklar ile ilgili nihai karar merciidir.*

(2) *Tahkim Kurulu, TFF Statüsü ve ilgili talimatlar uyarınca karar verme yetkisine sahip kurul ve organlar tarafından verilecek kararları nihai olarak inceleyerek münhasıran karara bağlar. Tahkim Kurulu'na başvuru süreci TFF Talimatlarının yayınından veya itiraz edilen kararın tebliğinden itibaren 7 gündür.*

(3) *Tahkim Kurulu'nun oluşumu, görev, yetki, hak ve sorumlulukları ile üyelerin sahip olması gereken nitelikler TFF Statüsünde belirlenir. Tahkim Kurulu'nun işleyişi ve usul kuralları TFF tarafından çıkarılacak talimatta yer alır.*

(4) *Tahkim Kurulu kendisine yapılan başvuruları kesin ve nihai olarak karara bağlar. Ve bu kararlar aleyhine yargı yoluna başvurulamaz.*”

²²⁹ T.C. Anayasasının 7’nci maddesi yasama yetkisinin Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olduğunu ve bu yetkinin devredilemeyeceğini; 9’uncu maddesi yargı yetkisinin Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılabileceğini; 10’uncu maddesi, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeden herkesin kanun önünde eşit olduğunu; 36’ncı maddesi, herkesin hak arama özgürlüğüne ve adil yargılanma hakkına sahip olduğunu; 38’inci maddesi, suç ve cezalara ilişkin temel ilkeleri; 125’inci maddesi, anayasal istisnalar dışında kural olarak idarenin her türlü işlem ve eylemlerine karşı yargı yolunun açıklığı olduğunu, idari yargı denetiminin hukukilik denetimi olabileceğini, belirli şartlar altında idari yargı yerlerince yürütmenin durdurulması kararı verilebileceğini, idarenin yaptığı işlem veya eylemlerle verdiği zararları karşılayacağını; 138’inci maddesi ise mahkemelerin bağımsızlığını düzenlemiştir. İlgili maddelerin tam metni için bkz. https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa_2011.pdf Erişim Tarihi: 15.11.2015.

²³⁰ Zaten Anayasa Mahkemesi de ilk üç fıkranın yerel mahkemenin gördüğü davada uygulanma imkânının olmadığından bahisle ilk üç fıkra için aykırılık iddiasını ilk incelemede reddetmiştir.

²³¹ Anayasa Mahkemesi’nin bu ilamı hakkında, çalışmamız içerisinde Bağımsız Spor Federasyonlarının Hukuki Niteliği başlığı altında ayrıntılı açıklama yapılmıştır.

mahkemelerce yapılacak yargılamanın da herkes açısından bir güvence oluşturabilmesi için 36'ncı maddesinde geçen *“Herkes, meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir. Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınamaz.”* düzenlemesi uyarınca adil yargılamanın yargı mercilerince gerçekleştirilebileceğini belirtmiştir. Dolayısıyla dava yoluyla kişilerin hak arama özgürlüğüne sahip olabileceği, uğranılan bir haksızlığa veya zarara karşı da en etkili savunmanın yargı mercileri önünde olabileceğini, adil yargılamanın ön koşulunun sadece bu şekilde gerçekleştirilebileceğini özellikle vurgulamıştır. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesi, yerel mahkemenin iddiasına dayanak olarak gösterdiği Anayasa maddelerinin dışında bir madde olan 141'inci maddeye de dikkati çekerek davaların en az gider ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması görevinin yargıya verildiğini de ayrıca açıklama gereği duymuştur.

Bahsettiğimiz açıklamaları yaptıktan sonra ise Anayasa Mahkemesi, yasa koyucunun futbol alanındaki uyuşmazlıkların çözümünde görevli ve yetkili mahkemeye başvurmadan önce TFF Tahkim Kurulu'na başvurma yükümlülüğünü getirmesi amacının sadece alternatif bir çözüm yolu olabileceği ve bunun da ötesine geçemeyeceğini hükme bağlamıştır. Dolayısıyla Anayasa mahkemesi, kısaca 5894 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesinin 4'üncü fıkrasında geçen ve TFF Tahkim Kurulu kararları aleyhine yargı yoluna gidilemeyeceğini düzenleyen kısmın amacını aşacak bir düzenleme olduğundan bahisle T.C. Anayasası'nın 9, 36, 125 ve 141'inci maddeleri ortaya konulan temel ilkeler karşısında hukuken mümkün olamayacağını belirtmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin 06.01.2011 tarih ve 2010/61 E., 2011/7 K. sayılı ilamında da görüleceği üzere Anayasa Mahkemesi, 5894 sayılı Kanun'un md. 6/4 düzenlemesinde geçen *“Tahkim Kurulu kendisine yapılan başvuruları kesin ve nihai olarak karara bağlar ve bu kararlar aleyhine yargı yoluna başvurulamaz.”* şeklindeki hükmün, *“ve bu kararlar aleyhine yargı yoluna başvurulamaz.”* kısmını, TFF Tahkim Kurulu'nun nitelik olarak mahkeme olmadığından, mahkeme dışındaki bir idari teşkilatın, birimin ise verdiği kararlara karşı yargı yolunun kapatılamayacağından, kapatılması durumunda ise anayasa ile güvence altına alınan hak arama özgürlüğü, adil

yargılanma hakkı, idarenin yargıya bağımlılığı gibi birçok temel ilkeye aykırılığın oluşacağından bahisle iptal etmiştir²³².

Sonuç olarak denilebilir ki, Anayasa Mahkemesi'nin bahsettiğimiz iptal kararını verdiği 06.01.2011 tarihinden, TBMM'nin T.C. Anayasası md. 59/son düzenlemesi ile TFF Tahkim Kurulu kararlarına karşı yargı yolunu kapattığı tarih olan 17.03.2011'e kadar TFF Tahkim Kurulu kararları aleyhine yargı yolu açılmıştır.

2.3.4.2. TFF Tahkim Kurulu Kararları Konusunda Anayasal Güvence Dönemi

Anayasa Mahkemesi'nin, 5894 sayılı Kanun'un md. 6/4 düzenlemesinde geçen *"Tahkim Kurulu kendisine yapılan başvuruları kesin ve nihai olarak karara bağlar ve bu kararlar aleyhine yargı yoluna başvurulamaz."* şeklindeki hükmünde geçen *"ve bu kararlar aleyhine yargı yoluna başvurulamaz."* kısmını 06.01.2011 tarih ve 2010/61 E., 2011/7 K. sayılı kararıyla iptal etmesinin üzerine TBMM, 17.03.2011 tarih ve 6214 sayılı Kanun'un 1'inci maddesiyle T.C. Anayasası'nın 59'uncu maddesine son fıkra olarak *"Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Tahkim kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz."* düzenlemesini eklemiştir²³³.

TBMM'nin TFF Tahkim Kurulu kararları aleyhine yargı yolunu kapatan düzenlemesi ile TFF Tahkim Kurulu kararları anayasal güvenceye bağlanmıştır. Anayasal güvenceye bağlanması ile güdülen amacın ise FIFA'nın, ulusal federasyonların hukuk kurullarında aranan bağımsız ve tarafsız yargı merci olmasının sağlanmasını şart olarak belirlemesi gereğinden kaynaklanmaktadır. FIFA, 20.12.2005 tarih ve 1010 sayılı sirküleri ile ulusal federasyonlara bağımsız ve tarafsız yargı merci olabilmenin şartlarını beş madde ile duyurmuştur. Bunlar, tahkim heyetinin oluşumunda

²³² Anayasa Mahkemesi, itiraza konu olan ilk cümle hakkındaki itirazı, *"İtiraz konusu kuralın ilk cümlesinde geçen 'kesin' ibaresi, Tahkim Kurulunun incelediği konularda vermiş olduğu kararların biçimsel yönden kesin, uygulanabilir ve bağlayıcı nitelikte olduğunu ifade etmekte, 'nihai' ibaresi ise Kurul'un TFF içerisinde başvurulacak en son merci olduğunu belirtmektedir. Buna göre, Tahkim Kurulu tarafından verilen kararların TFF içinde kesin ve nihai olması, savunma ve hak arama özgürlüklerini sınırlandırmayacağı gibi, yargı yoluna başvurulmasını da engellemez. Bu nedenle, kuralın bu bölümüne yönelik iptal isteminin reddi gerekir."* şeklindeki hükmü ile reddetmiştir.

²³³ Anayasa Mahkemesi, 5894 sayılı Kanun'un md. 6/4 düzenlemesini iptal etmeden önce 02.07.2009 tarih, 2006/118 E., 2009/107 K. sayılı ilamıyla 3289 sayılı SGMTHK'da değişiklik yapmış olup ilgili değişikliğe ilişkin ayrıntılı açıklamalar yukarıda, bağımsız spor federasyonları konusunda, ayrıca yapılmıştır.

tarafların eşit etkiye sahip olması, bağımsız ve tarafsız bir tahkim heyeti oluşturulmasının sağlanması, adil yargılama hakkının gerçekleştirilmesi, çekişmeli yargılamanın varlığı, taraflara eşit muamelede bulunma olarak sayılmıştır²³⁴. Dolayısıyla TBMM, Anayasa Mahkemesi'nin 06.01.2011 tarih ve 2010/61 E., 2011/7 K. sayılı kararıyla 5894 sayılı Kanun'un md. 6/4 düzenlemesini iptal etmesi ile TFF Tahkim Kurulu kararlarının bağlayıcılığı konusunda oluşan boşluğu doldurmak istemiş ve tekrar Anayasa Mahkemesi'ne konu olmaması için bahsettiğimiz değişikliği gerçekleştirmiştir.

17.03.2011 tarih ve 6214 sayılı Kanun'un 1'inci maddesiyle T.C. Anayasası'nın 59'uncu maddesine son fıkra eklenmesi ile yapılan değişikliğin gerekçesi de TFF Tahkim Kurulu kararlarına karşı yargı yolunun kapatılması gereğini açıkça ortaya koymaktadır. TBMM'nin 25'inci dönem, 5'inci yasama yılında gerçekleştirdiği değişiklik gerekçesinde bütün spor branşlarının uluslararası bağlamda örgütlendiği ve artık spor branşları konusunda küresel kuralların egemen olduğu belirtilerek spor dallarındaki uyuşmazlıklarda süratli ve kesin bir şekilde çözüm yolu benimsenmesi gereğine vurgu yapılmıştır. Ayrıca yargılamanın olağan mahkemelerde yapılması durumunda karşılaşılabilecek durumlar da belirtilerek, yani belirli bir zaman diliminde oynanması zorunlu olan spor müsabakalarına ilişkin uyuşmazlıkların kısa süre içerisinde kesin ve nihai olarak karara bağlanmaması halinde, ilgili ligin veya organizasyonun başarılı bir şekilde sonuçlandırılmasının mümkün olamayacağı açıklanmıştır. Dolayısıyla TBMM, sporda tahkimin varlığını spor sürecinin zamanında tamamlanmasına katkı sağlayacağı ve bu yönüyle de uyuşmazlığın taraflarında adalet duygularını tatmin edeceğini belirtmiştir. TBMM'nin yaptığı değişiklik gerekçesinde genel olarak kaleme aldığı bu nedenler dışında ayrıca ve açıkça TFF'nin UEFA ve FIFA'ya bağlı olarak faaliyetlerini yürüttüğü de belirtilerek UEFA ve FIFA'nın koyduğu kurallara uyulmasının da şart olduğu belirtilmiştir. Aksi halde karşılaşılabilecek problemlerden örnekler verilerek devam eden lig ve Avrupa maçları açısından çeşitli sıkıntıların olabileceği vurgulanmıştır²³⁵.

²³⁴ Talat Emre Koçak, *Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2007, 54.

²³⁵ TBMM'nin ilgili değişiklik maddesinin gerekçesi için bkz. <https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d23/c096/tbmm23096077ss0697.pdf> Erişim Tarihi: 20.11.2015.

TBMM tarafından T.C. Anayasası'nın 59'uncu maddesinde yapılan değişiklik sonrasında Anayasa Mahkemesi başta olmak üzere diğer yüksek mahkemeler de TFF Tahkim Kurulu'nun yetki alanına giren konularda konu bakımından yetkisizlik kararı vermeye başlamıştır.

Anayasa Mahkemesi, TBMM tarafından yapılan ve yukarıda bahsettiğimiz kanun değişikliğinin ardından hangi spor tahkim kurulunun görev alanına girerse girsin Anayasaya uygunluk denetimi yapmamış ve konu bakımından yetkisizlik kararı vermiştir. Yukarıda, bağımsız federasyonlar açısından tahkim kurulu başlığı altında ayrıntılı şekilde bahsettiğimiz üzere Anayasa Mahkemesi 19.12.2013 tarih ve 2013/850 başvuru numarası ile İstanbul 36. Asliye Ceza Mahkemesi vasıtasıyla yapılan bireysel başvuruda konu bakımından yetkisizlik kararı vermiştir. Aynı şekilde Yargıtay 13'üncü Hukuk Dairesi Başkanlığı da, futbolcuya spor kulübü tarafından verilen para cezasına karşı yerel mahkemeye başvurulması neticesinde yerel mahkemenin ilgili uyuşmazlığın UÇK'nın yetkisi alanına girmesi nedeniyle davayı reddetmesi üzerine yapılan temyiz incelemesinde 26.06.2013 tarih, 2013/9455 E., 2013/17466 K. sayılı ilamında²³⁶ ilgili uyuşmazlığın UÇK görev alanında değil de TFF Tahkim Kurulu'nun görev alanında olması gerektiğinden bahisle yerel mahkeme kararını bozmuştur.

Tam olarak TFF Tahkim Kurulu kararlarının hukuki mahiyetiyle alakalı olmasa da, Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu kararlarıyla alakalı olsa da, Anayasa Mahkemesi'nin 2012/620 Başvuru Numarası ile yapılan bireysel başvuru hakkında 12.02.2012 tarihinde verdiği kararın TBMM tarafından T.C. Anayasası'nın 59'uncu maddesinde yapılan değişiklik sonrasında alınmış olması hasebiyle konumuz içeriğinde bahsetmekte yarar olacağı kanaatindeyiz. Anayasa Mahkemesi'nin verdiği karar, Spor Genel Müdürlüğü Merkez Ceza Kurulu'na verilen disiplin cezasına karşı ilgilinin Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu'na itiraz başvurusundan sonuç alamadığına ve bu durumun da Anayasa'nın 36'ncı maddesi ile tanımlanan adil yargılanma hakkının²³⁷ ihlal edildiğine, Tahkim Kurulunun tarafsız ve bağımsız olmadığına ilişkin olarak yapılan bireysel başvuru neticesinde alınmıştır. Anayasa Mahkemesi, yaptığı inceleme neticesinde T.C. Anayasası'nın md. 59/son düzenlemesi ile tahkim kurulu kararlarının

²³⁶ İlgili ilam metni için bkz. <http://www.hukukturk.com/yarg%C4%B1tay-kararlar%C4%B1?q=spor%20tahkim%20kurulu>

²³⁷ T.C. Anayasası md. 36: "*Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.*"

kesin olduğunun ve bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamayacağına hüküm altına alındığına vurgu yaparak 6216 sayılı Anayasa Mahkemesi'nin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un²³⁸ md. 45/3 uyarınca konu yönünden yetkisizlik kararı vermiştir. Dolayısıyla başta Anayasa Mahkemesi somut norm denetimi yoluyla veya bireysel başvuru yoluyla önüne gelen uyuşmazlıklarda verdiği kararlar olmak üzere Yargıtay da ve doğal olarak yerel mahkemeler de T.C. Anayasası'nın 59'uncu maddesinin son fıkrasına getirilen *“Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Tahkim kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz.”* şeklindeki düzenleme sonrasında konu yönünden yetkisizlik kararları vermişlerdir.

Yukarıda saydığımız yüksek derece mahkeme kararlarında da görüleceği üzere ya yerel mahkemeler ya da yüksek derece mahkemeler TFF Tahkim Kurulu'nun görev alanına giren uyuşmazlıklar konusunda konu yönünden yetkisizlik kararları vererek aslında TFF Tahkim Kurulu'nun, T.C. Anayasası'nın 59'ncü maddesinde de geçtiği gibi esasen zorunlu alternatif çözüm yolu olduğunu teyit etmektedirler.

Yukarıda, TFF Tahkim Kurulu'nun hukuki niteliği konusunda TFF Tahkim Kurulu'nun organik anlamda mahkeme olamayacağından, zorunlu alternatif çözüm yolu sayılabileceğinden bahsetmiştik. Uyuşmazlık çözüm yollarından olan ve genel itibariyle adli yargı kolunda, ceza yargılaması dışında kabul edilen olağan tahkim yolu ile TFF Tahkim Kurulu'nun yapmış olduğu yargılama arasında çeşitli farklılıklar bulunmaktadır. Dolayısıyla TFF Tahkim Kurulu kararları ve olağan tahkim yolu hakkında açıklamalar yapılmasında yarar olacağı kanaatindeyiz.

2.3.4.3. TFF Tahkim Kurulu Kararları ve Olağan Tahkim

Genel kural, T.C. Anayasası'nın 9'uncu maddesinde de belirtildiği üzere yargılama yetkisinin Türk milleti adına bağımsız mahkemelerce gerçekleştirilmesidir. Hatta Anayasanın 138'nci maddesinde bağımsız mahkemelerden ne anlaşılması gerektiği belirtilerek, bağımsızlık özelliği *“Hâkimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanı kanaatlerine göre hüküm verirler.”*

²³⁸ Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun, (2011), T.C. Resmi Gazete, 27894, 03 Nisan 2011.

Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz. Görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz. Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez.” şeklindeki düzenleme ile anayasal güvence altına alınmıştır. Dolayısıyla gerçek veya tüzelkişiler haklarını arama konusunda bağımsız mahkemelere başvurmak zorundadırlar.

Uyuşmazlıkların çözümü konusunda genel kural, mahkemelerin görevli olması şeklinde olsa da bu kuralın istisnası da bulunmaktadır. Yani uyuşmazlığın çözümlenmesi konusunda tarafların bağımsız mahkemelere başvurmama hakkı bulunmaktadır. Bu durum bazen ihtiyari tahkim bazen ise zorunlu tahkim yolu şeklinde olmaktadır. Uyuşmazlığın çözümlenmesini hakeme bırakabilme konusunda tarafların serbest iradesi söz konusuysa ihtiyari tahkimden bahsedilebilirken hukuken hakeme başvurma konusunda irade serbestisi yoksa ve zorunluluk mevcutsa zorunlu tahkimden söz edilebilecektir.²³⁹

Tahkim, kural olarak cezai ve idari uyuşmazlıklar konusunda ve çekişmesiz yargı alanında başvurulabilen bir yol değildir. Dolayısıyla tahkim, istisnai düzenlemeler bir tarafa bırakılırsa²⁴⁰ özel hukuk alanında çekişmeli yargı konusundaki uyuşmazlıklarda mümkün olacaktır²⁴¹. Ceza hukuku alanında tahkim uygulaması mümkün olmamakla birlikte kimi idari dava türleri konusunda yasa koyucu adli yargıyı görevli saymaktadır. *Berk'in*²⁴² de özellikle üzerinde durduğu ve bizim de yukarıda TFF Hukuki Niteliği başlığı altında anlattığımız üzere, her ne kadar TFF kısmen özel hukuk tüzelkişiliği özelliği taşıyor olsa da, hatta tamamen özel hukuk tüzelkişisi olarak görülse de yaptığı

²³⁹ Özelçi, 155; Tahkim konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. Baki Kuru, Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz, *Medeni Usul Hukuku*, Yetkin Yayınları, Ankara 2004, 933 vd.

²⁴⁰ Örneğin, T.C. Anayasası'nın 125'inci maddesi ve 2575 sayılı Danıştay Kanunu md. 24/1-f ile 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu md. 2/1-c düzenlemesi uyarınca idari bir işlem olmasına rağmen kamu imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümü konusunda taraflar tahkim yolu öngörmüşlerse tahkim kurulu yetkili olabilmektedir. Kamu imtiyaz sözleşmeleri konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. Şeref Gözübüyük, *Yönetmelik Yargı*, Turhan Kitabevi, Ankara 2013, 149-152.

²⁴¹ Özelçi, 155.

²⁴² Berk, *Türkiye Futbol Federasyonunca Çözümlenen Uyuşmazlıkların Niteliği Bakımından Değerlendirilmesi*, 79.

işlemler idari işlem özelliği taşımaktadır²⁴³. Hatta TFF Tahkim Kurulu'nun henüz olmadığı zamanlarda TFF işlemleri aleyhine idari yargının görevli olması da aslında TFF işlemlerinin idari işlem olduğunu ortaya koymaktadır.

Kanun koyucunun idari işlemler aleyhine adli yargı alanını görevli sayması veya idari işlemler konusunda tahkim konusunu düzenleyebilmesi idari işlemler aleyhine tahkim yolunun olmadığı yönündeki genel kurala aykırılık oluşturmaktadır. Anayasa Mahkemesi bu konuda kanun koyucuya belirli sınırlar koymuştur. Şöyle ki Anayasa Mahkemesi, 15.05.1997 tarih, 1996/72 E., 1997/51 K. sayılı ilamıyla²⁴⁴ öncelikle idari yargı ile adli yargının görev alanını ayrıntılı olarak belirttikten sonra yasa koyucunun idari ve adli yargı görev alanları içerisinde aktarım yapabileceğini belirterek bunun şartının ise haklı neden ile kamu yararı olduğunu belirtmiştir. Bunun dışında Anayasa Mahkemesi, 02.06.2011 tarih, 2008/88 E., 2011/85 K. sayılı ilamıyla²⁴⁵ kanun koyucunun kişisel, siyasal ya da başka bir saklı amaç güderek yetki saptırması yoluna gitmeden haklı neden ve kamu yararı gözeterek kanunda değişiklikler yapma konusunda serbesti alanının olduğunu vurgulamıştır. Dolayısıyla idari yargının görev alanında bulunması gereken bir idari işlem aleyhine haklı nedenin ve kamu yararının bulunması durumunda adli yargının görevli olarak düzenlenmesi hukuka, anayasaya aykırı olmayacaktır. Bu açıklamalardan yola çıkılarak da TFF'nin hukuki niteliğine takılmaksızın bizim de savunduğumuz görüş uyarınca TFF'nin yaptığı işlemler idari işlem ise Anayasa Mahkemesi'nin yukarıda belirttiğimiz kararlarında da görüldüğü üzere yasa koyucunun hukuki tasarrufu neticesinde uyuşmazlığın çözümü konusunda tahkim yolu öngörülmüştür. Yaptığı işlemler idari işlem değilse de zaten adli yargı alanındaki bir uyuşmazlık konusunda tahkim kurulunun görevli olması normal olacaktır.

²⁴³ Yargıtay 13'üncü Daire Başkanlığı ise 17.05.2006 tarih, 2006/3275 E., 2006/8056 K. sayılı ilamıyla tam tersi yönde karar vererek ilgili dönemde yürürlükte olan 3813 sayılı Kanun'dan kaynaklanan uyuşmazlıklar konusunda, sırf TFF'yi özel hukuk tüzelkişiliği saydığından ötürü idari yargı alanını görevsiz görerek adli yargı alanının görevli olduğu yönünde karar vermiştir. TFF Tahkim Kurulu kararları hususunda çıkabilecek uyuşmazlıkların yargısal denetim imkanı artık olmadığından dolayı yargı yolu belirlemesine ilişkin ayrıntılı açıklamalara, tartışmalara gerek olmadığı kanaatindeyiz.

²⁴⁴ Kararın tam metni için bkz. <http://www.kararlaryeni.anayasa.gov.tr/Karar/Content/8cd3ccec-a9ed-4cdf-b8f9-91ed5a585d0b?excludeGerekce=False&wordsOnly=False> Erişim Tarihi: 20.11.2015.

²⁴⁵ Kararın tam metni için bkz. <http://www.kararlaryeni.anayasa.gov.tr/Karar/Content/ce8ac36e-8139-491f-9b69-6ede8a9d4ec0?excludeGerekce=False&wordsOnly=False> Erişim Tarihi: 20.11.2015.

Sonuç olarak, TFF Tahkim Kurulu, aslında birer idari işlem mahiyetinde olan TFF organlarının verdiği kararlar aleyhine başvuru yapılabilen ve özel olarak kanun koyucu tarafından düzenlenmiş bir zorunlu tahkim yoludur.

TFF Tahkim Kurulu'nun görev alanı, kapsamı konusunda ayrıntılı bilgiler yukarıda verildiğinden dolayı TFF Tahkim Kurulu'ndan ziyade TFF Tahkim Kurulu'nun verdiği kararlarının mahiyetinden bahsedecek olursak kararların mahkeme ilamı yerine geçip geçemeyeceğini anlatmak yerinde olacaktır. Zira, T.C. Anayasası'nın 59'uncu maddesine Spor Tahkim Kurullarınca alınan kararlara karşı yargı yolunun kapatılmasından önceki dönem için TFF Tahkim Kurulu kararlarının idari işlem olup olmaması, uyuşmazlık konusunda görevli yargı yolunun belirlenmesi açısından önemli olsa da T.C. Anayasası'nın 59'uncu maddesine son fıkra eklemesinden itibaren artık bu ayrımın bir öneminin de kalmadığı kanaatindeyiz.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 407'nci maddesiyle 444'üncü maddeleri arasında genel olarak tahkim düzenlenmekte olup TFF Tahkim Kurulu'nu bu kanun çerçevesinde değerlendirmek mümkün olmayacaktır. Zira yukarıda bahsettiğimiz gibi hem spor tahkim kurulları anayasal güvenceye bağlanmış, özel olarak düzenlenmiş hem de TFF Tahkim Kurulu konusunda özel kanuni düzenleme olan 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'da 6100 sayılı Kanun'a bu konuda bir atıf bulunmamaktadır²⁴⁶. TFF Tahkim Kurulu konusunda 6100 sayılı Kanun'a genel tahkim yolu konusunda atıf bulunsaydı dahi durum yine de değişmeyecekti. Zira, 6100 sayılı Kanun çerçevesinde düzenlenen tahkim yolu neticesinde hakemler tarafından alınan kararlar aleyhine aynı kanunun 439'uncu maddesine göre iptal davası yoluna gidilebilmektedir²⁴⁷. Oysa ki yukarıda ayrıntılı olarak bahsettiğimiz üzere TFF Tahkim Kurulu kararları aleyhine yargı yolu kapalı olup kararları kesindir. Dolayısıyla TFF Tahkim Kurulu ve verdiği kararlar, olağan tahkimden ve tahkimce verilen kararlardan farklıdır.

²⁴⁶ 6100 sayılı Kanun'a yalnızca Tahkim Kurulu Talimatı'nın 14'üncü maddesinin 2'nci fıkrasında atıf yapılmış olup bu atıf ise TFF Tahkim Kurulu kararları aleyhine kararların açıklanması, maddi hataların düzeltilmesi ve yargılamanın iadesi hakkındaki hükümler konusunda yapılmıştır.

²⁴⁷ Çalışmamızın bütünlüğünü bozmamak için ve başka bir çalışma alanına girmesi nedeniyle uyuşmazlıkların alternatif çözüm yollarından biri olan tahkim yolu hakkında fazla bir bilgi verilmemiştir. Tahkim Yolu konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. Balcı, 103-241.

TFF Tahkim Kurulu kararları kesin olmakla birlikte, bu kararların ilam hükmünde sayılmaması kanaatimizce büyük bir çelişki içermektedir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 15.12.2004 tarih ve 2004/ 13-722 E., 2004/707 K. sayılı ilamıyla²⁴⁸ TFF Tahkim Kurulu kararlarının, kanunda geçen ve kesin olduğu yönündeki düzenlemenin sadece, bu kararların başka hiçbir merci nezdinde tartışılmayacağı ve uyuşmazlık konusu yapılamayacağı anlamına geldiğini belirterek bağımsız mahkemeler tarafından verilen ilamlardan sayılamayacağını hükme bağlamış ve konuya tam açıklık getirmiştir. TFF Tahkim Kurulu'nun verdiği kararların uyuşmazlık çözümlemesi olduğundan yana bir kuşku bulunmamakla birlikte bu kararların ilam olarak görülmemesi, kanaatimizce TFF Tahkim Kurulu'nun organik olarak mahkeme olmadığının sonucudur. Yukarıda, TFF Tahkim Kurulu'nun hukuki niteliği konusunda ayrıntılı olarak açıkladığımız gibi TFF Tahkim Kurulu her ne kadar organik anlamda bağımsız mahkeme olmasa da verdiği kararların hem niteliği hem niceliği ortadadır. TFF Tahkim Kurulu, uyuşmazlık çözümlemesi yaparak işlevsel mahiyette aslında mahkeme görevi yapmakta olup verdiği kararların dış dünyadaki etkisine de bakıldığında kesinlik özelliği bulunmaktadır. Buna rağmen TFF Tahkim Kurulu kararlarının ilam mahiyetinde olmaması, verdiği kararların icrasını zorlaştıracaktır. Öyle ki, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun²⁴⁹ 38'inci maddesinde ilam mahiyetinde belgeler sınırlı sayıda sayılmıştır²⁵⁰. Mahkeme kararları dışında yer alan ve ilam sayılan belgelere bakıldığında bunların hiçbirinin uyuşmazlığın çözümü konusunda belirli yargısal yollardan geçilerek verilen kararlar olmadığı ortadadır. TFF Tahkim Kurulu ise tıpkı mahkemelerin görev alanında olduğu gibi önüne gelen uyuşmazlıkları çözümlemekte ve kararını kesin şekilde vermektedir. Buna rağmen hem 5894 sayılı Kanun'da hem de 2004 sayılı Kanun'da tahkim kurulu kararlarının ilam niteliğindeki belgelerden olduğunun düzenlenmemesi, *Koçak'ın*²⁵¹ da aynı yöndeki görüşü uyarınca TFF Tahkim Kurulu gibi bir organın verdiği ve kesin olan kararların ilam niteliğinde olmaması, futbol yargısı alanında ciddi bir hukuk boşluğu oluşturmaktadır. İlgili boşluğun en kısa sürede özellikle 5894 sayılı Kanunda yapılacak

²⁴⁸ Kararın tam metni için bkz. <http://www.hukukturk.com/yarg%C4%B1tay-kararlar%C4%B1?bd=15.12.2004&ed=15.12.2004&q=tahkim&Merci=4056> Erişim Tarihi: 25.11.2015.

²⁴⁹ İcra Ve İflas Kanunu, (1932), T.C. Resmi Gazete, 2128, 19 Haziran 1932.

²⁵⁰ Madde 38,

“İlam Mahiyetini Haiz Belgeler;

Mahkeme huzurunda yapılan sulhlar, kabuller ve para borcu ikrarını havi re'sen tanzim edilen noter senetleri, istinaf ve temyiz kefaletnameleri ile icra dairesindeki kefaletler, ilamların icrası hakkındaki hükümlere tabidir. Bu maddedeki icra kefaletleri müteselsil kefalet hükmündedir”

²⁵¹ Koçak, 227, 228.

düzenleme ile doldurularak TFF Tahkim Kurulu kararlarının da ilam niteliğinde olduğunun belirtilmesi gerekmektedir. Aksi halde kararların icrası konusunda yukarıda da belirttiğimiz gibi, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 15.12.2004 tarih ve 2004/ 13-722 E., 2004/707 K. sayılı ilamında da geçtiği üzere, ilamlı icra yoluyla takip²⁵² yapılamayacaktır.

TFF Tahkim Kurulu kararlarının kesin olmasına rağmen verdiği kararların ilam hükmünde olmaması çelişki oluşturmakla birlikte bu kararlar alınırken adil yargılanma hakkı gibi birçok temel konuda ihlalin olması durumunda, savunma hakkının kısıtlanması hallerinde dahi bu kararlar aleyhine idari ve yargısal denetimin olmaması TFF Tahkim Kurulu kararlarının Hukuk Devleti İlkesi çerçevesinde ayrı bir tartışma gerektirmektedir. Çalışma alanımız gereği fazla ayrıntıya girmeden denilebilir ki İsviçre Federal Mahkemesi dahi CAS kararlarını belirli ve sınırlı sayıda sebepler²⁵³ dâhilinde açılan iptal davası yoluyla denetleyebiliyorsa TFF Tahkim Kurulu kararlarının da sınırlı sayıda belirtilecek nedenler kapsamında denetime tabi tutulabilmesi gerekmektedir²⁵⁴. Fakat TFF Tahkim Kurulu kararları aleyhine yargısal denetim konusunda yalnızca TFF Tahkim Kurulu Talimatı'nın 14'üncü maddesinin 2'nci fıkrasında kararların açıklanması, maddi hataların düzeltilmesi ve yargılamanın iadesi konularında 6100 sayılı Kanun'a atıf yapılmış olup yargılamanın iadesi konusunda TFF Tahkim Kurulu'nun mu yoksa genel mahkemenin mi yetkili olduğu konusu açıklık kazanmamıştır. Şayet yargılamanın iadesi konusunda yine TFF Tahkim Kurulu yetkili olacaksa ilgili atfın da bir önemi bulunmayacaktır. Zira kararı vermiş olan bir makamın, yargılamanın iadesine gerek olup olmadığını incelemesi denetim bakımından sağlıklı sonuçlar doğurmayacaktır. Dolayısıyla denilebilir ki, maddi hataların düzeltilmesi ile kararın açıklanması zaten uyuşmazlığın içeriğiyle alakalı olmadığından ihtiyaç duyulabilecek denetim sağlanamayacaktır, yargılamanın iadesi konusu da hukuksal denetimi sağlamaktan uzak olacaktır.

²⁵² İlamlı icra yoluyla takip konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. Baki Kuru, *İcra Ve İflas Hukuku*, Türkmen Kitapevi, İstanbul, 2006, 762-837; Baki Kuru, Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz, *İcra Ve İflas Hukuku – Ders Kitabı*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2012, 388-418.

²⁵³ İlgili sebepleri, tahkim heyetinin usulüne uygun olarak oluşturulmaması, heyetin taleplerden bazılarını karara bağlamadan hüküm vermesi, uyuşmazlığın taraflarına eşit davranılmaması veya savunma hakkının ihlal edilmesi, heyetin yetkili olmadığı bir konuda karar vermesi ve verilen kararın kamu düzenine aykırı olması şeklinde sayabiliriz.

²⁵⁴ Koçak, 92; Berk, *Türkiye Futbol Federasyonunca Çözümlenen Uyuşmazlıkların Niteliği Bakımından Değerlendirilmesi*, 87; CAS kararları aleyhine yargısal denetim konusunda bkz. Kocasakal, 353-401.

Yapılması gereken şeyin ise öncelikle 5894 sayılı Kanun'da veya TFF Tahkim Kurulu Talimatı'nda düzenleme getirilerek *Berk'in*²⁵⁵ de benzer görüşte olduğu üzere özellikle kamu düzeni, savunma hakkının korunması ve kurulun oluşumu gibi konularda sınırlı sayıda belirtilecek nedenler kapsamında yargısal denetimin sağlanmasının gerektiği kanaatindeyiz. Aksi halde herhangi bir idari otoritenin, çalışanları konusunda yürütmüş olduğu disiplin soruşturması neticesinde verdiği uyarma ve kınama cezası aleyhine yargı yolunun kapalı olması²⁵⁶ durumuyla TFF Tahkim Kurulu'nun uyuşmazlık konusunda verdiği karar arasında farklı bir durum olmayacaktır. Zira idari otoriteler de kamu çalışanlarının eylemleri konusunda ortaya çıkan uyuşmazlık konusunda gerekli araştırmaları yaparak bir karar vermekte ve böylece uyuşmazlığı çözümlenmektedir²⁵⁷.

Tüm bu açıklamalarımızdan sonra görüleceği üzere, TFF Tahkim Kurulu'nun 6100 sayılı Kanun'un 407 ile 44'üncü maddeleri arasında düzenlenen olağan tahkim ile uyuşmazlığın alternatif çözüm yolu olması dışında şekil ve usul açısından hiçbir benzerlik bulunmamaktadır. T.C. Anayasası'nın md. 59/son düzenlemesi neticesinde TFF Tahkim Kurulu kararları aleyhine yargı yoluna dahi gidilememektedir. TFF Tahkim Kurulu kararlarının kesin olmasına rağmen kararlarının günümüzdeki mevzuata göre ilam mahiyetinde olmadığı da ortadadır. Hatta Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 15.12.2004 tarih, 2004/13-722 E., 2004/707 K. sayılı ilamında geçtiği üzere TFF Tahkim Kurulu'nu Yargıtay, hem yaptığı iş açısından yargı organı benzeri bir yapılanma olarak belirtip belirli bir değer görmekte hem de TFF Tahkim Kurulu kararlarının ilam sayılmaması sonucuna vararak çelişkili durum ortaya koymaktadır. Böylece TFF Tahkim Kurulu'nun verdiği karar ile herhangi bir kamu kurumunun, idari otoritenin memurlar hakkında verdiği uyarma veya kınama cezasıyla bir farkının olmayacağı gibi sonucun doğması da kaçınılmaz olmaktadır. Bu sonuç ise hem TFF'nin yukarıda bahsettiğimiz ulusal ve uluslararası önemine sekte vuracak hem de kararlarının

²⁵⁵ Berk, *Türkiye Futbol Federasyonunca Çözümlenen Uyuşmazlıkların Niteliği Bakımından Değerlendirilmesi*, 87,88.

²⁵⁶ Uyarma ve kınama cezalarına karşı yargı yolu, 07.05.2010 tarih ve 5892 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 13'üncü maddesi ile açılmıştır. Böylece T.C. Anayasası'nın 129'uncu maddesinin 3'üncü fıkrası "*Disiplin kararları yargı denetimi dışında bırakılamaz.*" şeklinde değiştirilmiştir. Bu değişiklik sonrasında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 135'inci maddesine 13.02.2011 tarih ve 6111 sayılı Kanunla yapılan değişiklik neticesinde "*Disiplin cezalarına karşı idari yargı yoluna başvurulabilir.*" hükmü eklenmiştir.

²⁵⁷ Memurlar hakkında verilecek disiplin cezaları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Gözler, Kaplan, 657-667; Gözübüyük, *Yönetim Hukuku*, 226-229; Günday, 627-633.

icra edilebilirliğini zorlaştıracaktır. Dolayısıyla bu konuda bir boşluk oluşmuştur ki bu boşluğun kanun koyucu tarafından doldurularak gerekli düzenlemenin, 5894 sayılı Kanun'a veya 2004 sayılı Kanun'un 38'inci maddesine eklenmesi gerekmektedir. Ayrıca TFF Tahkim Kurulu kararlarının kesin olmasının yanında istisnai şartlar altında kararları aleyhine yargısal denetimin de getirilmesi hukuk devleti ilkesi çerçevesinde yerinde olacaktır. Yukarıda belirttiğimiz üzere, CAS kararları aleyhine bile belirli şartlarda İsviçre Federal Mahkemesi'nde iptal davası açma imkânı ve yargılamanın iadesini isteme hakkı, imkânı taraflara tanınmışken Türkiye'de tanınmamasının açıklamasının olamayacağı kanaatindeyiz.

SONUÇ

Bu çalışmada, spor faaliyetlerinin Türkiye açısından Cumhuriyet Dönemindeki teşkilatlanma şeklini, ilgili teşkilatların hukuki faaliyetleri, görev ve yetkileri ile hukuki yapılarını incelemeye çalıştık.

Türkiye Cumhuriyeti Tarihi içerisinde, 02.01.1924 tarih ve 170,173 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla spor örgütlenmesinin, Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı adıyla karşımıza çıkmasından günümüze değin Spor Kurumu, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü, Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü adlarıyla varlığını devam ettirdiğini görmekteyiz. Doksan yılı aşkın zamandır bu gibi adlar ile karşımıza çıkan spor alanındaki örgütlenmelerin aynı zamanda işlevsel ve organik açıdan da çeşitli değişiklikler geçirmiş olduğuna şahit olmaktayız.

Devlet tarafından bir kamu hizmeti olarak görülen spor, teknik uzmanlık gerektiren kamu hizmeti türlerindendir. Hızla değişen ve gelişen uluslararası spor faaliyetlerine ayak uydurabilme gereği de düşünüldüğünde spor faaliyetleri alanı, Genel Müdürlük yetki alanı dışına alınmış, klasik devlet anlayışı da bir tarafa bırakılarak spor alanındaki kamu hizmeti genel idare dışına çıkarılmıştır. Böylece başta futbol olmak üzere diğer spor federasyonları, getirilen çeşitli hukuki düzenlemeler neticesinde bazen özerk bazen ise bağımsız şeklindeki nitelendirmelerle faaliyet alanlarını ayrı birer teşkilat yapılanmalarıyla devam ettirmeye başlamışlardır.

Bağımsız spor federasyonlarının oluşumu için 3813 sayılı SGMTHHK uyarınca idari işlem yeterli görülmüşken TFF'nin kuruluşu konusunda idari işlem ile yetinilmemiş ve kuruluşu 3461 sayılı Kanun ile gerçekleştirilmiştir. Böylece TFF, 1988 yılında, 3461 sayılı Kanun ile, 3813 sayılı Kanun kapsamından çıkarılarak ayrı ve bağımsız bir varlık kazanmıştır. Böylece futbolun hem ekonomik açıdan getirisinin çok fazla olması hem de uluslararası arenada en fazla ilgi gören spor dalı olması nedenleriyle futbol branşı alanında yetkili konumda olan TFF, atipik bir yapılanmaya örnek teşkil etmiştir. TFF, birer özel hukuk tüzelkişiliği olan dernekler, vakıflar veya ticari şirketler gibi kendisini oluşturan kişilerin iradeleri ile kurulabilen, iç işleyişini belirleyebilen ve varlıklarına sona erdirilebilen tüzelkişilik değildir. TFF, 3461 sayılı Kanun ile Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinden çıkarılarak ayrı bir varlık

kazanmış olup kuruluşu, görev, yetki ve sorumluluğu kanun ile düzenlenmiş, TFF'nin sona erdirilmesi de ancak kanun ile olabilecektir. Aynı şekilde TFF, hizmet yerinden yönetim kuruluşlarından farklı olarak vesayet denetimiyle dahi olsa herhangi bir kamu idaresine bağlı değildir. 3813 sayılı Kanun'un verdiği yetkiye dayanılarak idari işlem ile kurulan Bağımsız Spor Federasyonları, Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Spor Genel Müdürlüğü'nün idari vesayet denetimi altında birer Hizmet Yerinden Yönetim Kuruluşu görünümünde iken TFF, bunlardan da farklı bir görünüm arz etmektedir. Dolayısıyla tarafımızca ve genel kabul uyarınca atipik bir yapılanma olarak nitelendirilmiştir.

Atipik bir yapılanma olan TFF'nin idari vesayet denetimi ile olsa dahi hiçbir kamu tüzelkişiliğine bağlı olmamasının sonucu olarak başta T.C. Anayasası md. 59/son düzenlemesi olmak üzere birçok hukuki düzenleme ile TFF'ye tam bir bağımsızlık kazandırılmaya çalışılmıştır. Hukuki düzenlemeler ile özellikle ilk derece hukuk kurullarından biri olan UÇK ve üst hukuk kurulu olan TFF Tahkim Kurulu açısından çeşitli düzenlemeler getirilmiştir.

TFF ilk derece hukuk kurullarından olan UÇK'nın görev ve yetki alanına ilişkin olarak, 25.06.2015 tarihinde TFF Statüsü'nde ve sonrasında ise UÇK Talimatı'nda yapılan çeşitli değişiklikler neticesinde UÇK, birçok uyuşmazlık konusunda zorunlu başvuru yolu halini almıştır. Böylece UÇK, aslında TFF Tahkim Kurulu'nun görev alanının dolaylı yoldan genişletilmesi sonucunu doğuran bir kurul hali olmuştur. UÇK'nın görev alanının UÇK Talimatı ile genişletilmesi ve UÇK kararları aleyhine de yalnızca TFF Tahkim Kurulu'na başvurulabildiği birlikte düşünüldüğünde UÇK Talimatı'nın özellikle T.C. Anayasası'na, Hukuk Devleti İlkesi'ne aykırı olduğu ortaya çıkacaktır. Böyle bir sonucun ortaya çıkmaması için 5894 sayılı Kanun'da TFF Tahkim Kurulu'nun görev ve yetki alanının genişletilmesinin daha uygun olacağı kanaatindeyiz.

TFF bünyesinde ceza, disiplin ve yönetim kurullarının kararları aleyhine karşı zorunlu alternatif çözüm yolu olan TFF Tahkim Kurulu'nun vermiş olduğu kararlara karşı T.C. Anayasası md. 59/son düzenlemesinde yapılan değişiklik ile yargı yolu kapatılmıştır. Bu değişiklik ile özellikle TFF'nin ve TFF Tahkim Kurulunun bağımsızlığı sağlanmaya çalışılmış olsa da gerek TFF Statüsü gerekse TFF Tahkim Kurulu Talimatı ile, bağımsızlık ve tarafsızlık konusunda, yetersiz ve yerinde olmayan düzenlemeler getirilmiştir. TFF Tahkim Kurulu'nun bağımsızlığına ve tarafsızlığına

halel getiren durum TFF Tahkim Kurulu'nun daha oluşumunda kendini göstermektedir. TFF Tahkim Kurulu'nu oluşturan üyelerin seçiminde, göreve başlamasında TFF Genel Başkanının ve TFF Yönetim Kurulu'nun yetkili olması, hatta üyelerin görev sürelerinin dahi Başkan ve Yönetim Kurulunun görev süresi ile sınırlı olması durumu kabul edilemez bir gerçektir. TFF Tahkim Kurulu'nun görevlerinden birinin de TFF Yönetim Kurulu kararları aleyhine itirazları çözümlemek olduğu düşünüldüğünde TFF Tahkim Kurulu'nun TFF dışındaki oluşumlara karşı bağımsızlığı ve tarafsızlığı sağlanmış olsa da TFF idari yapısı içerisinde TFF Başkanı ve TFF Yönetim Kurulu'na karşı bağımlı olduğu görülebilecektir. Dolayısıyla getirilen mevcut mevzuat çerçevesinde bağımsızlık sağlanamadığından dolayı gerekli değişikliklerin, 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'da veya TFF Statüsü ile Talimatlarda yapılması daha yerinde olacaktır.

TFF Tahkim Kurulu kararlarının, T.C. Anayasası'nın md. 59/son düzenlenmemesinde de geçtiği üzere kesin olmasına rağmen, bu kararların hiçbir mevzuatta ilam hükmünde olduğuna ilişkin düzenlemenin olmaması bir çelişki doğurmaktadır. 3289 sayılı SGMTHK uyarınca Spor Genel Müdürlüğü bünyesindeki Spor Tahkim Kurulu kararlarının ilam hükmünde olduğu açıkça ve ayrıca düzenlenmesine rağmen TFF Tahkim Kurulu kararları konusunda böyle bir düzenlemenin yokluğu hukuk boşluğuna sebebiyet vermekle birlikte hükmün icrası konusunda da çeşitli sıkıntıları beraberinde getirmektedir. Bahse konu çelişkinin ve sıkıntının ortadan kaldırılması için 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 38'inci maddesinde veya 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'da yapılacak değişiklik ile TFF Tahkim Kurulu kararlarının da ilam mahiyetinde olduğunun ortaya konulması gerekmektedir.

Sonuç olarak, 5894 sayılı Kanun ile ayrı bir varlık kazanan TFF'nin bağımsız ve tarafsız olması gereğinin sonucu olarak gerek TFF Statüsü gerekse UÇK Talimatı ile TFF Tahkim Kurulu Talimatı'nda getirilen düzenlemelerde hukuka aykırılıklar bulunmaktadır. Dolayısıyla UÇK'nın oluşumu, yapısı ve görev, yetki alanına; TFF Tahkim Kurulu'nun oluşumu, yapısı ve verdiği kararlarının bağlayıcılığı açısından yeni düzenlemelerin getirilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Adlî Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun, (2004), *T.C. Resmi Gazete*, 25606, 07 Ekim 2004.
- Akıncı, Müslüm, *Bağımsız İdarî Otoriteler ve Ombudsman*, Beta Yayınları, İstanbul 1999.
- Akil, Cenk, “Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu’nun Yapısı ve Kararlarının Hukuki Niteliği”, *MÜHF HAD*, 19(3), 2013.
- Akkurt, Kemal, “Yerel Yönetimler ve Spor”, Tacar Çağlar (Ed.), *Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av.Ömer Remzi Arıkan Armağanı*, (ss. 43-59), Ankara Barosu Yayınları, Ankara 2013.
- Akyıldız, Ali, “Spor Hukuku ve Yargısı”, Tacar Çağlar (Ed.), *Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av.Ömer Remzi Arıkan Armağanı*, (ss. 59-117), Ankara Barosu Yayınları, Ankara 2013.
- Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun, (2011), *T.C. Resmi Gazete*, 27894, 03 Nisan 2011.
- Arkan, Sabih, *Ticari İşletme Hukuku*, Sözkese Matbaacılık, Ankara 2001.
- Artuç, Mustafa, “Spor Tahkim Kurulları”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, S.19, 2014, 867-901.
- Atabeyoğlu, Cem, *Sporda Devlet mi, Devlette Spor mu?* TMOK Yayınları, İstanbul 2011.
- Ayanoğlu, Taner, “Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu’nun İşlevi ve Hukuki Niteliği”, *TBB Dergisi*, S. 74, 2008, 43-76.
- Aydın, Zübeyt, “Bağımsız Federasyonların Hukuki Yapısı”, Tacar Çağlar (Ed.), *Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av.Ömer Remzi Arıkan Armağanı*, (ss. 119-200), Ankara Barosu Yayınları, Ankara 2013.
- Aydın, Zübeyt, “Spor Genel Müdürlüğü’nün Kuruluşu ve Spor Örgütlenmesi”, Tacar Çağlar (Ed.), *Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av.İsmail İnan Armağanı*, (ss. 35-120), Ankara Barosu Yayınları, Ankara 2013.

Avrupa Birliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname, (2011), *T.C. Resmi Gazete*, 28028, 17 Ağustos 2011.

Bağımsız Spor Federasyonlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, (2012), *T.C. Resmi Gazete*, 28358, 19 Temmuz 2012.

Başgöl, Mürsel, “Futbol Yargısı, Usulleri ve Mevzuatı”. *1. Uluslararası Spor Hukuku Kurultayı Bildirisi*, 13 Ocak 2009, Ankara Barosu Yayınları, 143-170.

Balcı, Muharrem, *İhtilafların Çözüm Yolları ve Tahkim*, Danışman Yayınları, İstanbul 1999.

Beden Terbiyesi Kanunu, 1938, *T.C. Resmi Gazete*, 5961, 16 Temmuz 1938.

Berk, Kahaman, “Türkiye Futbol Federasyonunca Çözümlenen Uyuşmazlıkların Niteliği Bakımından Değerlendirilmesi”, *Milletlerarası Hukuk Bülteni*, 25-26 (1-2), 2005-2006, 73-89.

Berk Kahraman, “Türkiye Futbol Federasyonunun Türk İdari Teşkilatı İçindeki Yeri”, *İÜHF Dergisi*, 64 (2), 2006, 3-24.

Bostancı, Yalçın, “Futbol Kulüplerinin İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin Yükümlülüklerinin Değerlendirilmesi”, Tacar Çağlar (Ed.), *Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. İsmail İnönü Armağanı*, (ss. 133-156), Ankara Barosu Yayınları, Ankara 2013.

Cengiz, Recep, “Spor Kulüpleri ve Örgüt Sağlığı”, Tacar Çağlar (Ed.), *Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. İsmail İnönü Armağanı*, (ss. 175-192), Ankara Barosu Yayınları, Ankara 2013.

Çağlayan, Ramazan, *İdare Hukuku Dersleri Temel Bilgiler*, Adalet Yayınevi, Ankara 2013.

Çağlayan, Ramazan, *Spor Hukuku*, Asil Yayıncılık, Ankara 2007.

Çakmak, Naci Münci, *Türkiye Futbol Federasyonu’nun Hukuki Statüsü*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Ankara 1999.

- Dağ, Güray, *Anayasa Yargısı ve Çalışma Esasları*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Ankara 2003.
- Dayınlarlı, Kemal, *İç Tahkim*, Dayınlarlı Yayıncılık, Ankara 1997.
- Devecioğlu Sebahattin, Çoban Bilal, Karakaya Yunus Emre, “Futbol Yönetimi ve Organizasyonlarının Görünümü”, *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 2014, 35-48.
- Dernekler Kanunu, (2004), *T.C. Resmi Gazete*, 25649, 23 Kasım 2004.
- Dikici, Fatih, *Anayasa Hukuku*, Agon Yayıncılık, Ankara 2013.
- Donay, Süheyl, *Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi ve Şike ve Teşvik Primi*, Beta Yayınları, İstanbul 2012.
- Erten, Rıfat, “Türk Sporunun Yapısal Düzeni”, *GÜHF Dergisi*, 10(1-2), 2006, 117-136.
- Ertaş Şeref - Petek Hasan, *Spor Hukuku*, Yetkin Yayınları, Ankara 2011.
- Fidanoğlu, Behiç Cüneyt, “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Sporda Dünya Anti-Doping Programı”, *Ankara Barosu Dergisi*, S. 3, 2011, 273-285.
- Fişek, Kurthan, *100 Soruda Türkiye Spor Tarihi*, Gerçek Yayınevi, İstanbul 1985.
- Genç, Durmuş Ali, *Spor Hukuku*, Alfa Yayınları, İstanbul 1998,
- Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, (2011), *T.C. Resmi Gazete*, 27958, 08 Haziran 2011.
- Gerçeker, Hasan “Spor Hukuku Spor Tahkim Kurulları Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu”, Tacar Çağlar (Ed.), *Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. İsmail İnan Armağanı*, (ss. 299-346) Ankara Barosu Yayınları, Ankara 2013.
- Giritli İsmet, Bilgen Pertev, Akgüner Tayfun, *İdare Hukuku*, Der Yayınları, İstanbul, 2006.
- Gözler Kemal, Kaplan Gürsel. *İdare Hukuku Dersleri*. Ekin Yayıncılık, Bursa 2013.
- Gözler, Kemal, *Anayasa Hukukunun Genel Esasları*, Ekin Yayınları, Bursa 2015.
- Gözler, Kemal, *Anayasa Hukukunun Genel Teorisi, Cilt 2*, Ekin Yayınları, Bursa 2011.

- Gözler, Kemal, *İdare Hukuku, Cilt 1*, Ekin Yayınevi, Bursa 2009.
- Gözübüyük, Şeref, *Türkiye'nin Yönetim Yapısı*, Turhan Yayınevi, Ankara 2013.
- Gözübüyük, Şeref, *Yönetim Hukuku*, Turhan Kitabevi, Ankara 2012.
- Gözübüyük, Şeref, *Yönetimsel Yargı*, Turhan Kitabevi, Ankara 2013.
- Gözübüyük Şeref, Tan Turgut, *İdare Hukuku Cilt 1*. Turhan Yayınevi, Ankara 2013.
- Gülşen, Recep, *Spor Hukuku*. Adalet Yayınları, Ankara 2013.
- Güenal Nadi, Küçükgüngör Erkan *Türk Spor Hukukunun Genel Esasları ve İlgili Mevzuat*, Yetkin Yayınları Ankara 1998.
- Güenal Nadi, Küçükgüngör Erkan, "Türk Spor Teşkilatının Hukuki Niteliği" *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, S.3, 1998, 1035-1065.
- Günday, Metin, *İdare Hukuku*. İmaj Yayıncılık, Ankara 2013.
- Hukuk Muhakemeleri Kanunu, (2011), *T.C. Resmi Gazete*, 27836, 12 Ocak 2011.
- İcra ve İflas Kanunu, (1932), *T.C. Resmi Gazete*, 2128, 19 Haziran 1932.
- İdari Yargılama Usulü Kanunu, (1982), *T.C. Resmi Gazete*, 17580, 20 Ocak 1982.
- Kadırbeyoğlu, İbrahim, *Futbol Hukuku Tahkim Usulü ve Tahkim Kurulu Kararları*, TFF Yayınları, İstanbul 1996.
- Kocasakal, Hatice Özdemir, *Sportif Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü ve Spor Tahkim Mahkemesi (CAS)*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013.
- Koçak, Talat Emre, *Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu*, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, İstanbul 2007.
- Koçak, Talat Emre, *Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2007.
- Will Michael R., "Uluslararası Sporun Yapısal Düzeni", (Çev. Cengiz Koçhisarlıoğlu), *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 43/1-4, 1994, 269-284.
- Kıratlı, Metin, *Anayasa Yargısında Somut Norm Denetimi - İtiraz yolu*, Sevinç Matbaası, Ankara 1966.

- Konar Nurettin, Pepe Kadir, “Rehabilitasyon-Engelliler Spor ve Paralimpikler”, *İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 11(3), 2003, 162-167.
- Köse, Hüseyin Alpay, *Avrupa Birliği Hukuk Sisteminin Spor Hukukuna Etkileri*, Legal Yayıncılık, İstanbul 2011.
- Kuru, Baki, *İcra ve İflas Hukuku*, Türkmen Kitapevi, İstanbul, 2006.
- Kuru Baki, Arslan Ramazan, Yılmaz Ejder, *İcra ve İflas Hukuku–Ders Kitabı*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2012.
- Kuru Baki, Arslan Ramazan, Yılmaz Ejder, *Medeni Usul Hukuku*, Yetkin Yayınları, Ankara 2004.
- Küçükgüngör Erkan, “Spor Hukuku Uyuşmazlıklarında Milletlerarası Tahkim”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 53(2), 2004, 1-32.
- Küçükgüngör, Erkan, “Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu”, *Ankara Barosu Dergisi*, S.1, 1999, 39-52.
- Küçükgüngör, Erkan, “Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu'nun Yapısı ve Tahkim Kurulu Kararlarının Niteliği”, *AÜHF Dergisi*, 50 (2), 2001, 137-146.
- Mollaoğulları, Hacalet, *Türk Spor Yönetiminde Yapısal Değişiklikler ve Güncel Sorunlar-(1922-1998)*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara 1998.
- Odyakmaz Zehra, Kaymak Ümit, Ercan İsmail, *Anayasa Hukuku İdare Hukuku İdari Yargı*, Savaş Yayınevi, Ankara 2005.
- Orhan, Ümit, *Profesyonel Teknik Adam Sözleşmesi ve Uygulama Sorunları*, Beta Yayınları, İstanbul 2013.
- Özay, İlhan, “Futbolda Özelleştirme”i *İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi*, 11 (1-3), 1990, 31-37.
- Özbek, Mustafa Serdar, *Alternatif Uyuşmazlık Çözümü*, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2009.
- Özbudun, Ergun, *Türk Anayasa Hukuku*, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2013.

- Özelçi, Aytaç, *Türkiye Futbol Federasyonunun Türk Hukukundaki Yeri*. Seçkin Yayıncılık, Ankara 2010.
- Özer, Atilla, *Anayasa Hukuku-Genel İlkeler*, Turhan Kitabevi, Ankara 2005.
- Üçışık, Fehim, *Spor Hukuku*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2011.
- Üçışık, Fehim, *Sporda Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, Ötüken Yayınları, İstanbul 1999.
- Pekcanitez Hakan, Atalay Oğuz, Özkes Muhammet, *Medeni Usul Hukuku Temel Bilgiler*, Yetkin Yayınları, Ankara 2014.
- Petek, Hasan, *Profesyonel Futbol Sözleşmesi*, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2002.
- Sarıbrahimoğlu Selim, Bakanay Mehmet Ali, Tekin Tarık, *Spor Hukuku-Futbol Hukuku ve Diğer Spor Dalları Transfer Doping-Anti Doping Tahkim Ulusal ve Uluslararası Mevzuatlar*, Sarıbrahimoğlu Hukuk Bürosu, Ankara 2002.
- Serarslan, Mustafa Zahit, *Spor Yönetimi ve Örnek Olay Analizi*. Morpa Yayınları, İstanbul 2005.
- Sümer, Rıza, *Türkiye’de Spor Yönetiminin Tarihsel Gelişimi ve Sporda Demokrasi*, Türk Spor Vakfı Yayınları, Ankara 1990.
- Spor Genel Müdürlüğü’nün Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun, (1986), *T.C. Resmi Gazete*, 19120, 28 Mayıs 1986.
- Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu Yönetmeliği, (2012), *T.C. Resmi Gazete*, 28352, 13 Temmuz 2012.
- TBMM, *TBMM Tutanak Dergisi*, Dönem:18, Cilt: 24, Yayın Yılı: 2, TBMM, Ankara 1989.
- T.C. Anayasası, (1982), *T.C. Resmi Gazete*, 17863, 09 Kasım 1982.
- Teziç, Erdoğan, *Anayasa Hukuku*, Beta Yayınları, İstanbul 2013.
- Türk Medeni Kanunu, (2001), *T.C. Resmi Gazete*, 24607, 08 Kasım 2001.
- Türk Borçlar Kanunu, (2011), *T.C. Resmi Gazete*, 27836, 4 Şubat 2011.
- Türkiye Futbol Federasyonu’nun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun, (1988), *T.C. Resmi Gazete*, 19842, 14 Haziran 1988.

Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, (2007), *T.C. Resmi Gazete*, 26720, 04 Aralık 2007.

Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun, (2009), *T.C. Resmi Gazete*, 27230, 16 Mayıs.2009.

Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü, (2009), *T.C. Resmi Gazete*, 27268, 24 Haziran 2009.

Türkiye Futbol Federasyonu Statüsünde Değişiklik Yapılması Hakkında Genel Kurul Kararı, (2015), *T.C. Resmi Gazete*, 29413, 11 Temmuz 2015.

Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Talimatı, (2008), www.tff.org.tr, 11 Nisan 2008.

Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı, (2011), www.tff.org.tr, 24 Ağustos 2011.

Yayla, Yıldızhan, *İdare Hukuku*, Beta Yayınevi, İstanbul 2010.

Yıldırım, Ramazan, *İdare Hukuku Dersleri I*, Mimoza Yayınları, Konya 2013.

Yılmaz, Ejder “Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Kararlarına Karşı Hiçbir Yargı Merciiine Başvurulamamasının Yanlışlığı”, Tacar Çağlar, Hediye Gökçe Baykal, Boğaçhan Çağatay, Alev Aybers (Ed.), *Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. Atila Elmas Armağanı*, (ss. 817-842) Ankara Barosu Yayınları, Ankara 2013.

Zabunoğlu, Yahya Kazım, *İdare Hukuku*, 1. Cilt, Yetkin Yayınları, Ankara 2012.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Tolgahan ŞAFAK
Doğum Yeri ve Tarihi	Iğdır, 05.05.1982
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Y. Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri	
İş Deneyimi	
Stajlar	Avukatlık
Projeler	Kamulaştırma Neticesinde Karşılaşılan Sorunlar; Rize Örneği
Çalıştığı Kurumlar	Iğdır Barosu, Avukatlık Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Avukat ve Öğr. Gör.
İletişim	
E-Posta Adresi	tolgahan.safak@erdogan.edu.tr
Tarih	12.02.2016